

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Finanční systémy - komparace ve vybraných zemích

Financial Systems - comparison in selected countries

Bc. Pavla Skřivanová

Plzeň 2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla SKŘIVANOVÁ**
Osobní číslo: **K12N0151P**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Finanční systémy - komparace ve vybraných zemích**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vysvětlete pojem finanční systém.
2. Popište finanční systém ve vybraných zemích.
3. Proveďte komparaci finančních systémů ve vybraných zemích.
4. Na základě zjištěných skutečností navrhnete zlepšení finančního systému v České republice.

Rozsah grafických prací: neuveden
Rozsah pracovní zprávy: 60 - 80 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- **DVOŘÁK, Petr.** *Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X*
- **PIHERA, Vlastimil; SMUTNÝ, Aleš; SÝKORA, Pavel.** *Zákon o bankách: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-389-9*
- **ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava.** *Bankovníctví. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010. ISBN 978-80-7408-029-6*

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Karel Karlovec**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: **25. října 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2014**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Finanční systémy - komparace ve vybraných zemích“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 20. dubna 2015

.....

podpis autora

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu práce Ing. Karlu Karlovi za odborné vedení, cenné rady, nápady, připomínky a čas strávený konzultacemi při psaní mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	8
1 Finanční systém.....	9
1.1 Funkce	10
1.2 Prvky.....	11
1.3 Finanční trhy.....	11
1.3.1 Vztah finančního a ekonomického systému	13
1.3.2 Způsoby externího financování ekonomických subjektů.....	14
1.3.3 Rozdělení finančních trhů	15
1.3.3.1 Peněžní trhy	16
1.3.3.2 Kapitálové trhy.....	17
1.3.3.3 Trhy s cizími měnami	18
1.3.3.4 Trhy drahých kovů.....	18
1.3.3.5 Další rozdělení finančních trhů	18
2 Finanční systémy České republiky a Slovenska.....	20
2.1 Česká republika	20
2.1.1 Český bankovní systém.....	20
2.1.1.1 Česká národní banka	21
2.1.1.1.1 Bankovní rada.....	21
2.1.1.1.2 Funkce	22
2.1.1.2 Obchodní banky	25
2.1.1.2.1 Členění.....	26
2.1.1.2.1.1 Banky podle struktury bankovních produktů. 26	
2.1.1.2.1.2 Banky podle velikosti.....	34
2.1.1.2.1.3 Banky podle vlastnictví.....	35
2.1.2 Burza cenných papírů Praha.....	37
2.1.2.1 Burzovní orgány.....	39
2.1.2.2 Členství	41
2.1.2.3 Burzovní obchody.....	43
2.1.2.4 Rozdělení burzy	46
2.1.2.5 Akciový index PX.....	48

2.2 Slovensko	49
2.2.1 Slovenský bankovní systém	50
2.2.1.1 Národní banka Slovenska	50
2.2.1.1.1 Bankovní rada	50
2.2.1.1.2 Funkce	51
2.2.1.2 Obchodní banky	53
2.2.1.2.1 Členění	54
2.2.1.2.1.1 Banky podle struktury bankovních produktů	54
2.2.1.2.1.2 Banky podle vlastnictví	59
2.2.2 Burza cenných papírů v Bratislavě	60
2.2.2.1 Burzovní orgány	60
2.2.2.2 Členství	62
2.2.2.3 Burzovní obchody	64
2.2.2.4 Rozdělení burzy	66
2.2.2.5 Akciový index SAX	68
3 Komparace finančních trhů	70
3.1 Bankovní systém	70
3.1.1 Funkce centrálních bank	70
3.1.2 Bilanční suma	71
3.1.3 Hospodářský výsledek	73
3.1.4 Rentabilita	73
3.1.5 Úvěry a vklady	75
3.2 Trh cenných papírů	77
3.2.1 Akciové indexy	77
3.2.1.1 Index PX	77
3.2.1.2 Index SAX	78
3.2.1.3 Komparace indexu PX a SAX	79
3.2.2 Objem obchodů	80
3.2.2.1 Objem obchodů Burzy cenných papírů Praha	80
3.2.2.2 Objem obchodů Burzy cenných papírů v Bratislavě	82
3.2.2.3 Komparace celkového objemu obchodů BCPP a BCPB	84

3.2.3 Tržní kapitalizace	85
3.2.3.1 Tržní kapitalizace BCPP a BCPB	85
3.2.3.2 Komparace tržní kapitalizace BCPP a BCPB	86
4 Návrh zlepšení finančního systému České republiky	88
5 Závěr	92
6 Seznam tabulek	96
7 Seznam obrázků	97
8 Seznam zkratk	99
9 Seznam použité literatury	101
10 Seznam příloh	108

Úvod

Hlavním cílem diplomové práce je komparace finančních systémů vybraných zemí. Pro analýzu a následné srovnání zjištěných skutečností byla vybrána vzhledem k úzké spolupráci, regionální blízkosti, společné politické a ekonomické minulosti Česká republika a Slovensko.

První kapitola pracuje s pojmem finanční systém, který je podrobně vysvětlen z hlediska jeho funkcí, prvků a složení. Jsou zde probrány jednotlivé finanční trhy a vztah finančního a ekonomického systému.

Ve druhé kapitole je proveden popis finančního systému České republiky a Slovenska. Popis je proveden na základě hlavních institucí, které zajišťují zdraví chodu ekonomiky státu. Z důvodu dodržení rozsahu diplomové práce a zahloubání se do problematiky jsou vybrané země analyzovány z hlediska bankovního systému a burzy cenných papírů, jež je srdcem trhu s cennými papíry. Český a slovenský bankovní systém se řadí mezi dvoustupňové systémy. Z toho vyplývá, že vedle centrální banky působí v bankovním systému také obchodní banky. Centrální banka je rozebrána po stránce jejích funkcí, složení bankovní rady a historie. Obchodní banky jsou členěny podle struktury bankovních produktů, velikosti a vlastnictví. V případě burz cenných papírů jsou uvedeny burzovní orgány, obchody, podmínky členství, rozdělení burzy a akciové indexy.

Cílem třetí kapitoly je komparace popsanych finančních trhů. Bankovní systém České republiky a Slovenska je porovnáván z hlediska funkcí, povinností centrálních bank, velikosti bilanční sumy, dosaženého hospodářského výsledku, rentability aktiv a vlastního kapitálu, sumy poskytnutých úvěrů, vkladů, struktury aktiv a pasiv. Komparace pražské a bratislavské burzy cenných papírů je uskutečněna podle vývoje objemu obchodů, tržní kapitalizace, akciových indexů PX a SAX.

Na základě zjištěných skutečností je autorkou navržen vývoj, který zlepší finanční systém České republiky do budoucna.

1 Finanční systém

Finanční systém (FS) ztělesňuje složitý komplex vztahů, který sehrává významnou roli v rámci celé ekonomiky státu. Jedná se o originálně strukturovaný prostor v každé zemi zabývající se poskytováním finančních služeb. [9] V mezinárodním měřítku je systém označován zkratkou FSI, tj. financial services industry. [30]

Stěžejní vlastností finančního systému je stabilita. „Česká národní banka definuje stabilitu jako situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům.“ [7] Z ohledem na finanční stabilitu je primárním cílem České národní banky vést systém k zajištění takové míry odolnosti, jenž zásadně redukuje rizika finanční nestability. Mezi hlavní podmínky pro dosažení vytyčeného cíle patří zdravý vývoj finančních institucí a cenová stabilita s pomocí nástrojů měnové politiky a dohledu nad finančním sektorem. Kooperace s ostatními národními a mezinárodními autoritami má značný vliv. Poškození finanční stability nastává v důsledku aktivit vně finančního sektoru i silných šoků, které přispívají k tvorbě zranitelných míst. Původ zmíněných šoků se nachází mimo jiné v domácím makroekonomickém vývoji, hospodářském prostředí, vývoji hlavních dlužníků a věřitelů finančních institucí, změnách v institucionálním a vnějším prostředí. V případě výskytu těchto šoků a zranitelných míst mohou zkolabovat finanční instituce hrající významnou roli ve finančním systému a schopnost plnění funkcí systému při zajištění finančního zprostředkování a platebního styku. Pokud dojde k naplnění nejhorsího scénáře, může nastat finanční krize s neblahým vlivem na ekonomiku státu. [7]

Finanční systém je komplexní mechanismus, jenž napomáhá k přemístování peněžních prostředků od těch, kteří je v současné době nepotřebují, tudíž spoří, k subjektům, kteří je chtějí získat a mají možnost je využít k uskutečnění investic zajišťujících návratnost. FS můžeme definovat jako soubor finančních trhů, institucí, zákonů, norem, regulací, technik, ekonomických subjektů a obchodovatelných finančních investičních nástrojů realizující veškeré finanční transakce v rámci rozmístování a přerozdělování volných peněžních prostředků na základě nabídky a poptávky. [8]

1.1 Funkce

Finanční systém spolu s přeměnou kapitálu na finanční investiční nástroje zajišťuje i mnoho dalších funkcí naplňovaných pomocí jednotlivých prvků, což se ukazuje v poskytování tzv. neinvestičních služeb. Autoři současné ekonomické teorie uvádějí sedm základních funkcí: [31]

- **Depozitní funkce** představuje možnost spoření prostřednictvím bankovních vkladů. V širším pohledu se jedná o všeobecnou možnost přeměny peněz na finanční kapitál, tj. uskutečňovat finanční investice. V důsledku toho dochází k hromadění prostředků důležitých pro investiční, spotřební výdaje domácností, firem a státu.
- **Kreditní funkce** poskytuje domácnostem, firmám i státu příliv volných peněžních prostředků. Díky této skutečnosti dochází k nárůstu spotřebních výdajů domácností, což podněcuje zvyšování poptávky po zboží a službách. To přinese zrychlení investic realizovaných podnikatelskými subjekty resp. státem, a tak je podněcován růst ekonomiky.
- **Funkce uchování hodnoty (bohatství)** – V důsledku využití finančních investičních instrumentů mohou ekonomické subjekty zachovávat či zhodnocovat kupní sílu, resp. snižovat důsledky inflace na nejnižší úroveň.
- **Funkce likvidity** se týká schopnosti přeměny finančních nástrojů v peněžní hotovost. Peníze v hotovostní formě jsou označovány za představitele finančních instrumentů s nejvyšší likviditou a současně nulovou výnosností.
- **Platební funkce** uskutečňuje veškeré druhy plateb prostřednictvím mechanismů. Platby jsou nejčastěji prováděny díky platebním systémům obchodních bank.
- **Funkce ochrany proti riziku** představuje ochranu ekonomických subjektů proti jednotlivým typům rizik prostřednictvím pojištění. Zahrnuje též sestavování majetkových portfolií s cílem zmírnit investiční riziko.
- **Funkce politická** značí účelné zasahování do chodu finančního systému s pomocí monetární a fiskální politiky centrální banky. V důsledku této intervence je ovlivněn ekonomický systém státu a dosažení prosazovaných cílů.

Všechny funkce finančního systému se navzájem podmiňují a fungují společně. Autor publikace Finanční trhy Oldřich Rejnuš označuje funkci depozitní a kreditní za základní

funkce, které finanční trh v souvislosti s finančním systémem zajišťuje. [31] Skutečností naproti tomu je, že „pokud by v rámci finančního systému dobře nefungoval finanční trh, nemohl by finanční systém dobře zabezpečovat ani ostatní funkce.“ [31, s. 41]

1.2 Prvky

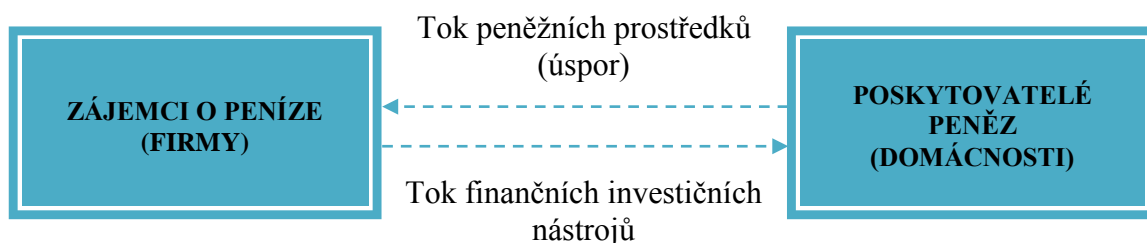
Finanční systém je složitý soubor vzájemně se prolínajících a ovlivňujících prvků. Mezi hlavní části finančního systému řadíme: [25]

- **finanční trhy,**
- **orgány finančního dohledu,**
- **finanční instituce poskytující finanční služby,**
- **finanční nástroje,**
- **finanční transakce,**
- **finanční dokumenty** zaznamenávající závazky,
- dlužníky a věřitele, kteří reprezentují **uživatele finančního systému.**

Finanční systém je komplex veškerých ekonomických subjektů, které dodržují legislativou stanovené zákony, předpisy, nařízení a normy s použitím odborných technik, metodik a nabytých znalostí. [31]

1.3 Finanční trhy

Obr. č. 1: Základní vztah na finančních trzích

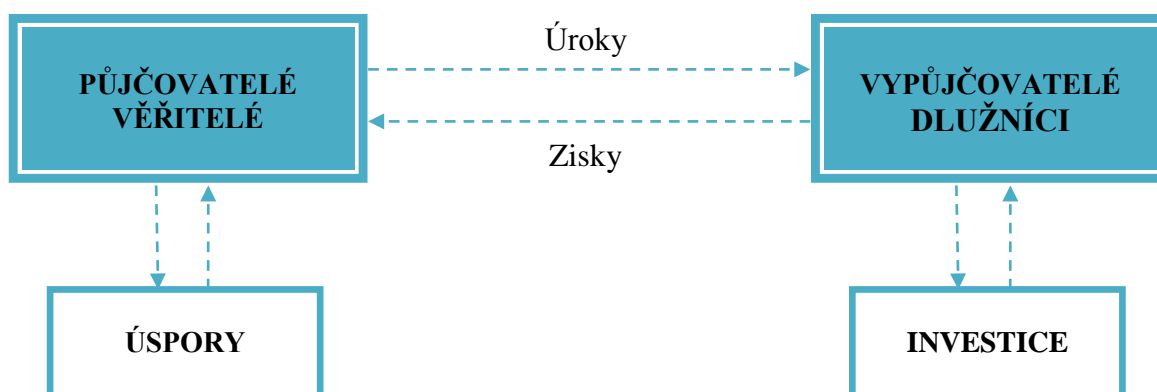
Zdroj: vlastní zpracování dle publikace Rejnuš, O. Finanční trhy, 2015

Finanční trhy zaujímají v ekonomice výsadní postavení. Primárním úkolem finančních trhů je pohyb peněžních prostředků od přebytkových subjektů k subjektům deficitním.

Přebytkové subjekty se vyznačují nadbytečným množstvím peněz, deficitní subjekty naopak trpí jejich nedostatkem. Popsaný vztah znázorňuje obrázek č. 1.

Pomocí aktivit probíhajících na finančních trzích se peněžní prostředky směřují na finanční nároky v podobě cenných papírů (CP) a na druhé straně jsou směřovány papírové nároky na peníze. Finanční trh se tudíž stává nezbytným klíčovým kanálem transformující úspory na reálné investice, čímž podporuje hospodářský rozvoj a růst. Úroky jsou cenou kapitálu a též odměnou pro subjekty, které záměrně obětovaly určité přesně známé množství peněz za účelem získání vyšší, i když ne zcela jisté hodnoty budoucí, ve prospěch těch, kteří prostředky nevlastní a jsou schopni je vhodně užít, viz. obrázek č. 2. [8]

Obr. č. 2: Vztah mezi věřiteli a dlužníky v rámci finančního trhu

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Finančního systému, 2015

Převážná většina úspor je výsledkem činnosti domácností, ale v některých případech na nich mohou mít podíl firmy i stát: [31]

- **Úspory domácností** jsou rozdílem běžného příjmu a spotřebních výdajů včetně daní.
- **Úspory podniků** vzniknou odečtením podílů na zisku vyplacené vlastníkům, daní a dalších výdajů od čistého firemního zisku.
- **Úspory státu** jsou považovány za kladné saldo veřejných rozpočtů.

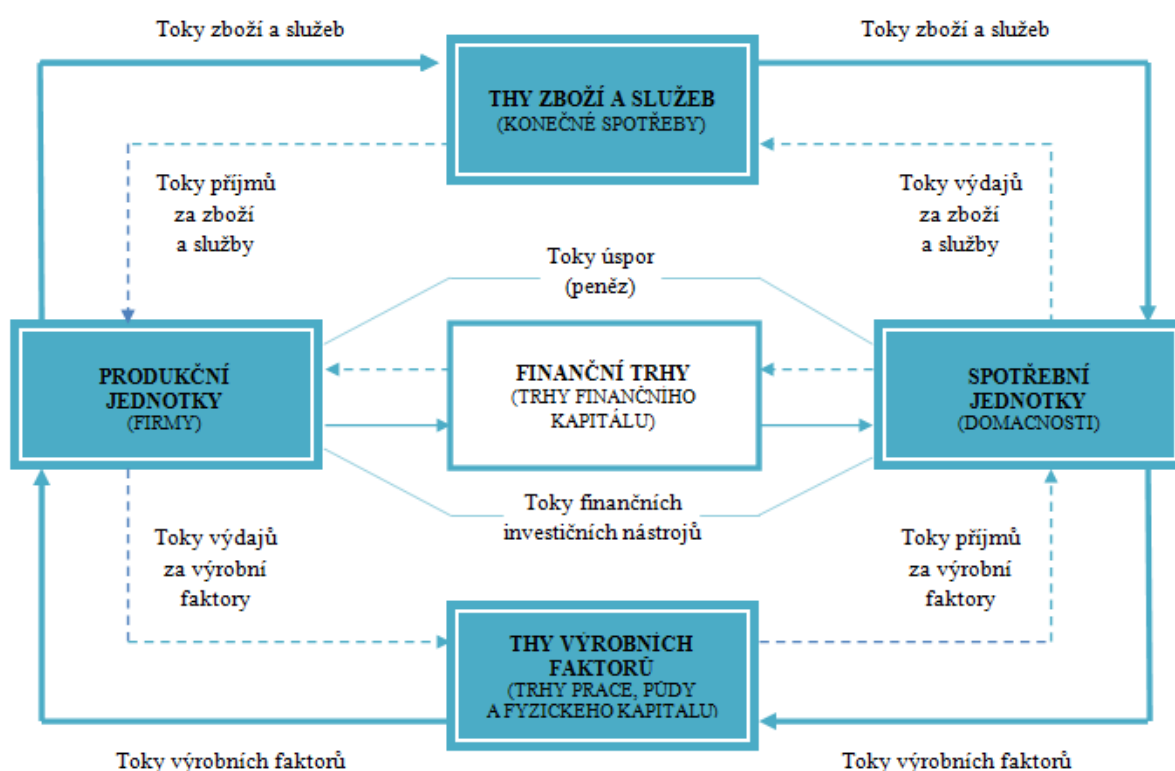
Peněžní prostředky nabídnuté v podobě úspor se pohybují napříč finančními trhy, a tak vytvářejí podnět k investičním záměrům ekonomických subjektů: [31]

- **Investice domácností** – Nejedná se o nákupy předmětů dlouhodobé spotřeby, které jsou označovány za spotřební výdaje. Do této skupiny patří především výdaje investované na nákup nemovitého majetku.
- **Investice firem** – Patří sem výdaje zajišťující budoucí rozvoj (tzv. čisté investice), nárůst produkční činnosti podniku (např. správa budov, výrobních zařízení), nákupy zboží, surovin a zásob (tzv. reprodukční investice).
- **Investice státu** – Reprezentují výdaje na bezpečnost, obranu, ochranu, infrastrukturu a občanskou vybavenost.

1.3.1 Vztah finančního a ekonomického systému

Trh je místo, kde se střetává kupující s prodávajícím za účelem nákupu a prodeje zboží či služeb za dohodnutou cenu. Zde si ekonomické subjekty směňují výsledky své činnosti.

Obr. č. 3: Finanční trh a jeho působení v ekonomickém systému

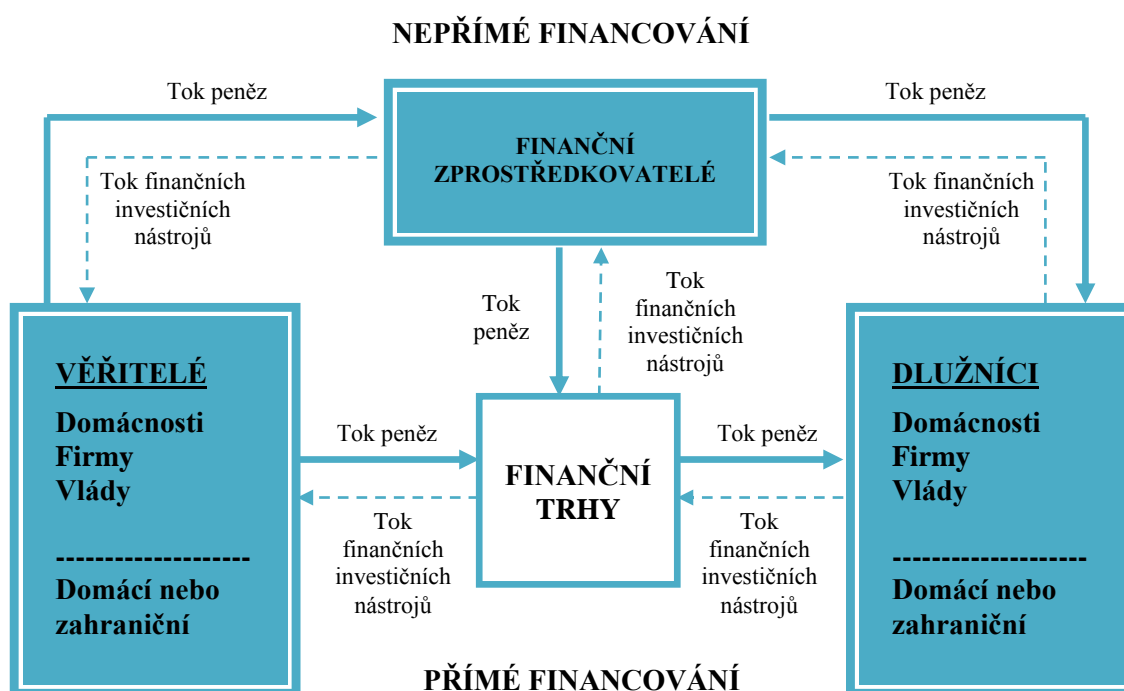
Zdroj: vlastní zpracování dle publikace Rejnuš, O. Finanční trhy, 2015

Finanční trhy jsou neodmyslitelnou součástí ekonomického systému, které zabezpečují jeho obsluhu a participují na jeho fungování. „Trh je regulátorem a stabilizátorem ekonomického rozvoje.“ [15, s. 13] „Vztahy uvnitř finančního systému působí svými důsledky na celý ekonomický systém.“ [31, s. 48] Zobrazení vztahu finančního a ekonomického systému je znázorněn na uvedeném obrázku č. 3.

1.3.2 Způsoby externího financování ekonomických subjektů

Skrz finanční trhy proudí značné množství finančních transakcí. Ekonomické subjekty nabízejí finanční investiční nástroje těm, kteří je poptávají. V okamžiku uzavření obchodu dochází ke spokojenosti a prospěchu na obou stranách.

Obr. č. 4: Přímé a nepřímé financování

Zdroj: : vlastní zpracování dle publikace Rejnuš, O. Finanční trhy, 2015

Ekonomická teorie uvádí tři způsoby financování (viz. obrázek č. 4), jimiž jsou: [31]

- **Přímé financování** – V rámci přímého financování získávají poptávající ekonomické subjekty peníze přímo od spotřebitelů prodejem vlastních investičních cenných papírů. „Patří sem např. i vypůjčení peněz přímo od přítele, či nákup obligací nebo akcií přímo od společnosti, která je emituje.“ [31, s. 49] V tomto případě se jedná o tzv. primární cenné papíry. Ze tří způsobů externího financování

je tato metoda označena za nejjednodušší. To ovšem neznamená, že není doprovázena sérií problémů. Ekonomickým subjektům musí oboustranně vyhovovat podmínky financování, např. suma peněžních prostředků a použité finanční investiční instrumenty. Je nesmírně obtížné nalézt subjekt, který splní zmíněné podmínky a prověřit se mezi sebou.

- **Polopřímé financování** – Jedná se o kompromis přímého a nepřímého financování, kdy prostředníci zprostředkovávají kontakt vypůjčovatelů a investorů. Mezi prostředníky řadíme brokerské firmy, které poskytují informace o možných nákupech a prodeích cenných papírů a zprostředkovávají obchody mezi potenciálními zkontaktovanými prodejci a kupci. Dealerské společnosti patří též mezi prostředníky. Obchodují sami na vlastní účet. Polopřímé financování je levnější než financování nepřímé. Stále je ale obtížné najít shodu v podmínkách a požadavcích obou stran. A i tím, že investor vlastní primární cenné papíry protistrany, se podrobuje většímu riziku.
- **Nepřímé financování** – V rámci nepřímého financování finanční instituce jako obchodní banky, investiční společnosti, pojišťovny, investiční a penzijní fondy poskytují dokonalejší a náročnější služby. Instituce zajišťující nepřímé financování přijímají primární cenné papíry konečných zájemců o peněžní prostředky a uskutečňují prodej vlastních sekundárních cenných papírů svým klientům. Sekundární cenné papíry jsou vysoce likvidní. Vyznačují se nízkou mírou rizika možné insolvence jejich emitentů. Pro lepší přístup i širší veřejnosti jsou sekundární cenné papíry emitovány v nízkých nominálních hodnotách. Cílem zprostředkovatelských finančních institucí je dosažení zisku. Ten vzniká, když si s poskytovaných úvěrů a půjček účtují úrok vyšší než je u vkladů svých vkladatelů.

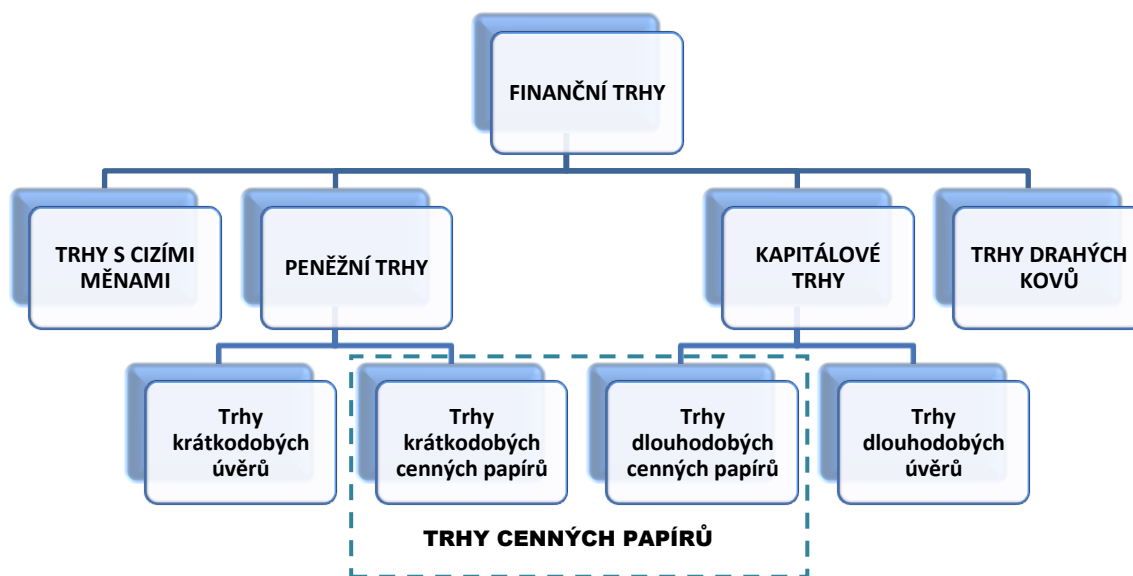
Celou situaci lze shrnout v následující větě. „Bez finančního zprostředkování by finanční trhy nebyly plně efektivní a nedávaly by plný užitek, přičemž největší význam je všeobecně přikládán financování nepřímému.“ [31, s. 51]

1.3.3 Rozdělení finančních trhů

Nejčastějším členěním finančních trhů je rozdělení podle základních druhů jednotlivých finančních investičních instrumentů, jenž se s nimi na dílčích segmentech obchoduje.

Proto lze finanční trhy rozdělit na trhy peněžní, kapitálové, s cizími měnami a drahými kovy. Dále se peněžní a kapitálové trhy člení na trhy krátkodobých a dlouhodobých úvěrů a cenných papírů. Trhy krátkodobých a dlouhodobých cenných papírů tvoří komplex nazvaný trhy cenných papírů. Rozdělení je uvedeno v diagramu č. 4.

Obr. č. 4: Členění finančních trhů podle základních druhů finančních investičních instrumentů

Zdroj: vlastní zpracování dle publikace Rejnuš, O. Finanční trhy, 2015

1.3.3.1 Peněžní trhy

Primárním znakem peněžních trhů je krátkodobost na něm uskutečněných transakcí. Pracuje se zde s krátkodobými finančními zdroji s dobou splatnosti do jednoho roku. Peněžní trhy poskytují „termínované vklady, krátkodobé půjčky a úvěry, krátkodobá mezibankovní depozita, depozitní certifikáty a cenné papíry s krátkou dobou splatnosti do jednoho roku.“ [15, s. 8] Příznačnou vlastností peněžních trhů je značný objem transakcí s vysokou likviditou, nízkým rizikem a s tím souvisejícím i skromným výnosem. [15] Krátkodobé cenné papíry navíc oproti dlouhodobým cenným papírům podléhají v nižší míře cenovým fluktuacím, tudíž představují bezpečnější investici. [31] Peněžních trhů se účastní významní investoři, společnosti a finanční instituce, tj. centrální banka, pojišťovny, obchodní a investiční banky.

Jak již bylo výše zmíněno, peněžní trhy se dělí na trhy krátkodobých úvěrů a krátkodobých cenných papírů. Trhy krátkodobých úvěrů poskytují prostřednictvím

obchodních bank či jiných licencovaných finančních institucí různé druhy krátkodobých úvěrů. Dále do této kategorie náleží obchodní úvěry, které si poskytují podnikatelské subjekty samy mezi sebou a jsou vytvořeny na základě dodání zboží a služeb, a krátkodobé úvěry sjednané mezi obchodními bankami nebo mezi obchodní a centrální bankou. Také krátkodobé vklady obyvatel, podniků, obcí, státních agentur uložené v obchodních bankách i vklady obchodních bank nebo státu v centrální bance se řadí do trhů krátkodobých úvěrů. Na trhu krátkodobých cenných papírů se využívá směnek, depozitních certifikátů, pokladničních poukázek atd. [31]

Peněžní trhy obsahují diskontní, mezibankovní trh a trh depozitních certifikátů. V rámci diskontního trhu jsou využívány šeky, směnky a státní pokladniční poukázky. Na mezibankovním trhu jsou prováděny operace mezi bankami navzájem nebo bankami a centrální bankou státu, např. půjčka peněžních prostředků či realizace smluvených finančních transakcí. Cílem trhu depozitních certifikátů je nahromadění krátkodobých finančních prostředků. [15]

1.3.3.2 Kapitálové trhy

Předmětem obchodních transakcí jsou finanční investiční instrumenty, které jsou označeny za dlouhodobé finanční investice. Kapitálové trhy jsou označovány trhem cenných papírů. Na kapitálových trzích jsou přerozdělovány střednědobé a dlouhodobé finanční zdroje prostřednictvím střednědobých a dlouhodobých termínovaných vkladů, úvěrů a hypoték, emisí akcií a obligací. Rizikovější jsou nástroje kapitálových trhů v porovnání s peněžními trhy, ale také jsou spojeny s vyšším výnosem. Je to zapříčiněno dobou životnosti a velikostí peněžní částky investice, které na těchto trzích vzrostou. Místo, kde dochází ke střetu nabídky a poptávky po cenných papírech a obchoduje se s nimi, se nazývá burza cenných papírů. [15]

Trhy dlouhodobých úvěrů a dlouhodobých cenných papírů tvoří dohromady kapitálové trhy. Na trzích dlouhodobých úvěrů jsou poskytovány obchodními bankami a dalšími finančními institucemi dlouhodobé úvěry. Díky delší době i výraznějšimu objemu propůjčených finančních prostředků jsou ručeny reálným majetkem. Také dlouhodobé vklady s dobou splatnosti delší než jeden rok jsou součástí trhů dlouhodobých úvěrů. Významnou předností trhů dlouhodobých cenných papírů na rozdíl od trhů dlouhodobých úvěrů je převoditelnost, resp. obchodovatelnost cenných papírů.

Nejvýznamnějším druhem cenných papírů jsou akcie a obligace. Cenné papíry umožňují rozložení rizika tím, že subjekt investuje do více druhů cenných papírů a investor může podle svého uvážení měnit strukturu drženého portfolia. K růstu likvidity dochází jejich obchodováním. [31]

1.3.3.3 Trhy s cizími měnami

Trhy s cizími měnami jsou rozděleny na trhy devizové a trhy valutové. Trhy devizové jsou postaveny na směňování různých cizích měn v bezhotovostní formě. Tudiž dochází k tvorbě devizových kurzů. „Nejvýznamnějšími subjekty těchto velkoobchodních transakcí jsou především dealeři obchodních bank, nakupující a prodávající devizy na svůj účet, dále dealeři bank centrálních, dealeři některých investičních fondů a tzv. brokeri, neboli zprostředkovatelé devizových operací.“ [31, s. 64] Naproti tomu na valutových trzích se obchoduje s hotovostními formami cizích měn za valutový kurz. Kurz valut je vyvozen od devizového kurzu. [31]

1.3.3.4 Trhy drahých kovů

Mezi klíčové trhy drahých kovů patří trhy, na kterých se obchoduje se zlatem, stříbrem, platinou a paladiem. Kvůli jejich hmotné povaze je považujeme za speciální druhy komodit. Díky svému historickému charakteru a neobyčejným vlastnostem jsou zařazeny do kategorie finančních investičních instrumentů. [31] Základní měřicí jednotkou hmotnosti zlata je trojská unce využívaná v mezinárodním obchodu. [15]

1.3.3.5 Další rozdělení finančních trhů

Finanční trhy lze členit podle dalších hledisek, tj.: [15]

- podle **účastníků** resp. institucí na trhy burzovní, bankovní a mezipodnikové,
- podle **etapy emise cenných papírů** na primární trh, na kterém jsou poprvé emitovány cenné papíry a sekundární trh obchodující s již emitovanými cennými papíry,
- podle **úrovně organizovanosti trhu** na neorganizovaný trh, kde jsou obchody s cennými papíry realizovány mezi jednotlivými obchodníky a organizovaný trh probíhající na burze,

- podle **realizace obchodu v čase** na promptní trhy prováděné v nejbližším možném okamžiku od jeho uzavření a termínované trhy, u nichž obchodní transakce bude uskutečněna k pevně stanovenému datu.

2 Finanční systémy České republiky a Slovenska

Tato kapitola se bude věnovat popisu finančního systému České republiky (ČR) a Slovenska (SR) z hlediska hlavních institucí zajišťujících jeho náležitý chod a zdraví ekonomiky státu. Ve finančním systému působí mnoho ekonomických subjektů, jak je možné spatřit v příloze A, na které jsou zobrazeny instituce licencované a regulované státem vlastní právní subjektivitou, na základě které poskytují finanční služby a produkty. Značné množství jednotlivých subjektů je zapříčiněno množstvím a různorodostí nabízených činností. [31] Z důvodu dodržení rozsahu diplomové práce a zahlobání se do problematiky, budou vybrané země popsány a porovnávány z hlediska bankovního systému a burzy cenných papírů, která reprezentuje trh s cennými papíry.

2.1 Česká republika

Kapitola pojednává o českém bankovním systému a burze cenných papírů. Jsou zde uvedeny zajímavé informace o centrální bance České republiky, tj. České národní bance (ČNB). Čtenář se dozví co je nejvyšším orgánem ČNB, jaké jsou funkce a nástroje centrální banky. Dále jsou obchodní banky důkladně rozebrány dle velikosti, vlastnictví a struktury bankovních produktů.

Srdcem trhu s cennými papíry v České republice je Burza cenných papírů Praha. V rámci této kapitoly bude objasněno, jaké jsou její burzovní orgány, podmínky členství a jaké burzovní obchody jsou zde uskutečňovány. Také bude burza cenných papírů rozdělena na trh regulovaný a neregulovaný a nakonec jsou uvedeny důležité informace o oficiálním indexu PX, který bude probrán z hlediska jeho vzorce i procentního zastoupení společností v bázi PX.

2.1.1. Český bankovní systém

Za nejvýznamnější subjekty finančního systému jsou obecně považovány banky, které jsou součástí regulovaného bankovního systému. Bankovní systém České republiky patří mezi dvoustupňové systémy. Z toho vyplývá, že vedle České národní banky působí na českém bankovním trhu i obchodní banky.

2.1.1.1 Česká národní banka

Vznik České národní banky se datuje k 1. lednu 1993, kdy došlo k rozdělení Státní banky československé (SBČS) na Českou národní banku a Národní banku Slovenska (NBS). Centrální banka České republiky vznikla na základě Ústavy České republiky (hlava VI. čl. 98) a její postavení je upraveno zákonem č. 6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů a dalšími právními předpisy. [23]

Je právnickou osobou veřejného práva. ČNB sídlí v ulici na Příkopě č. p. 28 v historickém středu hlavního města ČR. Má sedm regionálních zastoupení, která zprostředkovávají styk mezi ústředím v Praze a ostatními regiony. Na územních pracovištích ústředí jsou vybrané útvary sekce peněžního a platebního styku, sekce licenčních a sankčních řízení a dohledu nad finančním trhem, které na území České republiky zajišťují vybrané činnosti zejména provozního charakteru a dohledu. Ruku v ruce s ústředím a pobočkami plní úlohu kontaktních míst České národní banky pro orgány státní správy a územní samosprávy, právnické a fyzické osoby. [19] Pobočky se z hlediska rozsahu své působnosti ve správě zásob peněz rozdělují do dvou skupin. Do první skupiny spadají pobočky spravující v plném rozsahu zásoby peněz, tj. Praha, Plzeň, Ostrava, Hradec Králové a Brno. Další pobočky s omezenou správou peněz jsou pověřené k provádění speciálních agend. Pobočka v Ústí nad Labem získává na základě oznamovací povinnosti statistická data od nebankovních subjektů a ty spolu s výkazy zpracovává. Pobočka v Českých Budějovicích je pověřena vedením odborných kurzů a rozpoznáváním padělaných platidel. [13]

2.1.1.1.1 Bankovní rada

Nejvyšším řídicím orgánem České národní banky je bankovní rada ČNB. Bankovní rada stanovuje měnovou politiku a nástroje napomáhající jejímu chodu. Činí rozhodnutí o měnově politických opatřeních ČNB a provádí opatření v oblasti dohledu nad finančním trhem. Dále stanovuje zásady činnosti a obchodů České národní banky. Navrhuje organizační strukturu a působnost organizačních jednotek České národní banky. Schvaluje rozpočet centrální banky, určuje druhy fondů ČNB, jejich výši a použití. Má specifická práva a povinnosti vůči svým zaměstnancům, v rámci kterých uděluje souhlas k podnikatelské činnosti pracovníků a stanovuje mzdové a ostatní požitky guvernéra a viceguvernéřů. Bankovní rada zaštiťuje všechny organizační útvary

ČNB, tzv. ústředí, která se skládají ze sekcí a odborů. Znárodnění organizační struktury České národní banky je přiložené v příloze B.

Bankovní rada skýtá sedm osob. Všechny členy bankovní rady odvolává a jmenuje prezident republiky na nejvýše dvě šestiletá období. Členy bankovní rady jsou: [19]

- guvernér ČNB – Miroslav Singer,
- dva viceguvernéri ČNB – Mojmír Hampl a Vladimír Tomšík,
- další čtyři členové bankovní rady ČNB – Kamil Janáček, Lubomír Lízal, Jiří Rusnok a Pavel Řežábek.

Guvernér jedná jménem České národní banky a podepisuje právní předpisy vydané Českou národní bankou a vyhlášené ve Sbírce zákonů. Viceguvernér je pověřený zastupovat guvernera v plném rozsahu. ČNB má povinnost minimálně dvakrát ročně podávat Zprávu o měnovém vývoji Parlamentu České republiky a alespoň jednou za tři měsíce musí tyto informace sdělit veřejnosti. [30]

Poradním orgánem bankovní rady České národní banky je rozkladová komise, která se angažuje v přípravě návrhů rozhodnutí bankovní rady vydaných ve správním řízení. [19]

2.1.1.1.2 Funkce

Základním posláním České národní banky je péče o zdravý měnový vývoj, cenovou a finanční stabilitu a bezpečné fungování finančního systému České republiky. Je označována za banku bank i státu. Dále zabezpečuje emisi bankovek a mincí, řídí peněžní oběh, dohlíží na subjekty působící na finančním trhu, provádí statistickou činnost a zastupuje ČR v měnové oblasti. [6]

Funkce centrální banky se dělí na makroekonomické a mikroekonomické. Makroekonomické funkce se snaží o zajištění stability české koruny a tím zabezpečují příznivé podmínky pro hospodářský růst. Jedná se o stabilitu cenovou, která se ukazuje v mírné dlouhodobé inflaci a stabilitu kurzovou, jež zapříčiňuje rovnováhu domácí měny vůči zahraniční. Z tohoto důvodu česká národní banka vykonává činnosti, mezi které patří: [31]

- **Měnová politika** (monetární politika) upravuje nabídku finančních prostředků centrální bankou za účelem stabilizace české koruny, nezaměstnanosti, vyrovnanosti platební bilance a ekonomického růstu.
- **Emise hotovostních peněz** je výsadou centrální banky, která disponuje emisním monopolem na bankovky i mince.
- **Devizová činnost** spočítá v tvorbě a správě devizových rezerv státu s cílem zajistit dostatečnou devizovou likviditu země. Rezervní fond obsahuje rezervy finančních prostředků cizích měn, které jsou zřízeny jako pojistka pro krytí vnějších potřeb státu v nepříznivých situacích a mají vliv na měnový kurz české koruny vůči zahraničním měnám. Devizové rezervy obsahují cenné papíry vyčíslené v cizích měnách, depozita na bankovních účtech bank v zahraničí, zlato či drahé kovy.

Mikroekonomickou funkcí České národní banky je zajištění bezpečnosti, důvěryhodnosti, spolehlivosti a efektivnosti bankovního systému. Jestliže chce ČNB dosáhnout stanovených cílů, musí vykonávat tyto aktivity: [31]

- **Regulace obchodních bank a bankovní dohled** se zaměřuje především na regulace vstupu do bankovní sféry, stanovení pravidel činnosti obchodních bank a pojištění vkladů jejich klientů.
- **Působení jako „banka bank“** znamená, že ČNB vede účty obchodních bank, na kterých spravují jejich rezervy, přijímá od nich vklady a poskytuje úvěry. Další činností centrální banky je funkce tzv. věřitele poslední instance. Z toho vyplývá, že v případě vážných problémů s likviditou mohou obchodní banky čerpat poslední možné peníze z centrální banky.
- **Působení jako „banka státu“** (vlády) značí, že ČNB vede účty vlády České republiky a provádí pro ni a další centrální orgány, orgány místní správy či podniky veřejného sektoru finanční operace. Finanční prostředky také získává emitováním státních cenných papírů, krátkodobých pokladničních poukázek a dlouhodobých obligací, které jsou nabízeny subjektům na finančním trhu i veřejnosti.
- **Reprezentace státu v měnové oblasti** je prováděna Českou národní bankou v mezinárodních bankovních a měnových institucích, tj. v Mezinárodním měnovém

fondy (MMF), ve skupině Světové banky (WBG), Bance pro mezinárodní platby (BIS), Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Evropské bance pro obnovu a rozvoj (EBRD). V současnosti tvoří WBG celkem pět organizací, tj. Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD), Mezinárodní rozvojová asociace (IDA), Mezinárodní finanční korporace (IFC), Mnohostranná agentura pro investiční záruky (MIGA) a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID). [14] Světové banky ČNB zabezpečuje vztahy k ESCB a k Evropské centrální bance (ECB) v souladu s požadavky vyplývajícími ze Smlouvy o EU a ze Statutu ESCB a ECB. Evropský systém centrálních bank obsahuje ECB a centrální banky všech členských států Evropské unie (EU). Česká republika je součástí Evropského systému centrálních bank (ESCB) od 1. května 2004 a podílí se na plnění jejich cílů a úkolů. Primárním cílem ESCB je dodržování cenové stability, která bude dosažena vyváženým a harmonickým rozvojem hospodářských aktivit, vysoký stupeň konvergence výkonnosti ekonomiky, zaměstnanosti a sociální ochrany, hospodářský růst bez vlivu inflace respektující životní prostředí, vytvoření společného trhu, politik, hospodářské a měnové unie. Hlavními úkoly ESCB je provádění měnové politiky, devizových operací, podpora plynulého fungování platebních systémů, držba a správa devizových rezerv členských států. Guvernér České národní banky se pravidelně účastní jednání Generální rady od června 2004. Zástupci ČNB jsou zároveň členy třinácti výborů ESCB. Do každého výboru byli bankovní radou zvoleni dva zaměstnanci centrální banky České republiky. ČNB je též členem mnoha mezinárodních orgánů a institucí týkajících se dohledu. [19]

K zajištění výše popsaných měnově – politických cílů a funkcí Česká národní banka využívá řadu různých nástrojů. Jejich použitím dochází ke změně chování a hospodaření obchodních bank a v konečném důsledku je ovlivněn finanční a ekonomický systém celé země. Nástroje měnové politiky je možné rozdělit na nástroje přímé a nepřímé (viz. příloha C). Přímé administrativní nástroje jsou považovány za účinnější, i když v tržní ekonomice se nevyskytují tak často, jelikož omezují podnikatelskou samostatnost bankovních institucí. Jedná se o příkazy, pravidla, limity, doporučení, výzvy a opatření v oblasti povinných vkladů, limitů úrokových sazeb, regulací úvěrů a likvidity. Naproti tomu nepřímé nástroje monetární regulace ovlivňují

operace na volném trhu, diskontní politiku, povinné minimální rezervy a obchodování s cizími měnami. [32]

2.1.1.2 Obchodní banky

Obchodní banky jsou základním stavebním kamenem bankovního systému, který obsahuje všechny obchodní banky i jejich pobočky. Primárním posláním obchodních bank je zprostředkování bezhotovostního platebního styku, přijímání vkladů, poskytování úvěrů svým klientům a emitování bezhotovostních peněz. [38] Banky mohou vykonávat i další činnosti povolené v rámci udělené licence, např. investování do cenných papírů na vlastní účet, finanční pronájem, vydávání a správa platebních prostředků (platebních karet, cestovních šeků), poskytování záruk, otevírání akreditivů, obstarávání inkasa, nabídka investičních služeb, finanční makléřství, výkon funkce depozitáře, směnářenskou činnost, poskytování bankovních informací, obchodování se zlatem a devizovými hodnotami, pronájem bezpečnostních schránek, administrace investičních fondů a zahraničních investičních fondů. [23]

Banky jsou také řazeny mezi běžné podnikatelské subjekty. Pracují na stejných principech jako ostatní tržní subjekty, tudíž je jejich základním cílem dosahování maximálně možného výsledku hospodaření, tzv. rentability. Mezi jejich stejně důležité cíle spadá zásada zachování dlouhodobé likvidity a solventnosti. [31]

Česká národní banka uděluje licence bankám na dobu neurčitou po splnění podmínek daných zákonem, např. musí prokázat odbornou způsobilost, důvěryhodnost a zkušenost vedoucích pracovníků banky, mít ve vlastnictví 500 mil. Kč základního kapitálu a prokázat jeho původ, mít své sídlo na území České republiky a splnit technické a organizační předpoklady. I všechny banky a pobočky zahraničních bank provozující svou činnost na území České republiky musí být zapsány v obchodním rejstříku, který se nachází v ČNB a splňovat stanovené podmínky, tj. musí být právnickou osobou se sídlem v České republice, poskytovat úvěry, přijímat vklady a vlastnit bankovní licenci udělenou Českou národní bankou. [23]

Česká bankovní asociace (ČBA) je dobrovolné sdružení právnických osob provozujících svou činnost v peněžnictví a úzce souvisejících oblastech. Česká bankovní asociace vznikla v roce 1990 pod původním názvem Bankovní asociace. V současné době ČBA sdružuje třicet sedm bank, což představuje devadesát devět

procent bankovního sektoru. [18] Mezi aktivity ČBA patří „zastupování a prosazování společných zájmů členů ve vztahu k Parlamentu, vládě, ČNB a ostatním právním subjektům, prezentace role a zájmů bankovního sektoru vůči veřejnosti a zahraničí, podílení se na standardizaci postupů v bankovníctví a harmonizace bankovní legislativy s legislativou Evropské unie.“ [18] V rámci své činnosti ČBA pořádá různé odborné semináře, prezentace, přednášky a vydává výroční zprávy. Dále rozvíjí pracovní vztahy s regulačními orgány a ostatními subjekty finančního trhu. Rovněž je úzce zainteresovaná v oblasti finančního vzdělávání. Nejvyšším orgánem je Shromáždění členů. Od 1. července 2004 je právoplatným členem Evropské bankovní federace a také vstoupila do Evropské rady pro platby. [18]

Bankovní systém v České republice můžeme nazvat dvoustupňovým systémem univerzálního bankovníctví se specializovaným druhem bank, tj. stavební spořitelny, hypoteční banky, investiční, zemědělské, záruční, rozvojové, exportní a spořitelní banky. Do české bankovní soustavy dále řadíme spořitelní a úvěrová družstva. [6]

2.1.1.2.1 Členění

V současné době se v České republice nachází čtyřicet pět komerčních bank včetně poboček zahraničních bank. Obchodní banky lze členit podle velikosti, struktury bankovních produktů a vlastnictví.

2.1.1.2.1.1 Banky podle struktury bankovních produktů

Podle struktury bankovních produktů je bankovní systém dělen na univerzální a specializované bankovníctví.

Univerzální bankovníctví

Součástí univerzálního bankovníctví jsou banky poskytující svým klientům širokou škálu finančních produktů a služeb. Nabízejí standardní komerční produkty jako provádění platebního styku, přijímání vkladů, poskytování úvěrů a produktů investičního bankovníctví. Univerzálními bankami jsou: Air Bank a.s, Citibank Europe plc, Československá obchodní banka, a. s. (ČSOB), Česká spořitelna, a.s., Equa bank a.s., Evropsko-ruská banka, a.s., Expobank CZ a.s., Fio Banka, a.s., GE Money Bank, a.s., J & T BANKA, a.s., Komerční banka, a.s. (KB), Raiffeisenbank a.s., Sberbank CZ, a.s. a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. [33]

Provedli jsme porovnání vybraných univerzálních bank, které poskytují své služby v České republice (viz. tabulka č. 1). Kritérii hodnocení byla stanovena bilanční suma, vklady klientů, úvěry poskytnuté v čisté hodnotě, počet poboček bank a počet zaměstnanců. Česká spořitelna získala prvenství ve třech kritériích z pěti. Hodnota volných peněžních prostředků, které vložili klienti ve formě vkladů do České spořitelny, činí 686.827 mil. Kč. [12] Naproti tomu Československá obchodní banka poskytla nejvíce úvěrů, tj. 508,5 mld. Kč. [22] Nejvyšší bilanční sumou se může pyšnit ČSOB, která se rovná 1.034,8 mld. Kč. Nejširší síť poboček má Česká spořitelna a z toho vyplývá i vyšší počet jejich pracovníků. Komerční banka a UniCredit Bank jsou součástí významných finančních institucí bankovního sektoru. Komerční banka svými výsledky dohání Českou spořitelnu především v ekonomických ukazatelích. [58] Naproti tomu UniCredit Bank zatím nedosáhne na tak příznivé výsledky, jaké mají její výše zmínění konkurenti. [56]

Tab. č. 1: Vybrané univerzální banky v České republice k 31. prosinci 2013¹

Banka	Bilanční suma	Vklady	Úvěry v čisté hodnotě	Počet poboček	Počet zaměstnanců
Česká spořitelna	943,4	686,8	491,4	651	10 409
ČSOB	1.034,8	660,3	508,5	563	7 200
KB	864,0	649,2	473,1	399	8 604
UniCredit Bank	464,6	306,3	289,9	120	1 952

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů bank, 2015

Z toho vyplývá, že Česká spořitelna je největší českou bankou, která má kolem pěti milionů klientů. V českých zemích má svoji dlouholetou tradici. Její předchůdkyně Spořitelna česká byla založena v roce 1825. V roce 1992 se Česká spořitelna stala akciovou společností a roku 2000 se stala součástí významné evropské finanční skupiny s názvem Erste Bank. Nabídka České spořitelny je namířena především na drobné klienty, malé a střední firmy, obce a města. V roce 2010 získala ocenění Banka desetiletí a Nejdůvěryhodnější banka roku 2010. V minulém roce se stala Bankou roku 2014 tak jako v předchozích letech.

¹ Hodnota bilanční sumy, vkladů klientů a úvěry v čisté hodnotě jsou vyjádřeny v mld. Kč.

Specializované bankovníctví

Specializované banky se zaměřují pouze na konkrétní druhy finančních služeb, např. hypotéky, investice, spoření. Banky specializující se na poskytování výhradně vybraných druhů disponují bankovní licencí v omezeném rozsahu. Na českém bankovním trhu vykonává svou činnost několik specializovaných bank:

- **Spořitelní banky**

Spořitelní banky slouží v převážné míře k hromadění volných peněžních prostředků klientů prostřednictvím spořicíh účtů, termínovaných vkladů atd. Též poskytují půjčky, úvěry, realizují směnářenskou činnost a provádějí bankovní převody. První stavební spořitelny byly založeny v roce 1993 a jejich klienti si zde spoří se státním příspěvkem, případně čerpají úvěry. [6]

Je několik druhů spořitelních bank, mezi které patří poštovní, komunální, zaměstnanecké a stavební spořitelny. Stavební spořitelny jsou v České republice nejvíce rozšířenou formou spořitelní banky. Především poskytují stavební spoření a výběry z nich. [6] Na českém bankovním trhu v současné době působí pět stavebních spořitel: Českomoravská stavební spořitelna, a.s., Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., Raiffeisen stavební spořitelna a.s., Stavební spořitelna České spořitelny, a.s a Wüstenrot - stavební spořitelna a.s. [33]

Tab. č. 2: Stavební spoření v České republice v období 2010 – 2014

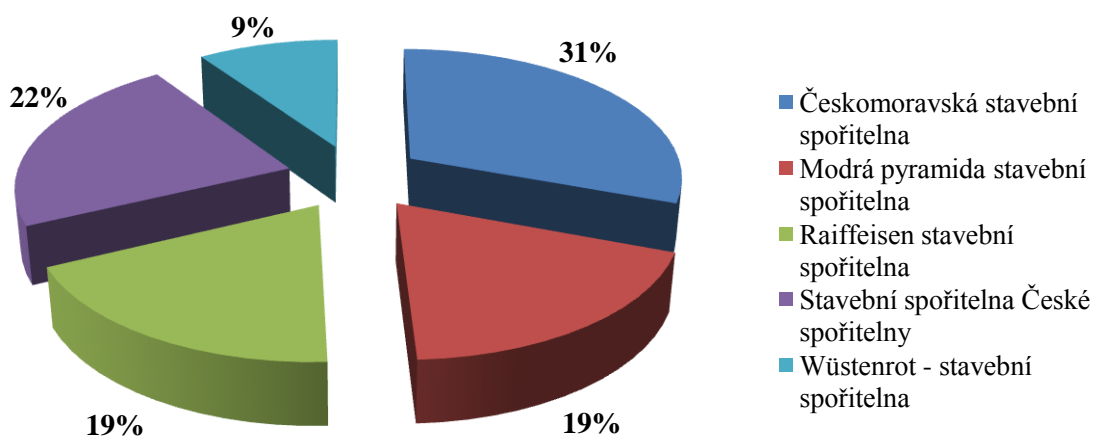
	2010	2011	2012	2013	2014
Počet smluv	4 845 319	4 550 468	4 316 999	4 066 684	3 825 367
Nové smlouvy	532 765	410 461	433 093	449 588	481 439
Počet úvěrů	993 357	956 659	894 358	815 160	752 558
Úvěry (v mld. Kč)	293,362	293,115	282,217	261,411	249,625
Naspořená částka (v mld. Kč)	430,122	433,433	434,986	429,110	413,576
Vyplacený státní příspěvek (v mld. Kč)	11,743	10,729	5,29	4,953	4,761

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí, 2015

V tabulce č. 2 jsou vypsány zajímavé informace o stavebním spoření na území České republiky v období od roku 2010 do konce roku 2014. Hned v prvním řádku tabulky si můžeme povšimnout výrazné klesající tendence od roku 2010 do současnosti. Celkový počet smluv stavebního spoření se snížil o více než jeden milion. To je zajímavé, jelikož od roku 2011 dochází k nárůstu uzavíraných smluv, a tak naspořená částka v roce 2014 činí 413.576 mil. Kč. Je to způsobené nižší výhodností uzavírání stavebního spoření na rozdíl od dřívějších let. V posledních letech se snížila výrazně výše státního příspěvku díky rostoucí zadluženosti státu. Z toho důvodu obyvatelstvo investuje své volné peněžní prostředky do jiných finančních investičních nástrojů, které jim přinesou vyšší výnos. Ukazuje to množství ukončených smluv stavebního spoření. [59]

Graf sestavený na obrázku č. 5 ukazuje podíl stavebních spořitelen na základě bilanční sumy v České republice ke konci roku 2013. Zde je patrné, že nejúspěšnější stavební spořitelnou na českém trhu je Českomoravská stavební spořitelna se svými 31%. [51] Na druhém místě se umístila Stavební spořitelna České spořitelny s 22% a na třetím místě shodně Modrá pyramida stavební spořitelna a Raiffeisen stavební spořitelna s 19%.

Obr. č. 5: Podíl stavebních spořitelen v České republice k 31. prosinci 2013²

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů stavebních spořitelen, 2015

² Podíl stavebních spořitelen je stanoven na základě bilanční sumy.

Českomoravská stavební spořitelna, a.s. (ČMSS) byla založena v roce 1993. Od jeho založení si vybudovala kvalitní pověst a v současné době je největší stavební spořitelnou v České republice. Od svého založení uzavřela ČMSS více než 6,2 milionů smluv na stavební spoření a poskytla kolem milionu úvěrů na bydlení. K 31. prosinci 2013 činí počet platných smluv (spořicích i úvěrových) 1 677 205 a nově uzavřených smluv stavebního spoření 198 405. Disponuje bezmála dvěma tisíci kvalitních odborníků a finančních poradců. Mezi českým obyvatelstvem je známá díky svému sloganu „spoření s liškou“. [51]

- **Hypoteční banky**

Hypoteční banky nabízejí široké spektrum hypotečních produktů určených pro financování bydlení jejich klientů. Tyto banky mají licenci na poskytování hypotečních úvěrů a vydávání hypotečních zástavních listů. Hypoteční zástavní listy jsou dluhopisy vydávané za účelem získání finančních prostředků na poskytování hypotečních úvěrů a jsou kryty zástavním právem k nemovitosti. [6] V současné době působí v České republice na hypotečním trhu mnoho bank, které nabízejí úvěry, ale pouze v případě Hypoteční banky, a.s. a Wüstenrot hypoteční banky a.s. se jedná o ryze specializované společnosti poskytující hypotéky. Další finanční instituce poskytující hypoteční úvěry jsou Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s., Raiffeisenbank a.s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., Sberbank CZ, a.s. a GE Money Bank, a.s. [33]

V první polovině roku 2014 došlo na celém hypotečním trhu k propadu oproti předchozímu období o 6,6%. Česká spořitelna byla minulý rok jedničkou na trhu s hypotečními úvěry. V roce 2014 došlo ovšem k výraznému poklesu uzavřených hypotečních smluv o 16,5%. Česká spořitelna uzavřela s fyzickými osobami hypoteční smlouvy v celkové hodnotě 17,4 mld. Kč, což je propad od minulého roku o 3,2 mld. Kč. Naopak Hypoteční banka a Komerční banka nabývají na síle. Jedničkou na trhu s hypotékami je v současné době Hypoteční banka, která uzavřela se svými klienty v první polovině roku 2014 11 181 smluv v hodnotě 19,9 mld. Kč, což znamená nárůst objemu o 4,9% při růstu počtu smluv o 1%. Komerční banka poskytla 10 664 hypotečních úvěrů za celkem 17 mld. Kč, což nám ukazuje nárůst objemu hypoték o 8,6%. Nárůst počtu uzavřených smluv Hypoteční banky a Komerční banky si odborníci vysvětlují lépe nastavenou obchodní politikou.

Klienti se již nadále nerozhodují na základě výhodné ceny a nízkých úroků, ale na podle řady kritérií, např. šíře produktu, náročnosti zpracování a přístupu k externím partnerům. Fyzickým osobám instituce poskytující hypoteční úvěry půjčily v první polovině roku 2014 celkem 67,9 mld. Kč, firmy získaly jen 18,2 mld. Kč. [36]

Tab. č. 3: Množství hypoték poskytnuté fyzickým osobám v 1. polovině 2014

Banka	Počet (v ks)	Meziroční rozdíl (v ks)	Celkový objem (v mld. Kč)	Meziroční rozdíl (v mld. Kč)
Hypoteční banka	11 181	+ 112	19,881	+ 0,928
Česká spořitelna	11 011	- 2 177	17,389	- 3,214
Komerční banka	10 664	+ 404	17,047	+ 1,355
Raiffeisenbank	2 732	- 109	5,521	- 0,438
UniCredit Bank	2 488	- 787	3,545	- 1,987
Wüstenrot hypoteční banka	1 782	- 326	2,094	- 0,499
Sberbank	787	- 36	1,191	- 0,134
GE Money Bank	594	+ 7	0,904	+ 0,112
Celý trh	41 299	- 2 915	67,873	- 3,914

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Aktuálně.cz, 2015

- **Investiční banky**

Investiční banky zajišťují investování volných peněžních prostředků svých klientů. Investiční banky „nakupují od veřejnosti, jiných bank a dalších účastníků finančního trhu dlouhodobé vklady, emitují dluhopisy a takto shromážděné zdroje umisťují do střednědobých a dlouhodobých půjček podnikům.“ [24, s. 29] Jejich zisk je složen z kapitálových zisků a provizí.

Na českém trhu v dnešní době nepodniká žádná banka, která by se specializovala výhradně na investiční činnost. Tuto funkci zastává řada univerzálních bank. Na území České republiky působila instituce s názvem Investiční banka,

kteřá vznikla v roce 1948. O 46 let později se spojila s Poštovní bankou, a tak vznikla Investiční a Poštovní banka (IPB), ale v roce 2000 zkrachovala. [6]

- **Zemědělské banky**

Banky podporující zemědělce se nazývají zemědělské banky. V současné době se však žádná česká banka nespécializuje pouze na zemědělce. V minulosti působila na území ČR již zaniklá Agrobanka Praha, a.s., která byla založena v roce 1911 pod původním názvem Agrární banka československá. Byla zacílená na podporu zemědělského sektoru a potravinářského průmyslu. [6]

- **Exportní banky**

Česká exportní banka, a.s. (ČEB) se specializuje na obecnou podporu českého exportu. Byla založena v roce 1995. Spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu, agenturou CzechTrade, Exportní garanční a pojišťovací společností participují společně na systému státní proexportní politiky. ČEB emituje dluhopisy a umísťuje je na trhu. [52] „Výpůjční operace jsou charakterizovány využíváním finanční expertízy, analýzou dostupných instrumentů s cílem využívat možností jednotlivých trhů při zachování ambice diverzifikovat výpůjční základnu.“ [52] Česká exportní banka si za léta své existence silné a kvalitní vztahy se spolupracujícími finančními institucemi, organizacemi, domácími a mezinárodními bankami. Také svým investorům nabízí možnost zpětného odkupu svých vydaných dluhopisů v posledním úrokovém období. [52]

Bilanční suma na konci roku 2013 činila 95.324 mil. Kč, což značí nárůst od minulého roku, kdy se bilanční suma vyšplhala pouze na 83.494 mil. Kč. Došlo tedy k nárůstu o 14,2%. ČEB se zaměřila v roce 2013 především na emisi dluhopisů. Celková hodnota emitovaných dluhopisů dosáhla sumy 83.906 mil. Kč. Jedná se o značný vzrůst od předchozího období, kdy činila 68.088 mil. Kč. Na druhou stranu vklady klientů znatelně klesly z 4.726 mil. Kč na 2.035 mil. Kč a v případě firem z 3.467 mil. Kč na 1.394 mil. Kč. Česká exportní banka v roce 2013 zaměstnávala 177 pracovníků. [52]

- **Záruční a rozvojové banky**

Úkolem záruční a rozvojové banky je podpora malého a středního podnikání. Jedná se o odvětví, které je ovlivněno vyšší mírou rizika, než jsou obchodní banky ochotny snést. Poskytuje úvěry a záruky třetí osobě za závazky klientů. Zákon o podpoře malého a středního podnikání č. 47/2002 Sb. a další dokumenty zaštiťují aktivity záručních a rozvojových družstev. [6]

V České republice působí Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. (ČMZRB), která má více než 70% státní účast. Akcionářem banky je Česká republika, která vykonává akcionářská práva prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva financí. Při výkonu působnosti akcionáře na valné hromadě má každé ministerstvo jeden hlas. Její hlavní činnost spočívá v podpoře malých a středních podniků a vlastníků bytových domů a ve zprostředkování státních programů podporující tyto podniky. [53] „Klientům banka nabízí bankovní záruky, zvýhodněné úvěry, finanční příspěvky a navazující bankovní služby. Banka spravuje rozsáhlé portfolio záruk a dotací poskytnutých na opravy bytových domů. Součástí činnosti banky je také financování projektů ke zlepšení technického stavu infrastruktury a rozvoj měst a obcí. Pro tyto účely využívá též prostředky od mezinárodních finančních institucí a strukturálních fondů.“ [53]

Bilanční suma Českomoravské záruční a rozvojové banky činila v roce 2013 98.042 mil. Kč. V předchozím období se rovnala bilanční suma 111.706 mil. Kč. Vklady a úvěry u bank v roce 2013 dosáhly 63.884 mil. Kč. Hodnota dluhových cenných papírů je 11.272 mil. Kč, což je výrazným nárůstem od roku 2012, kdy hodnota činila méně než polovinu, tj. 5.513 mil. Kč. Českomoravská záruční a rozvojová banka disponuje pěti pobočkami po celé České republice a to v Praze, Plzni, Ostravě, Hradci Králové a Brně. Celkem zaměstnává 213 pracovníků. [53]

2.1.1.2.1.2 Banky podle velikosti

Na základě rozsahu poskytovaných služeb můžeme banky členit na: [6]

- **Velké banky**

Mezi velké banky řadíme bankovní instituce s bilanční sumou nad 250 mld. Kč. Na českém trhu do této kategorie spadá Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s. a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. Celková bilanční suma velkých bank činí 3.018 mld. Kč. [33]

- **Střední banky**

Banky s bilanční sumou v rozmezí 15 až 250 mld. Kč jsou označovány jako střední. Mezi střední banky v České republice patří osm institucí, tj. Česká exportní banka, a.s., Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s., GE Money Bank, a.s., Hypoteční banka, a.s., J & T BANKA, a.s., PPF banka a.s., Raiffeisenbank a.s. a Sberbank CZ, a.s. 8 zmíněných bank má českou a zahraniční účast. Bilanční suma středních bank se rovná 1.021 mld. Kč. [33]

- **Malé banky**

Za malé banky považujeme instituce, které mají bilanční sumu nižší než 15 mld. Kč. Do skupiny malých bank patří Air Bank a.s., Equa bank a.s., Evropsko-ruská banka, a.s., Expobank CZ a.s., Fio banka, a.s. a Wüstenrot hypoteční banka a.s. Celková hodnota bilanční sumy malých bank se vyšplhala na hodnotu 158 mld. Kč.

- **Pobočky zahraničních bank**

Na území českého bankovního systému působí řada zahraničních bank prostřednictvím svých poboček. Svou pobočku v ČR má 23 zahraničních bank. Mezi nejznámější patří Citibank Europe plc, COMMERZBANK Aktiengesellschaft, Oberbank AG, ING Bank N.V., mBank S.A., Volksbank Löbau-Zittau eG, Western Union International Bank GmbH a ZUNO BANK AG. Bilanční suma poboček zahraničních bank se rovná 474 mld. Kč.

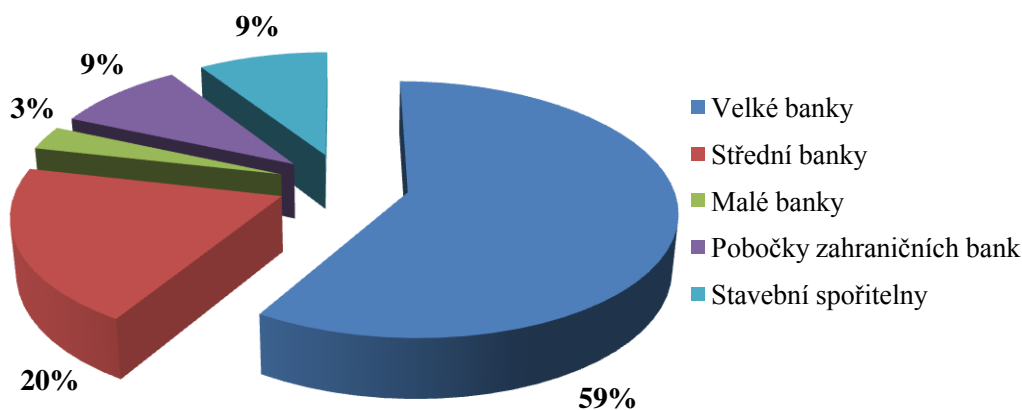
- **Stavební spořitelny**

Další skupinou, která je zvláště vyčleněna jsou stavební spořitelny. V České republice provozuje svou činnost pět stavebních spořitelen, tj. Českomoravská

stavební spořitelna, a.s., Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., Raiffeisen stavební spořitelna a.s., Stavební spořitelna České spořitelny, a.s. a Wüstenrot – stavební spořitelna a.s. Suma bilanční sumy stavebních spořitelen je 472 mld. Kč.

Graf na následujícím obrázku č. 6 ukazuje podíl jednotlivých skupin bank na základě celkové bilanční sumy ke konci roku 2013. Podle údajů České národní banky zaujímají velké banky na aktivech bankovního sektoru 59%, střední banky 20% a malé banky pouhá 3%. Podíl poboček zahraničních bank a stavebních spořitelen je u obou shodný a to 9%. Rozhodující význam připadá na velké banky, které mají téměř dvoutřetinový podíl na celkové bilanční sumě bankovního sektoru.

Obr. č. 6: Podíl skupin bank na celkové bilanční sumě k 31. prosinci 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČNB, 2015

2.1.1.2.1.3 Banky podle vlastnictví

Dále můžeme banky rozdělovat na základě vlastnictví na:

- **Soukromé banky**

Velké množství bankovních institucí je soukromými bankami, jež jsou zakládány jako akciové společnosti. Tato forma vlastnictví povoluje, aby jedním z podílníků byl i veřejnoprávní orgán, např. město či stát. [6]

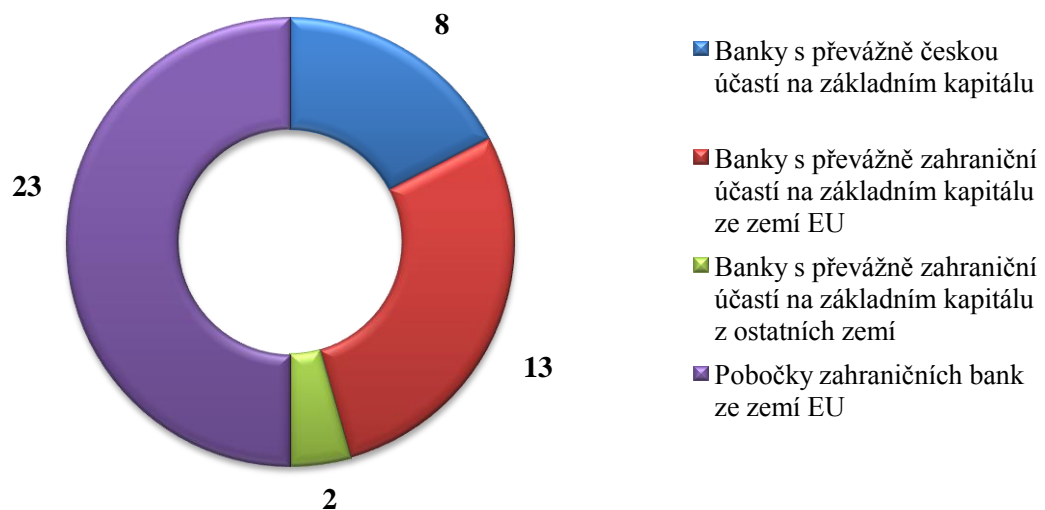
Banky a pobočky zahraničních bank Česká národní banka dělí dle vlastnictví na základě účasti na základním kapitálu. V České republice se nachází osm bank s převážně českou účastí na základním kapitálu a je to Česká exportní banka, a.s., Českomoravská stavební spořitelna, a.s., Českomoravská záruční

a rozvojová banka, a.s., Fio banka, a.s., Hypoteční banka, a.s., J & T BANKA, a.s., Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. a Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.

Bankami s převážně zahraniční účastí na základním kapitálu ze zemí Evropské unie jsou Air Bank a.s., Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Equa bank a.s., Expobank CZ a.s., Komerční banka, a.s., PPF banka a.s., Raiffeisen stavební spořitelna a.s., Raiffeisenbank a.s., Sberbank CZ, a.s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., Wüstenrot – stavební spořitelna a.s. a Wüstenrot hypoteční banka a.s. Zemí, která má převážnou účast na základním kapitálu bank je Německo.

Bankovní instituce s převážnou zahraniční účastí na základním kapitálu z ostatních zemí jsou Evropsko-ruská banka, a.s. a GE Money Bank, a.s. Jak již bylo uvedeno výše, v České republice vykonává svou činnost 23 poboček zahraničních bank ze zemí Evropské unie. Příklady nejznámějších poboček zahraničních bank byly uvedeny v předchozí kapitole. [33]

Obr. č. 7: Struktura bank a poboček zahraničních bank dle vlastnictví v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB, 2015

- **Družstevní záložny**

Družstevní záložny jsou také označovány jako kempeličky či spořitelní a úvěrová družstva. Jsou zřizovány podle zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelnách a úvěrních družstvech a řídí se též zákonem o bankách č. 21/1992 Sb., přestože je za banky

nepovažuje, jsou do českého bankovního systému zařazeny. Na tyto instituce dohlíží Úřad pro dohled nad družstevními záložnami. Družstevní záložny jsou zřizovány a vlastněny skupinami družstevníků na svépomocném principu. Aby mohl klient družstevní záložny využívat jejich služeb a produktů, musí se stát členem. Členem se subjekt stane po úhradě stanoveného členského vkladu. Všechny vklady musí být ze zákona pojištěny. Mezi produkty družstevní záložny patří poskytované úvěry, uložené termínované vklady, spořicí účty apod. [6]

V současné době působí v ČR jedenáct družstevních záložen, tj. AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo, ANO spořitelní družstvo, Artesa, spořitelní družstvo, České spořitelní družstvo, Družstevní záložna Kredit, Družstevní záložna PSD, Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo, Peněžní dům, spořitelní družstvo, Podnikatelská družstevní záložna a Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo. [33]

- **Veřejnoprávní vlastnictví bank**

Veřejnoprávní vlastnictví bank je postaveno na skutečnosti, že zakladatelem a vlastníkem banky může být stát či další veřejnoprávní útvar, tj. město nebo země. Jejich činnost je založena na poskytování finanční podpory na různé ekonomické aktivity, např. financování investičních a podnikatelských záměrů, poskytování záruk a pojištění. Českou bankou ve veřejnoprávním vlastnictví je Česká exportní banka, a.s., která podporuje export ČR. [6] Stručná ekonomická fakta o České exportní bance jsou uvedena v předchozí kapitole.

2.1.2. Burza cenných papírů Praha

Burza cenných papírů je srdcem každé vyspělé tržní ekonomiky a je považována za její nejdůležitější instituci. Burza cenných papírů je místem, kde dochází k alokaci úspor a podněcuje tvorbu nových. Na trhu se vyskytují společnosti toužící získat potřebný kapitál, ale také investoři a spekulanti, kteří chtějí dosáhnout kapitálového zisku. Burza je obrazem ekonomiky a barometrem zdraví země.

V současné době se v České republice nachází padesát devět zaregistrovaných obchodníků s cennými papíry a poboček zahraničních institucí obchodujících s CP. Jejich primární činností jsou obchody na účet klienta podle jeho požadavků. Česká národní banka uděluje licenci na obchodování s cennými papíry. [33]

S cennými papíry se v České republice obchoduje přes: [11]

- **Středisko cenných papírů (SCP)** na základě nezprostředkované dohody kupujícího a prodávajícího. SCP zaznamenává do registru dluhopisy s dobou splatnosti delší než jeden rok a akcie. Jedná se o nejjednodušší a nejlevnější způsob obchodování s cennými papíry.
- **RM-SYSTÉM** nebo **UNIVYC, a.s.**, tzn. bez zprostředkovatele. Tyto společnosti zauímají dominantní postavení v oblasti vypořádání obchodů s cennými papíry a mimoburzovních transakcí na českém kapitálovém trhu. Pro investory se jedná o dražší způsob obchodování.
- **Burzu cenných papírů Praha (BCPP)**, tj. přes obchodníky s cennými papíry, tedy zprostředkovatele. Obchodníci si účtují poplatek za zprostředkování obchodu, což obchod silně zdražuje a tato varianta se stává nejdražším způsobem obchodu s cennými papíry. To ovšem neznamená, že nejdražší varianta se zároveň rovná nejhorší. Naopak. Na BCPP nemusíme namáhavě pátrat po subjektech, kterým by vzájemně vyhovovaly všechny podmínky obchodu jako v případě SCP. Bez zprostředkování by trh s cennými papíry nebyl plně efektivní a neposkytoval by účastníkům trhu plný užitek. Proto je největší význam věnován Burze cenných papírů.

Burza cenných papírů Praha, a.s. je nejstarším a největším organizátorem trhu s cennými papíry v České republice. V roce 1993 byla opět otevřena po padesátileté přestávce, která byla způsobena druhou světovou válkou a komunistickým režimem. Před BCPP vykonávala svou činnost pražská komoditní a akciová burza, jež byla založená v roce 1871. BCPP je akciovou společností a největší podíl akcií drží CEESEG Aktiengesellschaft, tj. 92,7% akcií burzy. Na burze obchodují obchodníci s platnou licencí, kteří jsou zároveň členy burzy cenných papírů. Je také součástí Federace evropských burz (FESE) a je v seznamu burz bezpečných pro investory, získala status Designated Offshore Securities Market. BCPP a její dceřiné společnosti tvoří skupinu s názvem PX. Dalšími významnými společnostmi jsou POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s. (PXE), a Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (CDCP). Založení PXE se datuje k roku 2007. PXE obchoduje s elektřinou v ČR, Slovensku a Maďarsku. Spolupracuje s firmou CEGH, která umožňuje dodávky plynu do ČR. [50]

2.1.2.1 Burzovní orgány

Orgány Burzy cenných papírů Praha jsou: [21]

- **Valná hromada**

Nejvyšším výkonným orgánem společnosti je valná hromada. Akcionáři, členové dozorčí rady, zástupci České národní banky a generální ředitel mají právo se zúčastnit jednání BCPP, vznášet návrhy a požadovat vysvětlení, i když nejsou součástí burzovní komory. Též členové burzovní komory a hosté pozvaní akcionáři se mohou zúčastnit. Valnou hromadu svolává burzovní komora minimálně jedenkrát ročně s nejpozdějším termínem 30. června zasláním doporučeného dopisu. Soud a dozorčí rada mohou valnou hromadu svolat na základě podmínek uvedených v obchodním zákoníku či ve stanovách.

Do pravomocí valné hromady patří rozhodnutí o změně hodnoty základního kapitálu burzy, podoby akcií, odměňování, složení a odvolávání členů burzovní komory i dozorčí rady, rozdělení, prodeji či zrušení burzy a fúzi. Schvaluje roční účetní závěrky s návrhem o rozdělení zisku, zprávy o podnikatelské činnosti burzy a stavu majetku, zásady činnosti burzy cenných papírů, hospodaření burzy na další účetní období, Řád burzovního rozhodčího soudu, Pravidla o nákladech rozhodčího řízení a mění stanovy burzy.

- **Burzovní komora**

Statutárním orgánem řídícím činnost burzy a vystupujícím jejím jménem je burzovní komora. Valná hromada volí členy burzovní komory na dobu pěti let. V současné době je součástí burzovní komory Petr Koblík, který je předsedou a zároveň generálním ředitelem burzy a dále pět členů, tj. Michael Buhl, Hannes Takacs, Ludwig Nießen, Helena Čacká a David Kučera.

Do působnosti předsedy spadá řízení činnosti burzovní komory, schvalování usnesení, burzovních pravidel, doplňků a změn. Mezi povinnosti burzovní komory řadíme schvalování burzovních pravidel, indexů, harmonogramu burzovních dnů, statusů burzovních výborů, poplatkový řád a jejich případné změny. Burzovní komora dbá na dodržování pravidel burzy, jmenování a odvolávání generálního

ředitele, rozhodování o přijetí nových členů burzy, pozastavení, zániku členství a ukládání sankcí.

- **Dozorčí rada**

Na činnost a celkový chod burzy a burzovní komory dohlíží dozorčí rada. Členy dozorčí rady jsou Jan Sýkora, Daniel Heler, Jan Klenor, Martin Roman a Jan Vedral. Jsou voleni valnou hromadou na funkční období pěti let. Dozorčí rada si volí svého předsedu, který řídí činnosti a svolává dozorčí radu. Dozorčí rada je zplnomocněna vykonávat tyto aktivity, např. kontrolovat účetní zápisy, doklady, záznamy, činnost burzy, účetní závěrky, zastupovat BCPP v rámci soudních řízení a účastnit se valné hromady a předkládat výsledky své kontrolní činnosti.

- **Burzovní výbory**

Burzovní výbory jsou zřizovány pro jednotlivé okruhy své činnosti trvale či dočasně. Schůze burzovního výboru se konají dle potřeby, alespoň jednou měsíčně.

Burzovní výbor pro členské otázky dohlíží na řádné plnění podmínek a povinností členů burzy, které jsou stanovené burzovními předpisy. Dále projednává návrhy na přijetí nových členů, případně ukončení členství na burze. Předsedou je Jiří Opletal, tajemníkem Jana Horová a členy jsou Tomáš Choutka, Martina Johnová, Aleš Mátl, Petr Novotný, Leoš Péta, Andrej Šnajder a Alena Vodičková.

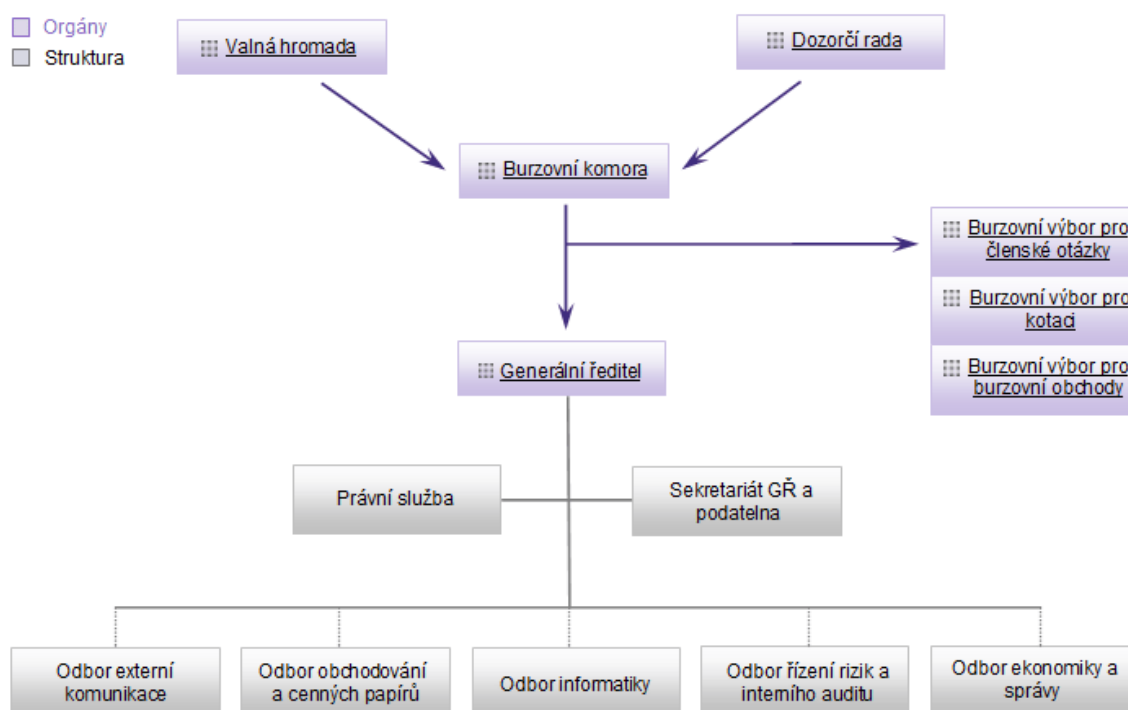
Burzovní výbor pro kotaci přijímá cenné papíry k obchodování na hlavním trhu, kontroluje dodržování informační povinnosti emitentů. Předsedou je Petr Koblík a členové jsou Jiří Opletal, Luboš Mazanec, Dana Lapáčková a Tomáš Lněnička.

Burzovní výbor pro burzovní obchody se zabývá návrhy a podněty související s obchodováním, např. zavádění produktů, parametry obchodování a činnosti tvůrců trhu. Jiří Opletal je opět předsedou a členové jsou následující Michal Řízek, Jiří Deml, Ladislav Chvátal, Václav Karpíšek, Pavel Krabička, Kamil Kricner, Radek Neumann, Michal Zachar, Bohumil Pavlica, Jan Pavlík, Viktor Reischig a Richard Skácel.

- **Generální ředitel**

O provoz společnosti se stará generální ředitel Petr Kobic, který byl jmenován burzovní komorou do funkce generálního ředitele Burzy cenných papírů Praha 1. září 2004. Úkolem generálního ředitele je předkládání informací a návrhů k projednání, zastupuje burzu, stvrzuje svým podpisem burzovní výkazy, řídí provoz burzy a vykonává usnesení burzovní komory. Generální ředitel zaštiťuje odbor externí komunikace, obchodování s cennými papíry, informatiky, řízení rizik a interního dohledu, ekonomiky a správy. Komplex organizačního schématu podrobně rozebraného výše je možné spatřit na obrázku č. 8.

Obr. č. 8: Organizační struktura Burzy cenných papírů Praha

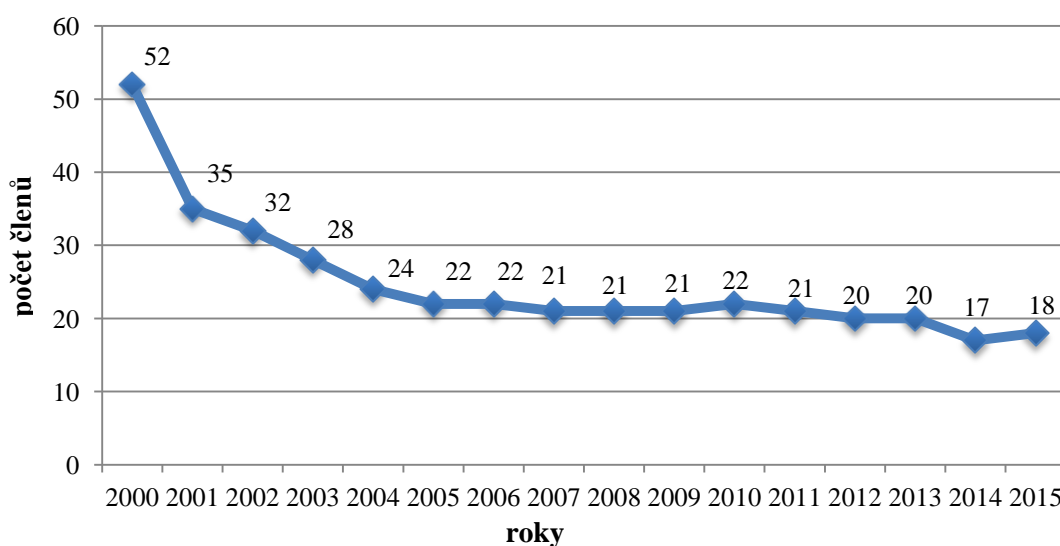
Zdroj: Burza cenných papírů Praha, 2015

2.1.2.2 Členství

Burza cenných papírů Praha, a.s. je jako většina evropských burz založena na členském principu. Z toho vyplývá, že součástí burzy se mohou stát pouze licencovaní obchodníci s cennými papíry. K obchodování na burze jsou zplnomocněni členové burzy, Česká národní banka a Ministerstvo financí, které zastupuje Českou republiku. V současné

době má BCPP osmnáct členů, tj. BH Securities a.s., CYRRUS, a.s., Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a. s., DB Securities S.A., EQUILOR ZRt, Fio banka, a.s., IPOPEMA Securities S.A., J & T BANKA, a.s., Komerční banka, a.s., Patria Finance, a.s., PPF banka a.s., Raiffeisen Centrobank AG, Raiffeisenbank a.s., Roklen360 a.s., Sociétés Générale S.A., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. a WOOD & Company Financial Services, a.s. Na následujícím obrázku č. 9 je zobrazen vývoj počtu burzovních členů v letech 2000 až 2015. V grafu je patrná klesající tendence, která se vyznačuje výraznou změnou z padesáti dvou členů na pouhých osmnáct. [2] V roce 1992 měla burza sedmnáct zakládajících členů. V roce 1996 dosáhla BCPP svého maxima a počet burzovních členů dosáhl hranice sto šest.

Obr. č. 9: Počet burzovních členů Burzy cenných papírů Praha v období 2000 – 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů Praha, 2015

Členství umožňuje nákup a prodej cenných papírů na burze. Člen BCPP je také nedílnou součástí garančního fondu burzy a jedná vlastním jménem prostřednictvím makléře. Burzovní komora rozhoduje o udělení členství na základě doporučení burzovního výboru pro členské otázky. Uchazeč, který žádá o členství na BCPP, musí splnit několik burzovních pravidel. Členem burzy se může stát osoba, která splňuje stanovenou kapitálovou přiměřenost a splatila minimální výši základního jmění v hodnotě 10 mil. Kč. Uchazeči musí být vystaveno povolení k poskytování investičních služeb. Další podmínkou je alespoň roční činnost subjektu a objem

obchodů s investičními nástroji činil v posledním roce před podáním žádosti o přijetí minimálně 5 mil. Kč měsíčně. Počáteční kapitál člena burzy musí mít hodnotu nejméně 730 tis. Eur. Burzovní komora také rozhoduje o převedení členství na jiný subjekt. Žadatel o členství musí zaplatit poplatek za podání žádosti v hodnotě 100 tis. Kč. Zápisné na BCPP se rovná 1,5 mil. Kč a členský poplatek činí 400 tis. Kč za rok. [10]

2.1.2.3 Burzovní obchody

Burza cenných papírů Praha rozděluje obchodované instrumenty do jednotlivých obchodních skupin podle způsobu obchodování, viz. tabulka č. 4. Předmětem obchodování na burze jsou akcie, dluhopisy, investiční certifikáty, futures a waranty. [28]

Tab. č. 4: Skupiny investičních instrumentů na Burze cenných papírů Praha

Obchodní skupina	Investiční instrumenty
1	Všechny akcie a dluhopisy kromě akcií obchodovaných ve SPAD a emisí listinných akcií a dluhopisů
2	Listinné akcie a dluhopisy
3	Vybrané akcie zařazené k obchodování ve SPAD
8	Investiční certifikáty
9	Futures
0	Waranty

Zdroj: vlastní zpracování dle Burzy cenných papírů Praha, 2015

Princip obchodování na Burze cenných papírů Praha je založený na automatizovaném obchodním systému, v rámci něhož jsou automaticky zpracovány objednávky na základě instrukcí členů k prodeji či nákupu. Jednotliví obchodníci, burzovní zprostředkovatelé se nesetkávají osobně, ale jsou připojeni online na hlavní centrální počítač burzy, čímž se pražská burza řadí mezi tzv. elektronické burzy. [10]

V současné době se na české burze realizují tyto typy burzovních obchodů: [28]

- **Automatické obchody**

Automatické obchody jsou uzavírány na základě objednávek k nákupu a prodeji cenných papírů v systému AOS, tzv. promptní obchody. Mají charakter obchodování při pevné ceně k jednomu časovému okamžiku, tzn. aukční režim nebo proměnlivé ceně, tzn. kontinuální režim. Výsledkem aukčního režimu je určení aukční ceny a poměru mezi počtem cenných papírů, které byly prodány nebo koupeny a kumulovanou sumou všech cenných papírů nabízených k prodeji či poptávaných k nákupu, tzv. míra alokace. Výstupem aukce je také kód trhu, který odráží stav trhu, např. dokonalá rovnováha, lokální převis nabídky, poptávky, globální převis nabídky, poptávky, totální převis nabídky, poptávky a nekótováno. V harmonogramu burzovního dne jsou uvedeny tři fáze aukčního režimu, tj. sběr objednávek (17:00 – 20:00 hod.), úvodní aukce (8:00 – 9:10 hod.) a závěrečná aukce (16:00 – max. 16:07 hod.).

„V průběhu kontinuálního režimu dochází k přijímání a zpracování objednávek, přičemž dochází k uzavírání obchodů na základě průběžného párování objednávek k nákupu a prodeji cenných papírů. Členům burzy jsou průběžně poskytovány informace o aktuálním stavu trhu, zejména aktuální cena, počet cenných papírů na nákup, počet cenných papírů na prodej, počet uzavřených obchodů, hloubka trhu (počet objednávek a zobrazované množství cenných papírů s uvedením ceny. Poskytované informace jsou aktualizovány ihned po uskutečnění každé změny v rámci této fáze, zejména po každém vložení, zrušení nebo změně objednávky.“ [33] Kontinuální režim obchoduje s investičními instrumenty, které jsou zařazené v první a třetí obchodní skupině. Podle harmonogramu burzovního dne je pro kontinuální režim vymezen čas 9:10 – 15:55 hod.

- **SPAD obchody**

Obchodování v Systému pro podporu akcií a dluhopisů (SPAD) stojí na elektronickém obchodním systému řízeného kvótami. Nejdůležitější úlohu mají tvůrci trhu, jejichž úkolem je dodávat na trh dostatečnou likviditu. Tvůrce trhu je zároveň člen BCPP. Ten má s burzou uzavřenou smlouvu o vykonávání činnosti na vybraných emisích akciových titulů. Činnost tvůrce trhu vykonává deset

společností. Obchodování v tomto systému probíhá ve dvou fázích, tj. otevřené a uzavřené fázi.

V otevřené fázi mají povinnost tvůrci trhu kótovat nákupní a prodejní ceny emisí, pro které tuto činnost vykonávají. Právě v této fázi se určuje nejlepší kupní a prodejní cena. Uzavření obchodu je možné jen v povoleném cenovém rozmezí, jež je stanovené z nejlepší kótace rozšířené o 0,5% oběma směry. V případě, že se aritmetický průměr povoleného pásma odchýlí o více než 20% a do dvou minut se nevrátí zpět do daného rozmezí, bude vyhlášena patnácti minutová přestávka. Jestliže se v průběhu přestávky přihlásí alespoň tři tvůrci trhu, bude povolené rozpětí po uplynutí přestávky rozšířené o dalších 10%. Popsaný postup se může vícekrát opakovat až do okamžiku, kdy se dosáhne nejvyšší povolené hranice 50% oběma směry.

V uzavřené fázi nemají povinnost tvůrci trhu kótovat i uzavírat obchody. Obchody mohou být uzavřeny v rámci povoleného rozpětí, které je po celou dobu uzavřené fáze vymezené nejlepší kótací platnou k okamžiku ukončení otevřené fáze rozšířenou o 10% oběma směry.

- **Blokové obchody**

Blokovým obchodem rozumíme situaci, kde aspoň na jedné straně vystupuje člen burzy, který uzavírá obchod na vlastní účet nebo pro svého zákazníka. Předmětem obchodu je emise investičního instrumentu. Cena dohodnutého obchodu není omezená a ani vázaná na kurz investičního instrumentu na burze. Dále je uzavřený obchod registrován v AOS. Tento druh obchodu musí splňovat podmínku minimálního objemu, který je pro akcie a podílové listy stanovený na 1 Kč a pro dluhopisy na 10 tis. Kč. Jsou rozlišovány dva typy blokových obchodů, tj. blokové obchody, kde obě zúčastněné strany jsou členy burzy a blokové obchody s přítomností členů a nečlenů burzy.

- **Obchody s účastí specialisty**

V případě nezajištění dostatečného množství tvůrců trhu pro obchodování ve SPAD, jsou obchody uzavírány s účastí specialisty. Mezi investiční instrumenty patří investiční certifikáty a warranty. Jeden specialista stahuje ceny nabídky a poptávky pomocí kótace a zajišťuje likviditu přiděleného instrumentu. Funkce specialisty

je vykonávána pouze členem burzy. Tento druh obchodování probíhá podobně jako obchodování ve SPAD, tj. v uzavřené a otevřené fázi.

- **Futures obchody**

Na trh s futures vstupují pouze oprávnění členové burzy, které splnili podmínky pro obchodování s deriváty. Tvůrci trhu udržují nabídku a poptávku pro všechny futures obchody, pro které tuto činnost vykonávají. Obchodování futures probíhá také ve dvou fázích.

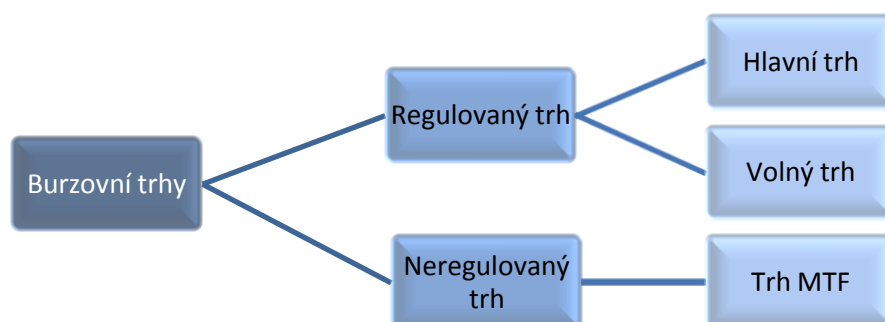
- **Obchody s dluhopisy**

Na BCPP se obchoduje také s dluhopisy, např. státními, komunálními, bankovními dluhopisy a hypotečními zástavními listy. Důležitou roli na trhu s dluhopisy hrají tvůrci trhu. Ti kótují nákupní a prodejní kurzy dluhopisů. V současné době tuto funkci plní třináct subjektů. Burza denně zveřejňuje průměrné referenční ceny dluhopisů na nákup a prodej. Tyto ceny jsou počítány jako aritmetický průměr z kótací tvůrců trhu dluhopisů. Na BCPP je možné uzavírat automatické obchody v aukčním a kontinuálním režimu a blokové obchody.

2.1.2.4 Rozdělení burzy

Burza cenných papírů Praha je rozdělena na regulovaný a neregulovaný trh. Regulovaný trh se dále dělí na hlavní a volný trh, viz. obrázek č. 10.

Obr. č. 10: Strukturalizace Burzy cenných papírů Praha

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů Burzy cenných papírů Praha, 2015

Na hlavním trhu se obchoduje s cennými papíry největších společností. Je to nejprestižnější segment burzy. Nacházejí se zde nejlikvidnější a nejbonitnější emise splňující podmínky stanovené burzovními pravidly a zákonem č. 256/2004 Sb.

o podnikání na kapitálovém trhu. Emitent cenného papíru či pověřený člen žádá o přijetí emise v písemné a elektronické formě. Emise musí splňovat základní podmínky, tj. tržní kapitalizace emise akcií se musí rovnat nejméně 1 mil. Eur, objem emise dluhopisů musí být minimálně 200 tis. Eur, alespoň 25% rozptýlení emise akcií mezi veřejnost a doba podnikání činí alespoň tři roky. Emitent musí burze dále předložit žádost o přijetí, doklad o přidělení tzv. mezinárodního identifikačního čísla CP (ISIN), tři poslední roční účetní závěrky včetně příloh, výpis z obchodního rejstříku, společenskou smlouvu, doklad o zaregistrování do centrálního depozitáře, prospekt cenného papíru s uvedeným datem, způsobem a místem uveřejnění. Společnosti přijaté na hlavní trh mají informační povinnost. Mezi nejdůležitější informace patří čtvrtletní výsledky o hospodářské činnosti společnosti, výroční zpráva, pololetní zpráva, kalendář plnění informačních povinností a ostatní informace, které by mohli ovlivnit kurz cenného papíru. S obchodováním na hlavním trhu je spojen jednorázový poplatek za přijetí cenných papírů k obchodování v hodnotě 50 tis. Kč, roční poplatek za obchodování cenných papírů (0,05% z objemu emise) a poplatek za přijetí dluhopisového programu, který činí 100 tis. Kč. [28]

Volný trh shlukuje společnosti emitující cenné papíry, které jsou obchodovatelné na burze, ale nespĺňují podmínky pro obchodování na hlavním trhu. „Burza na tomto trhu neklade na emise a jejich emitenty vyšší nároky, než je určeno obecně platnými zákony týkajícími se kapitálového trhu.“ [28] Emitent nebo pověřený člen burzovního výboru pro kótaci podává žádost o přijetí cenného papíru k obchodování na volném trhu a předkládá dokumentaci podobnou v případě hlavního trhu. Co se týká informační povinnosti, emitent musí pravidelně předkládat výroční zprávu, pololetní zprávu, změny v ratingu a informace ovlivňující kurz investičního nástroje. Jako v případě hlavního trhu subjekty volného trhu mají povinnost platit poplatky za přijetí CP k obchodování v hodnotě 50 tis. Kč, jednorázový poplatek za přijetí dluhopisového programu 100 tis. Kč a investičních nástrojů derivátového typu 5 tis. Kč za emise (maximálně 100 tis. Kč za rok). [28]

Mnohostranný obchodní systém (MTF) je součástí neregulovaného trhu. Burza stanovuje podmínky přijetí, přístupu a obchodování v rámci burzovních pravidel. Zákon č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu uvádí podmínky a pravidla pro provozování tohoto subjektu a nejsou přísnější než v případě společností

na regulovaných trzích. Emitent či pověřený člen žádá o přijetí investičních instrumentů k obchodování na trhu MTF. Generální ředitel rozhoduje o přijetí. Trh MTF není omezený informační povinností. Emitent zaplatí jednorázový poplatek v hodnotě 10 tis. Kč. [28]

2.1.2.5 Akciový index PX

Oficiálním akciovým indexem Burzy cenných papírů Praha je PX. První jeho výpočet se uskutečnil 20. března 2006, kdy nahradil dva předcházející indexy PX 50 a PX-D. Index PX vychází z historických hodnot PX 50. Index PX je cenovým indexem. Dividendové výnosy se ve výpočtu nezohledňují. Výpočet PX vychází ze vzorce: [28]

$$PX_t = K(t) \times \frac{M(t)}{M(0)} \times 1000 = K(t) \times \frac{\prod_{i=t}^{N(t)} q_i(t) \times p_i(t)}{\prod_{i=t}^{N(t)} q_i(t) \times p_i(0)} \times 1000$$

kde: $M(t)$ tržní kapitalizace v čase t

$M(0)$ tržní kapitalizace báze ve výchozím datu, tj. 5. 4. 1994

$K(t)$ faktor zřetězení v čase t

$q_i(t)$ počet cenných papírů i -tého akciového titulu k danému dni

$q_i(0)$ počet akcií i -tého akciového titulu k referenčnímu dni

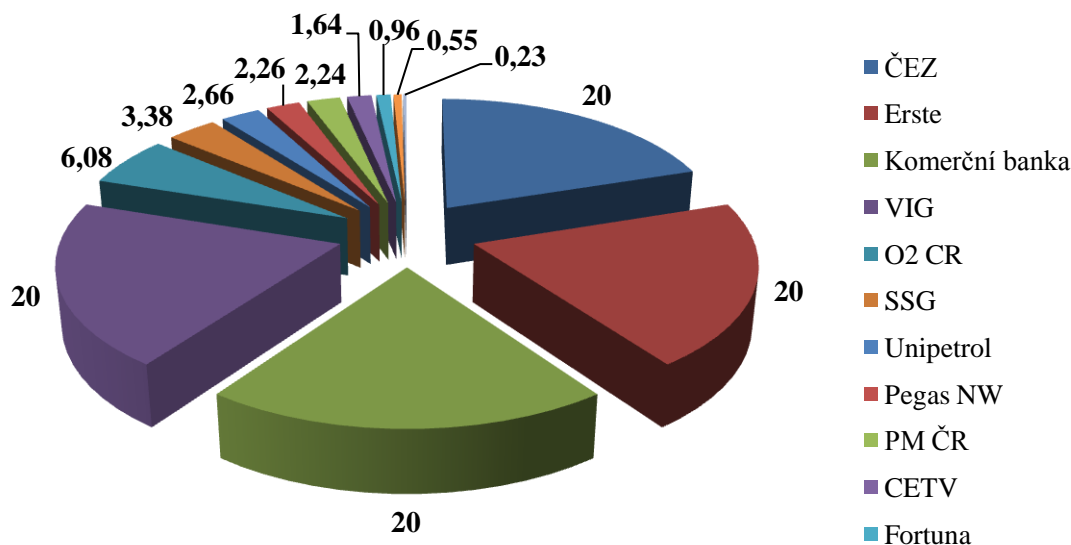
$p_i(t)$ kurz i -tého akciového titulu

$p_i(0)$ kurz i -tého akciového titulu k referenčnímu dni

$N(t)$ počet akciových titulů k danému dni

Počátečním dnem výpočtu PX se stal 5. duben 1994, ke kterému se báze rovnala 50 emisím a počáteční hodnota činila 1 tisíc bodů. Báze se aktualizuje čtyřikrát ročně. Báze indexu PX a její procentní zastoupení k 22. prosinci 2014 jsou vyobrazeny v grafu č. 11. V rámci cenotvorných segmentů výpočet indexu probíhá v době obchodování, tj. od 9:11 do 16:28 hod. v intervalu patnácti vteřin. [16]

Obr. č. 11: Báze indexu PX k 22. prosinci 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Kurzy.cz, 2015

2.2 Slovensko

V následujících kapitolách se čtenář dozví mnoho důležitých informací o slovenském bankovním systému a burze cenných papírů. Budou zde nalezeny údaje o vzniku Národní banky Slovenska, jejích pobočkách, funkcích a mezinárodních organizacích, ve kterých se angažuje. Nejvyšším orgánem Národní banky Slovenska je bankovní rada. Ta je rozebrána z hlediska složení a úkolů, které vykonává. Dále se text zmiňuje o cílech a členech Slovenské bankovní asociace. Slovenské obchodní banky jsou členěny podle bankovních produktů a vlastnictví kapitálu.

Další kapitola pojednává o Burze cenných papírů v Bratislavě, ve které získáte nové znalosti ohledně jejího vzniku, historie a sídla burzy. Je zde vyobrazena organizační struktura bratislavské burzy a její orgány jsou podrobně popsány. Členství na burze je rozebráno z hlediska podmínek, které musí splňovat členové burzy, vývoje počtu členů a současného složení. Burzovní trh je rozdělen na trh kótovaný a regulovaný. Tyto trhy mají rozdílné burzovní podmínky přijetí cenných papírů k obchodování. O podmínkách přijetí cenných papírů, burzovních obchodech a akciovém indexu pojednává následující text.

2.2.1 Slovenský bankovní systém

Bankovní systém představuje nejdůležitější část finančního systému každé vyspělé ekonomiky. Slovensko patří mezi země s dvoustupňovým bankovním systémem, z toho vyplývá, že na jeho území působí Národní banka Slovenska, třináct bank a patnáct poboček zahraničních bank.

2.2.1.1 Národní banka Slovenska

Vznik Národní banky Slovenska byl logickým následkem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky. 1. ledna 1993 začala plnit svoji funkci dle zákona NR SR č. 566/1992 Sb. o Národní bance Slovenska jako nezávislá centrální banka Slovenské republiky. Budova ústředí centrální banky sídlí v hlavním městě SR Bratislavě v ulici Imricha Karvaša čp. 1. Nynější budova NBS byla slavnostně otevřena a dána do užívání 23. května 2002 a stala se jednou z dominant slovenského hlavního města. Dále má šest regionálních poboček, tj. v Bratislavě, Bánské Bystrici, Košicích, Nových Zámcích, Popradu a Žilině. [20]

2.2.1.1.1 Bankovní rada

Nejvyšším řídicím orgánem Národní banky Slovenska je Bankovní rada NBS. Podle § 7 zákona o NBS jsou součástí bankovní rady čtyři členové a to: [20]

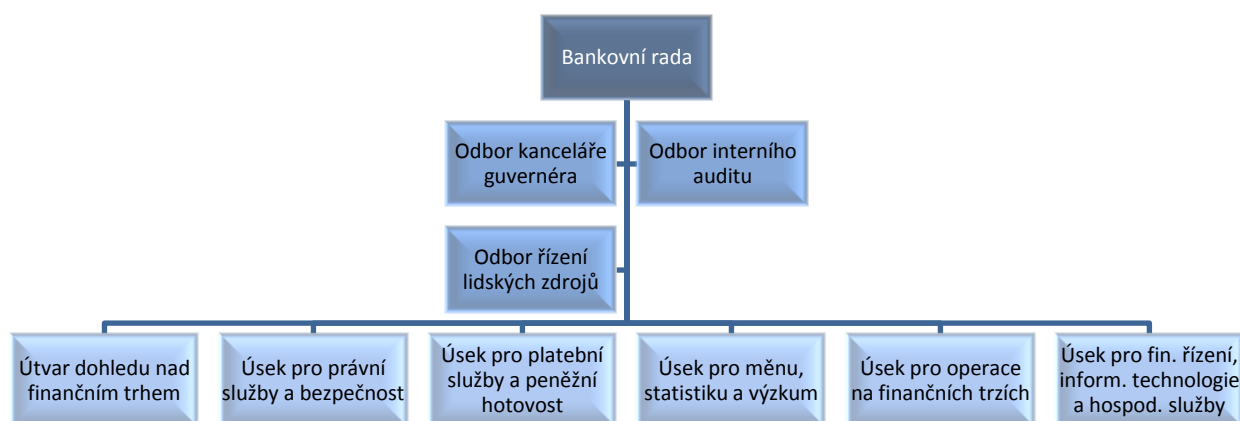
- guvernér NBS – Jozef Makúch,
- viceguvernér NBS – Ján Tóth,
- dva další členové bankovní rady NBS – Vladimír Dvořáček a Karol Mrva.

Prezident SR jmenuje a odvolává guvernera a viceguvernera na základě návrhu vlády po jejím schválení Národní radou Slovenské republiky. Ostatní členové jsou jmenováni a odvoláváni vládou na návrh guvernera Národní banky Slovenska. Funkční období činí šest let. Mezi hlavní činnosti NBS patří stanovování zásad postupu centrální banky a jejích organizačních složek při naplňování evropské měnové politiky podle daných pravidel a organizace výkonu dohledu nad finančním trhem i věcech určených NBS. [20]

Guvernér, který je v čele bankovní rady má na starost řadu odborů, útvarů a úseků. Systém řízení a organizační struktura slovenské národní banky jsou uvedeny na obrázku

č. 12. Bankovní rada zaštiťuje odbor kanceláře guvernéra, interního auditu a řízení lidských zdrojů. Dále dohlíží na útvar dohledu nad finančním trhem, úsek pro právní služby a bezpečnost, pro platební služby a peněžní hotovost, měnu, statistiku, výzkum, operace na finančních trzích, finanční řízení, informační technologie a hospodářské služby. Uvedené subjekty se dále dělí na specializované odbory a oddělení. [20]

Obr. č. 12: Systém řízení a organizační struktura Národní banky Slovenska

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Národní banky Slovenska, 2015

2.2.1.1.2 Funkce

Funkce centrálních bank, tudíž i Národní banky Slovenska jsou emise hotovostních peněz, devizová a měnová politika, regulace a dohled nad bankovním systémem, reprezentace státu v měnové oblasti a působení jako banka bank a banka státu. [31]

Národní banka Slovenska zavedla od 1. ledna 2009 euro, a tak se stala nedílnou součástí Eurosystemu. Od tohoto dne postupuje podle jeho pravidel a ustanovení a vykonává svou činnost v souladu s pokyny Evropské centrální banky. Ode dne vyhlášení eura za národní měnu ztratila země nezávislou měnovou politiku Slovenska a zároveň se stala spoluodpovědnou za komplexní měnovou politiku Eurozóny, a tak přešla pravomoc určování měnové politiky státu, jejích nástrojů, vydávání bankovek a objem mincí na ECB. Ve spolupráci s ECB a ostatními centrálními bankami zemí Eurozóny je hlavním cílem zachování cenové stability. V rámci Eurosystemu je úkolem slovenské národní banky: [20]

- podílet se na společné měnové politice, která je stanovena Evropskou centrální bankou,
- provádět devizové operace a udržovat devizové rezervy podle předpisů stanovených Eurosystemem,
- emitovat euro bankovky a mince,
- zajistit celkový chod platebního systému, plynulou funkci platebního styku a koordinace oběhu peněz,
- sběr dat a sestavování statistik,
- zajištění finanční stability v Eurozóně,
- regulace bankovního sektoru tím, že centrální banka určuje podmínky podnikatelské činnosti komerčních bank, vydává bankovní licence, vykonává bankovní dohled a uděluje sankce za případná porušení pravidel,
- mezinárodní spolupráce a vzájemná kooperace a podpora s ostatními centrálními bankami, které jsou součástí Eurosystemu.

Národní banka Slovenska dále přispívá ke stabilitě finančního systému, k dohledu nad finančním trhem v zájmu udržení jeho důvěryhodnosti, ochrany klientů a dodržování pravidel hospodářské soutěže. [20]

Národní banka Slovenska je ode dne vstupu do Evropské unie 1. května 2004 členem Evropského systému centrálních bank a guvernér NBS je součástí Generální rady Evropské centrální banky. Ode dne zavedení společné evropské měny se stalo Slovensko jednou ze zemí Eurozóny a guvernér získal členství v Radě guvernérů ECB. Je dále součástí Evropského systému finančního dohledu, Evropského výboru pro systémová rizika (ESRB), Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA), Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA) a Evropského orgánu pro pojišťovnictví a důchodové pojištění zaměstnanců (EIOPA). Guvernér slovenské národní banky zastává funkci v Mezinárodním měnovém fondu a Evropské bance pro obnovu a rozvoj. NBS je členem mezinárodních institucí zaměřených na spolupráci v oblasti dohledu nad finančním trhem, např. Bezpečnostní informační služba (BIS), Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO) a Mezinárodní sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví (IAIS). Slovensko se dále aktivně zapojuje do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. [20]

2.2.1.2 Obchodní banky

Legislativa slovenských obchodních bank je vymezena na základě Zákona o bankách č. 438/2001 Z. z. Banka je právnická osoba, která je založena jako akciová společnost se sídlem na území Slovenské republiky. Tak jako pro všechny ostatní podnikatelské subjekty platí, že hlavním cílem její činnosti je dosažení zisku, likvidity, solventnosti a bezpečnosti. Na základě bankovní licence udělené Národní bankou Slovenska poskytuje úvěry, přijímá vklady a zprostředkovává obchody na kapitálovém trhu. Mimo tyto činnosti může vykonávat na základě povolení další aktivity, tj. poskytování investičních služeb pro své klienty, investování do cenných papírů na vlastní účet, zprostředkovává tuzemské a přeshraniční převody finančních prostředků, spravuje pohledávky klientů, provozuje poradenské služby, finanční leasing, hypoteční obchody, pronajímá bezpečnostní schránky, vydává a spravuje peněžní prostředky. Mezi důležité podmínky pro udělení bankovního povolení je vložení do základního jmění banky minimální sumu 16,6 mil. Eur. Banky, jež vykonávají hypoteční obchody, musí složit peněžitý vklad v hodnotě 33,2 mil. Eur. [5]

Slovenská bankovní asociace (SBA) je organizací zastupující zájmy bank působících na Slovensku. V současné době čítá dvacet sedm členů, což reprezentuje více než devadesát devět procent slovenského bankovního sektoru. SBA sdružuje právnické osoby, které podnikají v oblasti bankovníctví. Slovenská bankovní asociace byla založena v roce 1993. Mezi základní činnosti asociace patří optimalizace ekonomického a právního prostředí v oblasti bankovníctví díky prosazování společných zájmů směrem k orgánům státní moci, veřejnosti a zahraničí. Mimo jiné zabezpečuje činnost Stálého rozhodčího soudu nezávislého a nestranného subjektu, který byl zřízený pro rozhodování sporů vzniklých z obchodněprávních a občanskoprávních vztahů. Primárním cílem Slovenské bankovní asociace je prosazování společného hlasu komerčních bank působících na Slovensku. Díky této soudržnosti chce ovlivňovat právní a ekonomický rámec prostředí, ve kterém obchodní banky vykonávají obchodní aktivity a poskytují služby klientů. [35]

2.2.1.2.1 Členění

Na území Slovenska se nyní nachází dvacet osm komerčních bank včetně poboček zahraničních bank. Obchodní banky Slovenska budeme dělit podle rozsahu poskytovaných služeb a podle vlastnictví kapitálu.

2.2.1.2.1.1 Banky podle struktury bankovních produktů

Základním dělením obchodních bank je členění na banky univerzální a specializované.

Univerzální bankovníctví

Univerzální banky mají značnou ekonomickou sílu, velkou možnost diverzifikace rizika, širokou pobočkovou sít' a pestrou škálu nabízených finančních produktů. Hlavní výhodou pro klienta univerzálních bank je možnost získání všech produktů u jedné banky. [30]

Mezi slovenské univerzální banky patří Československá obchodní banka, a. s., OTP Banka Slovensko, a. s., Prima banka Slovensko, a. s., Privatbanka, a. s., Tatra banka, a. s. a Sberbank Slovensko, a. s. Pobočky univerzálních zahraničních bank působících na slovenském bankovním trhu jsou např. Citibank Europe plc, COMMERZBANK Aktiengesellschaft, Fio banka, a. s., ING Bank N. V., J & T BANKA, a. s., Komerční banka, a. s., mBank S. A., Oberbank AG, The Royal Bank of Scotland plc, UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. a ZUNO BANK AG. [5]

V tabulce č. 5 uvedené níže je provedeno srovnání vybraných univerzálních bank se sídlem na území Slovenska, tj. Československá obchodní banka, a. s., OTP Banka Slovensko, a. s., Sberbank Slovensko, a. s. a Tatra banka, a. s. Jako kritéria hodnocení byla stanovena bilanční suma, vklady klientů, úvěry poskytnuté v čisté hodnotě, počet poboček bank a počet zaměstnanců. Ve všech pěti kritériích získala prvenství Tatra banka, a. s. Její bilanční suma činí 9.468 mil. Eur, klienti Tatra banky učinili vklady v hodnotě 7.365 mil. Eur a banka poskytla úvěry, jejichž suma se rovná 6.729 mil. Eur. Tatra banka má 160 poboček na celém území Slovenska a zaměstnává 3 455 kvalifikovaných pracovníků. [47] Druhou nejúspěšnější bankou je Československá obchodní banka, a. s. Bilanční suma Československé obchodní banky je 6.285 mil. Eur, vklady činí 4.200 mil. Eur a hodnota poskytnutých úvěrů se rovná 4.247 mil. Eur. Má v evidenci 2 001 zaměstnanců, kteří pracují ve 117 pobočkách po celé Slovenské

republike. [42] Sberbank Slovensko, a. s. na rozdíl od OTP Banka Slovensko, a. s. poskytla jednou tolik úvěrů, tj. 1.426 mil. Eur a hodnota vkladů je v případě Sberbank dvojnásobná, tj. 1.580 mil. Eur. Bilanční suma Sberbank Slovensko činí 2.030 mil. Eur a OTP Banka Slovensko 1.421 mil. Eur. [46] Naproti tomu má OTP Banka více poboček než Sberbank a pracuje pro ni i více zaměstnanců, tj. 669. [44]

Tab. č. 5: Vybrané univerzální banky na Slovensku k 31. prosinci 2013³

Banka	Bilanční suma	Vklady	Úvěry v čisté hodnotě	Počet poboček	Počet zaměstnanců
Československá obchodní banka	6.285	4.200	4.247	117	2 001
OTP Banka Slovensko	1.421	769	607	60	669
Sberbank Slovensko	2.030	1.580	1.426	44	636
Tatra banka	9.468	7.365	6.729	160	3 455

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů bank, 2015

Tatra banka, a. s. byla založena roku 1990 jako první soukromá banka na Slovensku. Jejím cílem bylo vytvoření univerzální banky s rozsáhlou škálou poskytovaných služeb. Současná Tatra banka navazuje na tradice nejstarších peněžních ústavů na Slovensku, a tak její historie sahá až do devatenáctého století. V současné době je jedním ze členů RZB Group a jednou z nejúspěšnějších dceřiných společností Raiffeisen Banking Group v oblasti střední a východní Evropy. Od svého založení se stala moderní univerzální bankou s komplexní nabídkou bankovních produktů pro firemní i individuální klienty. Tatra banka je v současnosti třetí největší a v dlouhodobém výhledu nejefektivnější bankou na Slovensku. Do budoucna má ambice se stát lídrem slovenského bankovního systému. [47]

Specializované bankovníctví

Specializované banky se zaměřují pouze na určitý druh bankovních operací. Výhodou specializovaných bank je poskytování kvalitnějších služeb, zaměstnávání profesionálních pracovníků, potřeba nižších nákladů na výkon své činnosti, menší počet poboček, který vytváří předpoklady pro kvalitnější řízení banky. Specializované banky

³ Hodnota bilanční sumy, vkladů klientů a úvěry v čisté hodnotě jsou vyjádřeny v mil. Eur.

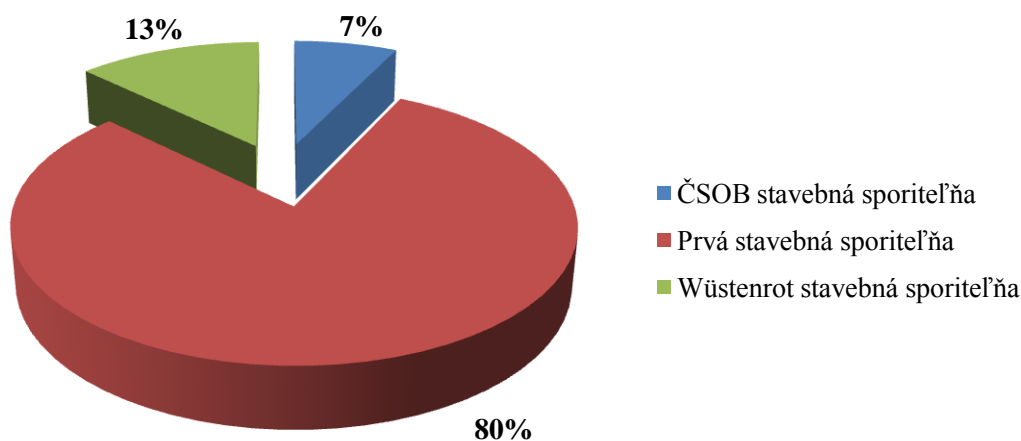
mají nevýhodu v menší konkurenceschopnosti v procesu globalizace, vyšší nároky na bankovní dohled a koncentraci rizika. [6] Na slovenském bankovním trhu vykonává svou činnost několik specializovaných bank:

- **Spořitelní banky**

Spořitelní banky se specializují na depozitní, úvěrové a další operace pro obyvatelstvo. Jeden z typů spořitelní banky je stavební spořitelna, která je na Slovensku nejvíce rozšířená. Mezi slovenské stavební spořitelny patří ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s., Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. a Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s.

Graf na obrázku č. 13 naznačuje procentní zastoupení stavebních spořitelen na Slovensku na základě bilanční sumy. Nejvýznamnější stavební spořitelnou je Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. se svými 80% a bilanční sumou v hodnotě 2.414,1 mil. Eur. [45] Třináctiprocentní zastoupení získala Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. s bilanční sumou, která činí 386,2 mil. Eur. [49] Nejnižšího sedmiprocentního podílu dosáhla ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s. s bilanční sumou 216,9 mil. Eur. [4]

Obr. č. 13: Podíl stavebních spořitelen na Slovensku k 31. prosinci 2013⁴

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů stavebních spořitelen, 2015

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. byla založena 16. listopadu 1992 a stala se první stavební spořitelnou ve střední a východní Evropě. Svým klientům nabízí výhodné spoření se státní premií a úroky. Mezi exkluzivní poskytované služby patří speciální

⁴ Podíl stavebních spořitelen je stanoven na základě bilanční sumy.

spoření pro děti a seniory s možností vyplácení renty. Vedle výhodného zhodnocení finančních prostředků nabízí i mnoho typů úvěrů na financování bydlení. Bilanční suma společnosti činí 2.414,1 mil. Eur. V roce 2013 uzavřela 833 397 smluv na stavebním spoření v hodnotě 11.774 mil. Eur. [45]

- **Hypoteční banky**

Hypoteční banky poskytují svým klientům širokou nabídku hypotečních produktů, které jsou určeny na financování bydlení. V současnosti působí na slovenském hypotečním trhu mnoho bank, které nabízejí hypoteční úvěry, tj. Československá obchodná banka, a. s., OTP Banka Slovensko, a. s., Prima banka Slovensko, a. s., Slovenská sporiteľňa, a. s., Tatra banka, a. s. a Všeobecná úverová banka, a. s. Jediná pobočka zahraniční banky UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. také soupeří o své klienty na konkurenčním hypotečním trhu. Ve většině případů se jedná o univerzální banky. [5]

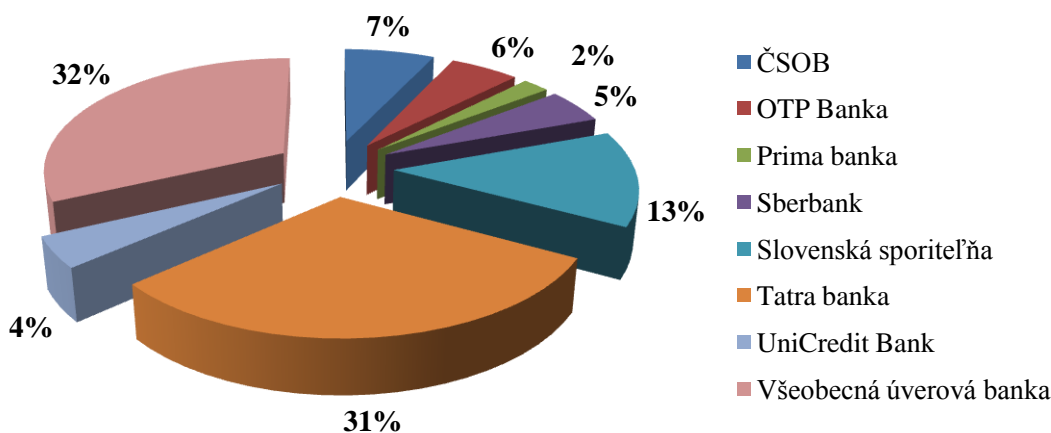
Tab. č. 6: Množství hypotečních úvěrů na Slovensku v období 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Celková výše schválených hypotečních úvěrů	5 622 907	6 036 353	6 393 032	6 773 822	7 587 709
Počet uzavřených smluv	145 535	153 033	159 676	166 101	179 209
Celková výše čerpaných hypotečních úvěrů	4 536 446	4 752 365	4 949 116	5 033 949	5 502 689

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Národní banky Slovenska, 2015

Tabulka č. 6 ukazuje rostoucí tendenci celkové výše hypotečních úvěrů na Slovensku v letech 2010 až 2014. Jak je z tabulky patrné, od roku 2010 dochází k postupnému růstu uzavřených smluv, celkové výše schválených i čerpaných hypotečních úvěrů. Od roku 2010 je vidět meziroční rostoucí trend okolo 6% u celkové výše schválených hypotečních úvěrů, ale v roce 2014 došlo ke dvojnásobnému nárůstu o 12%. Meziroční nárůst výše čerpaných hypotečních úvěrů se od roku 2010 do 2013 pohybuje okolo 4% a v roce 2014 došlo opět k dvojnásobnému nárůstu o 10%. Taktéž je možno tuto tendenci spatřit i v případě počtu uzavřených smluv. [5]

Obr. č. 14: Podíl bank na celkové výši hypotečních úvěrů v lednu 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Národní banky Slovenska, 2015

V grafu č. 14 je vyobrazen podíl jednotlivých bank na celkové výši poskytnutých hypotečních úvěrů. Nejvyšším podílem se může pyšnit Všeobecná úverová banka s 32% a Tatra banka s 31%. Třetí nejvyšší podíl vlastní Československá obchodná banka. [5]

Všeobecná úverová banka, a. s. vznikla v roce 1990 oddělením od Státní banky Československé. V současné době má více než 1,2 milionu klientů a stala se druhou největší bankou na Slovensku. Majoritním vlastníkem banky je italská společnost Intesa Sanpaolo. V roce 2013 poskytla Všeobecná úverová banka svým klientům hypoteční úvěry v hodnotě 2,9 mld. Eur. [48]

- **Záruční a rozvojové banky**

Záruční a rozvojové banky podporují malé a střední podnikání, které je spojeno s vyšší mírou rizika. Na Slovensku působí Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s. Založení společnosti se datuje k 1. březnu 1991. Svým klientům nabízí bankovní záruky, vkladové produkty a úvěry. V roce 2013 poskytla úvěry v hodnotě 114,5 mil. Eur a suma záruk činila 35,9 mil. Eur. Banka má regionální zastoupení v Banské Bystrici, Bratislavě, Komárnu, Košicích, Liptovském Mikuláši, Nitře, Prešově, Trenčíně, Trnavě a Žilině. Zaměstnává 159 pracovníků. [43]

2.2.1.2.1.2 Banky podle vlastnictví

Banky lze rozdělovat na základě vlastnictví kapitálu na:

- **Soukromé banky**

Soukromé banky představují nejvýznamnější složku bankovního systému v tržní ekonomice. V současné době jsou základní a nejrozšířenější formou podnikání v bankovníctví.

Na území Slovenské republiky vykonává svou činnost třináct soukromých bank se sídlem na Slovensku, tj. Československá obchodná banka, a. s., ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s., OTP Banka Slovensko, a. s., Poštová banka, a. s., Prima banka Slovensko, a. s., Privatbanka, a. s., Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., Sberbank Slovensko, a. s., Slovenská sporiteľňa, a. s., Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s., Tatra banka, a. s., Všeobecná úverová banka, a. s. a Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. [5]

- **Družstevní záložny**

Vlastníkem kapitálu družstevní záložny je družstvo a její činnost je založena na podílovém družstevním vlastnictví. Na Slovensku působí jediná družstevní záložna, tj. AKCENTA, spořitelni a úvěrní družstvo. Je pobočkou zahraniční banky. Společnost AKCENTA nabízí svým klientům služby v oblasti obchodování s devizami, energií a poskytování bankovních služeb již více než 15 let. Na konci roku 2013 disponovala 4 110 členy družstevní záložny. Bilanční suma má hodnotu 2.688 mil. Eur. [27]

- **Veřejnoprávní vlastnictví bank**

Banky ve vlastnictví státu mají primární úlohu prosadit zájmy státu ve vybraných oblastech, např. poskytování státních záruk za bankovní úvěry, plnit úkoly v procesu restrukturalizace bankovního sektoru nebo poskytovat služby, které nejsou pro komerční banky zajímavé. Na Slovensku není žádná banka ve veřejnoprávním vlastnictví. [6]

2.2.2 Burza cenných papírů v Bratislavě

Burza cenných papírů v Bratislavě, a. s. (BCPB) byla založena 8. ledna 1991. První burzovní obchody proběhly 6. dubna 1993, kdy vydalo Ministerstvo financí Slovenské republiky povolení na vznik burzy, organizování obchodů s cennými papíry a koordinaci navazujících činností. 26. června 2001 vykonává svou činnost BCPB na základě povolení na vznik a činnost burzy, kterou udělil Úřad pro finanční trh Slovenské republiky. 26. března 2008 bylo povolení rozšířeno o organizování mnohostranného obchodního systému (MTF) podle rozhodnutí Národní banky Slovenska. [17]

Burza cenných papírů v Bratislavě sídlí v ulici Vysoká č. p. 17 v hlavním městě Slovenska. Je jediným organizátorem regulovaného trhu s cennými papíry na Slovensku. BCPB je založena jako akciová společnost. Aktivity burzy se řídí především zákonem č. 429/2002 Z. z., o burze cenných papírů ve znění pozdějších předpisů, Burzovními pravidly a ostatními právními předpisy. [17]

2.2.2.1 Burzovní orgány

Mezi orgány Burzy cenných papírů v Bratislavě patří:

- **Valná hromada**

Valná hromada je nejvyšším orgánem Burzy cenných papírů v Bratislavě. Skládá se ze zástupců všech akcionářů. Valné hromady se může zúčastnit také generální ředitel burzy a zvolený zástupce úřadu. [60]

Valná hromada schvaluje roční účetní závěrku, stanovy burzy a jejich změny. Rozhoduje o zvýšení či snížení základního kapitálu, rozdělení zisku burzy, výši tantiém a ukončení činnosti burzy. Dále volí a odvolává z funkce členy představenstva, dozorčí rady, určuje finanční odměny za vykonané činnosti a plní další činnosti, které spadají do působnosti valné hromady. [60]

- **Představenstvo**

Představenstvo je statutárním orgánem Burzy cenných papírů v Bratislavě. Součástí představenstva je předseda Ing. Ivan Gránský, místopředseda Ing. Róbert Kopál a členové představenstva Ing. Ľuboš Marček, Ing. Tomáš Klápště, MBA

a Ing. Miloslav Michalík. [17] Členové představenstva jsou voleni dle stanov BCPB na dobu pěti let. Po uplynutí doby mohou být opět zvoleni do funkce. Schůze představenstva probíhají alespoň jednou za tři měsíce. Předseda je v čele představenstva. V případě jeho nepřítomnosti je zastoupen místopředsedou představenstva. Předseda řídí činnost představenstva, podepisuje vydaná usnesení a plní úkoly vyplývající z burzovních pravidel a stanov. [60]

Představenstvo jmenuje či odvolává generálního ředitele a vedoucího útvaru inspekce burzovních obchodů. Schvaluje návrhy burzovních pravidel a jejich změny. Rozhoduje o přijetí, přeřazení nebo vyloučení cenných papírů z burzovního trhu. Přijímá další investiční nástroje a ukončuje obchody s nimi. Uděluje a odebrá oprávnění obchodovat na burze. Valná hromada vykonává i další činnosti, jež jsou stanoveny stanovami, předpisy a pravidly Burzy cenných papírů v Bratislavě. [60]

- **Generální ředitel**

Výkonným orgánem BCPB je generální ředitel Ing. Peter Kubrický, jež má na starost plynulý chod burzy. Generální ředitel se stává po svém jmenování prokuristou burzy. Mezi pravomoci generálního ředitele patří pozastavování burzovních obchodů s cennými papíry za zákonem stanovených podmínek. [60]

- **Dozorčí rada**

Dozorčí rada je kontrolním orgánem burzy. Dozorčí rada má tři členy, tj. JUDr. Lubomíra Čunderlíka, PhD., Ing. Jozefa Gašparíka a Ing. Igora Lichnovského. [17] Členové jsou voleni na dobu maximálně pěti let. Po uplynutí doby mohou být do funkce opětovně zvoleni. Pracovníci, kteří jsou zaměstnáni na slovenské burze cenných papírů, nemohou být zároveň součástí kontrolního orgánu. Dozorčí rada dohlíží na hospodaření burzy, činnost představenstva, dodržování právních pravidel a stanov BCPB. [60]

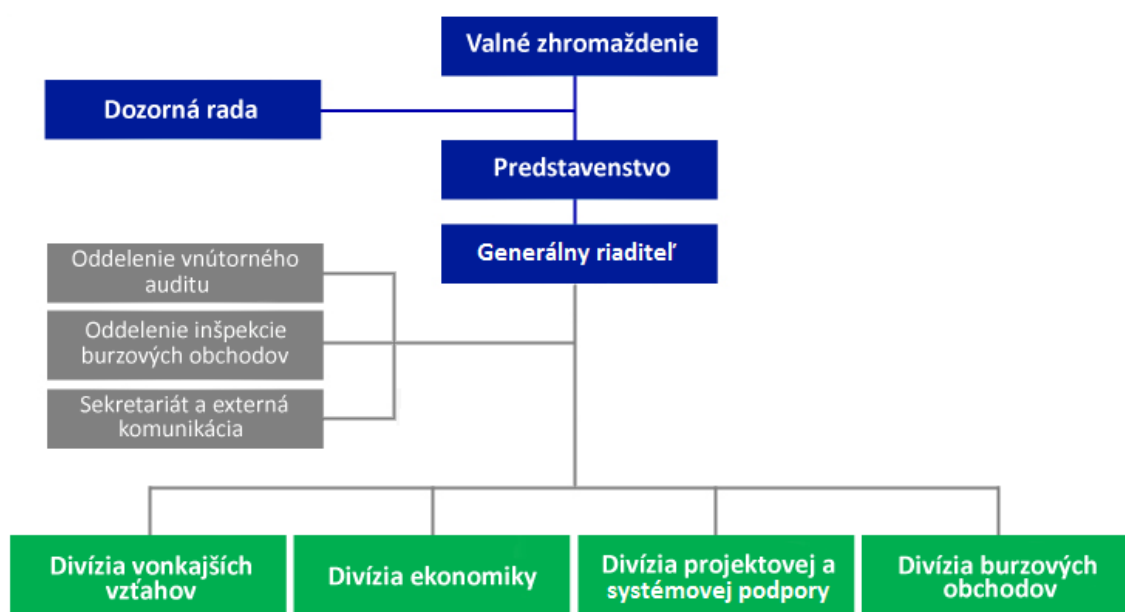
- **Poradní výbor představenstva**

Předsedou poradního výboru je Ing. Róbert Kopál a tajemníkem je JUDr. Svetlana Kucmenová. Dále má osm členů, tj. Mgr. Ing. Oľga Dlugopolská, Branislav Fašung, Ing. Róbert Herbec, Ing. Jaroslav Hora, Ing. Rastislav Paulíny, Ľuboš Škobla,

Ing. Michal Štubňa a Ing. Andrej Ungvarský. [17] Jako stálé poradní orgány představenstva působí tři burzovní výbory a to výbor pro obchodování, kótování cenných papírů a členství. [5]

Výše probrané orgány Burzy cenných papírů v Bratislavě je možné spatřit v organizační struktuře znázorněné na obrázku č. 15. Generální ředitel má na starost fungování a kontrolu divize vnějších vztahů, ekonomiky, burzovních obchodů, projektů a systémové podpory. [17]

Obr. č. 15: Organizační struktura Burzy cenných papírů v Bratislavě

Zdroj: Burza cenných papírů v Bratislavě, 2015

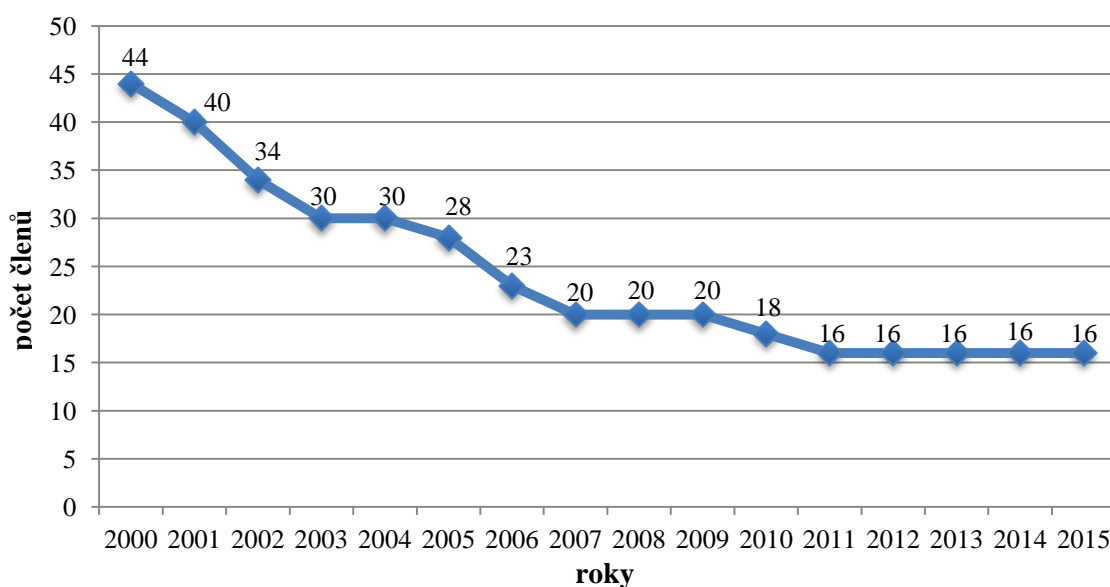
2.2.2.2 Členství

Burza cenných papírů v Bratislavě funguje na členském principu. Z toho vyplývá, že pouze členové burzy, případně Národní banka Slovenska mohou přímo uzavírat obchody na burze. Členem BCPB se může stát jen tuzemský či zahraniční obchodník s cennými papíry, slovenská či zahraniční banka, správcovská společnost nebo správcovská společnost země mimo Slovensko, pokud splní podmínky pro udělení členství, které jsou stanoveny burzovními pravidly. Pokud právnické a fyzické osoby nejsou členy burzy a přesto chtějí na burze obchodovat, musí subjekt využít služeb platného člena burzy, jež zprostředkuje obchodní transakci v zastoupení svého klienta. [29]

Člen burzy uskutečňuje obchody vlastním jménem na svůj účet nebo účet klienta a je povinen při uzavírání obchodů na burze postupovat v souladu s burzovními pravidly a obecně právními předpisy. Burzovní obchody jsou uzavírány jen prostřednictvím burzovního makléře, který vlastní platné osvědčení o znalosti burzovních pravidel a systémů burzy. Člen burzy, jež nedodrží burzovní pravidla, může očekávat sankce, opatření či zrušení oprávnění obchodovat na BCPB. [29]

Burza cenných papírů v Bratislavě umožňuje dva typy členství, tj. řádné a dočasné členství. Řádný člen je kompetentní obchodovat na burze bez časového omezení. Osoba, které bylo řádné členství uděleno má povinnost dodržovat všeobecně závazné právní předpisy, burzovní pravidla a rozhodnutí burzy. Subjekt s dočasným členstvím je oprávněn obchodovat na BCPB nejdéle jeden rok a musí dodržovat stanovené burzovní podmínky a pravidla. Burza cenných papírů v Bratislavě uděluje dočasné členství pouze jednou a tento člen může požádat o změnu dočasného členství na řádné. Oba typy členství schvaluje představenstvo burzy na základě návrhu burzovního výboru pro členství. [29]

Obr. č. 16: Počet burzovních členů na Burze cenných papírů v Bratislavě v období 2000 – 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů v Bratislavě, 2015

V roce 1997 Burza cenných papírů v Bratislavě dosáhla svého vrcholu v počtu členů, tj. padesát čtyři členů. Od tohoto roku je patrná klesající tendence, která je jasně

viditelná ve spojnicovém grafu na obrázku č. 16. V současné době má Burza cenných papírů v Bratislavě šestnáct členů, tj. Citibank Europe plc, Československá obchodná banka, a. s., J & T BANKA, a. s., Národná banka Slovenska, OTP Banka Slovensko, a. s., Patria Finance, a. s., Poštová banka, a. s., Prima banka Slovensko, a. s., RM-S Market, o. c. p., a. s., Sberbank Slovensko, a. s., SEVISBROKERS FINANCE o. c. p., a. s., Slovenská sporiteľňa, a. s., Sympatia Finance, o. c. p., a. s., Tatra banka, a. s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a. s. a Všeobecná úverová banka, a. s. [3]

2.2.2.3 Burzovní obchody

Předmětem obchodování na BCPB jsou akcie, dluhopisy, hypoteční zástavní listy a podílové listy podílových fondů. Obchodování na Burze cenných papírů probíhá prostřednictvím elektronického burzovního operačního systému (EBOS) v rámci určeného časového harmonogramu. Makléři zastupují jednotlivé členy burzy při uzavírání obchodů. Zúčtování a vypořádání obchodů na bratislavské burze zabezpečuje Centrální depozitář cenných papírů SR. V současné době se na BCPB realizují tyto typy burzovních obchodů: [29]

- **Kurzotvorné obchody**

K uskutečnění kurzotvorných obchodů dochází prostřednictvím elektronického burzovního operačního systému spárováním objednávky na koupi a objednávky na prodej včetně kótace. Při uzavírání kurzotvorných obchodů nezná člen, jenž nakoupil cenné papíry, člena, který je prodal a naopak. Avšak při uzavírání obchodů s tvůrci trhu využívají tyto subjekty velmi často neanonymního kótování. Kurzotvorné obchody se mohou uzavírat v různých modulech obchodování, tj. modul aukčního obchodování, kontinuálního obchodování, blokového obchodování a modul obchodování s tvůrci trhu.

V rámci modulu aukčního obchodování se obchoduje při jedné ceně. Objednávky na prodej a koupi cenných papírů jsou zpracovány dávkově. „V každé emisi cenných papírů, které byly předmětem alespoň jedné objednávky a jedné protiobjednávky, pro které se dá vypočítat cena podle stanoveného algoritmu, jsou uzavřeny všechny obchody s touto aukční cenou.“ [29] Vypočtený algoritmus zaručuje maximální množství obchodovatelných cenných papírů a minimální převis, což je diference mezi celkovou koupí a prodejem.

V modulu kontinuálního obchodování probíhá průběžné zpracování objednávek na prodej a koupi cenných papírů. Přijaté objednávky jsou v zápětí zapsány do knihy objednávek a rozřazeny na základě stanovených pravidel. Objednávka s lepší cenou má před ostatními přednost. Pokud mají objednávky shodnou cenu, má přednost objednávka, jež byla dříve zapsána do knihy objednávek. V případě, že by se cena objednávky na koupi rovnala či byla vyšší než cena nejlepší objednávky na prodej, systém by automaticky uzavřel obchod s těmito objednávkami.

Při obchodování v modulu blokového obchodování nejsou objednávky na prodej a koupi párovány automaticky, ale pouze uvedením adresných objednávek. Členové zadávají výzvy k prodeji a koupi pomocí neadresných objednávek. Systém objednávky řadí podle ceny, objemu a času zápisu do knihy objednávek. Uzavření obchodu se uskuteční v okamžiku, kdy ostatní členové zadají adresnou objednávku na nejvýhodnější neadresnou objednávku.

Modul obchodování s tvůrcem trhu byl zřízen na základě funkce tvůrce trhu, jež má povinnost kótovat prodejní a nákupní cenu konkrétní emise, avšak musí zachovávat burzou stanovené maximální rozpětí (spread). „Během obchodování jsou neustále k dispozici kótace tvůrců trhu pro emise zařazení do tohoto modulu, vzhledem k tomu je možné kdykoli během doby obchodování prodat nebo koupit cenné papíry. Na přijaté kótace se uplatňuje princip cenové a následně časové priority.“ [29] V modulu tvůrců trhu lze kótovat také neanonymně.

- **Přímé obchody**

V rámci přímých obchodů je cena a objem obchodů dopředu stanoven na základě dohody prodávajícího a kupujícího. Obchod je poté uveden v obchodním systému Burzy cenných papírů v Bratislavě. Oba členové se znají.

- **Repo obchody**

Repo obchody jsou sjednány za předem stanovenou cenu v hotovosti za prodej cenných papírů. S tím, že se členové dohodnou na zpětném odkupu cenných papírů k určitému datu v budoucnosti. Jestliže se vyskytnou překážky vrácení repo obchodu, zúčastnění členové se dohodnou na zkrácení či prodloužení termínu vrácení repo obchodu, částečném vrácení cenných papírů nebo na rozpadu repo obchodu.

- **Nabídka na převzetí společnosti (resp. povinná nabídka na převzetí společnosti)**

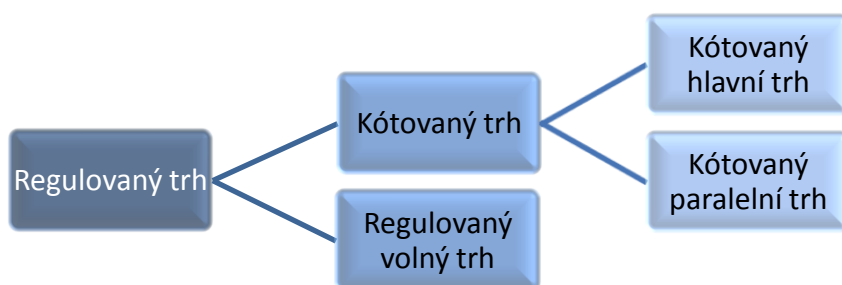
Povinnou nabídkou na převzetí společnosti umožňuje BCPB nakoupit cenné papíry fyzickým a právnickým osobám, které vlastní 33%, 50% a 66% podíl na hlasovacích právech spojených s akciemi jednoho emitenta kótovaných akcií. Realizace nabídky či povinné nabídky na převzetí probíhá prostřednictvím obchodního systému BCPB.

2.2.2.4 Rozdělení burzy

Burza cenných papírů v Bratislavě je rozdělena na kótovaný a regulovaný volný trh. Kótovaný trh se dále dělí na kótovaný hlavní a paralelní trh. Struktura BCPB je uvedena na následujícím obrázku č. 17.

Trh cenných papírů je rozdělen na základě likvidity, kvality a charakteru emise emitenta. S ohledem na druh cenných papírů a jednotlivé tržní segmenty se mění struktura a rozsah informační povinnosti. V rámci informační povinnosti na kótovaném trhu musí investoři zveřejňovat pololetní i roční výsledky hospodaření, zveřejňovat stanovy společnosti, kurzotvorné skutečnosti, personální změny, informace o rozdělení zisku a vyplácených důchodech. [29]

Obr. č. 17: Strukturalizace Burzy cenných papírů v Bratislavě

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů v Bratislavě, 2015

Kótovaný hlavní trh je prioritním segmentem slovenské burzy cenných papírů. Je možné zde nalézt nejlikvidnější, nejbonitnější a objemově velké emise cenných papírů od stabilních emitentů. Jestliže má emitent v úmyslu umístit na BCPB své emise, musí splnit podmínky stanovené burzou. Svou žádost o přijetí na kótovaný hlavní trh předloží spolu s prospektem a ostatními požadovanými dokumenty burzovnímu výboru pro kótaci cenných papírů. Burza má šedesát dní na vydání rozhodnutí. Popsaný

postup je totožný i v případě kótovaného paralelního trhu. Kótovaný hlavní trh obchoduje s akciemi, dluhopisy a podílovými listy, které splňují podmínky BCPB a všeobecně závazných právních předpisů. Podmínky pro přijetí cenných papírů k obchodování na Burze cenných papírů v Bratislavě jsou přehledně uvedeny v následující tabulce č. 7. [29]

Tab. č. 7: Burzovní podmínky pro přijetí cenných papírů k obchodování na Burze cenných papírů v Bratislavě

Podmínky	Kótovaný hlavní trh	Kótovaný paralelní trh
Akcie		
Minimální doba podnikatelské činnosti emitenta	3 roky	2 roky
Tržní kapitalizace emise	15 mil. Eur	3 mil. Eur
Tržní kapitalizace distribuovaná mezi veřejnost	5 mil. Eur	1 mil. Eur
Minimální hodnota akcií distribuovaná mezi veřejnost	25%	25%
Dluhopisy		
Minimální doba podnikatelské činnosti emitenta	3 roky	2 roky
Celková jmenovitá hodnota emise dluhopisů	5 mil. Eur	1 mil. Eur
Podílové listy		
Minimální doba podnikatelské činnosti emitenta	3 roky	2 roky
Čistá hodnota majetku v podílovém fondu	5 mil. Eur	1 mil. Eur

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů v Bratislavě, 2015

Druhým nejprestižnějším segmentem Burzy cenných papírů v Bratislavě je kótovaný paralelní trh. Emise společností jsou schopny pravidelně plnit rozsáhlé informační povinnosti, avšak absolutně nesplňují podmínky hlavního trhu. Cenné papíry obchodované na kótovaném paralelním trhu splňují podmínky uvedené v tabulce č. 7. Na rozdíl od hlavního trhu se podmínky paralelního trhu liší v minimální době podnikatelské činnosti emitenta, hodnotě tržní kapitalizace emise a její sumě

distribuované mezi veřejnost u akcií. Dále se rozchází v celkové jmenovité hodnotě emise dluhopisů a čisté hodnotě majetku v podílovém fondu. [29]

Regulovaný volný trh je nejvíce shovívavý k požadavkům na emisi a emitenta. Na regulovaném volném trhu probíhají obchody s cennými papíry, které nevyhověly podmínkám kótovaného hlavního a paralelního trhu nebo nejsou emitenti ochotni plnit rozsáhlé informační povinnosti. Emitent předkládá žádost o přijetí na regulovaný volný trh burzovnímu výboru pro kótaci cenných papírů. Burza vydá své rozhodnutí do šedesáti dnů od přijetí žádosti. [29]

2.2.2.5 Akciový index SAX

Oficiálním burzovním indexem BCPB je SAX, tzv. Slovenský akciový index, jež patří do skupiny kapitálově vážených indexů. Srovnává tržní kapitalizaci vybraného souboru akcií s tržní kapitalizací téhož souboru akcií k referenčnímu dni. Akciový index SAX odráží celkovou změnu majetku spojeného s investováním do akcií zařazených do indexu. Obsahuje také příjmy související se změnou velikosti akciového kapitálu a dividendové příjmy na rozdíl od indexu PX. [39]

Počáteční hodnota byla stanovena na sto budov. Referenčním dnem je 14. září 1993. Od 1. července 2001 se oficiální denní hodnota počítá na základě kurzů bazických titulů.

Výpočet SX vychází ze vzorce: [39]

$$SAX_{act} = \frac{P_i^{act} \times G_i}{P_i^{ref} \times G_i \times F_i}$$

kde: F_iupravený faktor pro i-tou akcií

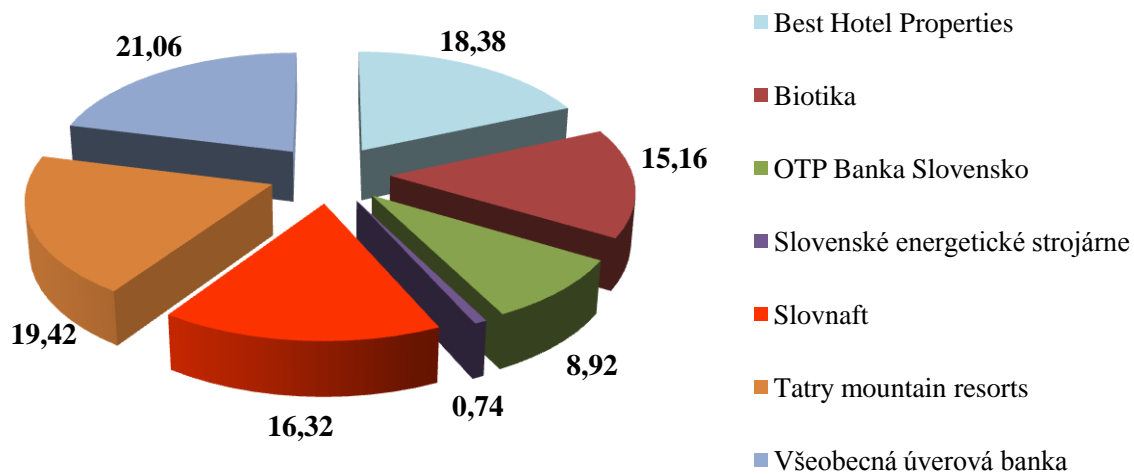
P_i^{act} cena i-té akcie k danému dni

P_i^{ref} cena i-té akcie k referenčnímu dni

G_i počet akcií i-té společnosti k danému dni

Graf na obrázku č. 18 uvádí procentuální zastoupení báze indexu SAX. Zastoupení společností se mění podle jejich obchodovatelnosti nebo na základě vstupu nové společnosti na kapitálový trh. Dvakrát do roka se koná pravidelná revize. Aktualizovaná báze nabývá platnosti vždy první burzovní den měsíce února a srpna běžného roku. [39]

Obr. č. 18: Báze indexu SAX k 31. prosinci 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů v Bratislavě, 2015

3 Komparace finančních trhů

V rámci komparace finančních trhů je porovnáván bankovní systém a trh cenných papírů v České republice a na Slovensku. Na základě údajů centrálních bank a trhů s cennými papíry jsou provedeny analýzy, které objasní situaci a vzájemné vztahy na daných finančních trzích.

3.1 Bankovní systém

Dílčí kapitoly porovnávají bankovní systém České republiky a Slovenska z hlediska funkcí centrálních bank, bilanční sumy, v rámci, které je analyzována struktura aktiv a pasiv, hospodářského výsledku, vývoje celkového objemu poskytnutých úvěrů, vkladů, rentability aktiv a vlastního kapitálu.

3.1.1 Funkce centrálních bank

Česká republika je součástí Evropské unie a členem Evropského systému centrálních bank. V současnosti zde zatím nebyla zavedena společná měna euro. Rozhodnutí České národní banky jsou nezávislá na Evropské centrální bance, jelikož ČR není součástí Eurozóny. Zmíněná nezávislost je velmi důležitým aspektem pro splnění hlavního cíle centrální banky, tj. cenové stability. Mezi další funkce ČNB patří zajištění měnové politiky, emise oběživa, devizová činnost, působení jako banka bank a banka státu, reprezentace státu v měnové oblasti, regulace obchodních bank a bankovní dohled (viz. tab. č. 8). [19]

Vztahy České národní banky k Evropské centrální bance v rámci Evropského systému centrálních bank plynou ze Smlouvy a Statusu ESCB a ECB. Český guvernér v doprovodu viceguvernéra se účastní jednání Generální rady jako její řádný člen a reprezentuje národní banku ČR. [19]

Naproti tomu Národní banka Slovenska 1. ledna 2009 přešla na národní měnu euro, tudíž je výkon funkcí slovenské centrální banky omezen Evropskou centrální bankou a jejími stanovami. NBS ve spolupráci s ostatními centrálními bankami Eurozóny se společně podílejí na stabilní měnové politice a hospodářském růstu Eurosystemu, protože slovenský guvernér je členem Rady Evropské centrální banky. Počet funkcí Národní banky Slovenska se dvojnásobně rozšířil například o emise eurových

hotovostních peněz, mezinárodní spolupráci, podporu mezi centrálními bankami, sběr dat a vypracovávání statistik. [20]

Tab. č. 8: Prioritní funkce České národní banky a Národní banky Slovenska

Funkce ČNB	Funkce NBS
<ul style="list-style-type: none"> • Zajištění měnové politiky • Emise hotovostních peněz • Devizová činnost • Regulace obchodních bank a bankovní dohled • Působení jako banka bank • Působení jako banka státu • Reprezentace státu v měnové oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> • Zajištění finanční stability v Eurozóně • Podílet se na společné měnové politice • Emise eurových bankovek a mincí • Zajištění devizových operací a správa devizových rezerv • Regulace bankovního sektoru a dohled nad finančním trhem • Banka bank • Banka státu • Kooperace a podpora mezi centrálními bankami • Mezinárodní spolupráce • Sběr dat a vypracování statistik • Zajištění chodu platebního systému a koordinace peněz

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

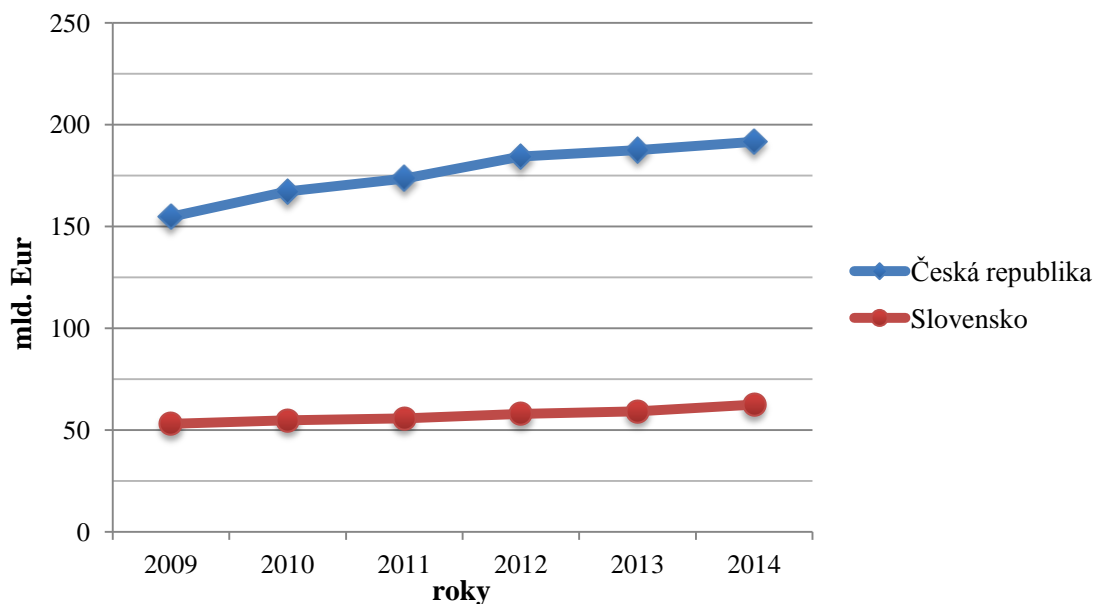
3.1.2 Bilanční suma

Bilanční suma je součtem aktiv či pasiv, přičemž se obě hodnoty vždy rovnají. Spojnicový graf na obrázku č. 19 vyznačuje vývoj bilanční sumy českého a slovenského bankovníctví od roku 2009 do 2014. Hodnota bilanční sumy České republiky je přepočtena na stejnou měnu na základě kurzu eura platného ke konci každého roku⁵.

Jak je z grafu patrné bilanční suma České republiky a Slovenska má mírnou rostoucí tendenci bez žádných výkyvů. Hodnota slovenské bilanční sumy je trojnásobně nižší než v případě ČR. Z toho vyplývá, že bankovní sektor České republiky je rozvinutější a i vyšší meziroční růst bilanční sumy svědčí o postupném rozvíjení bankovního systému ČR, který je na cestě ke zlepšení svého postavení.

⁵ Přepočteno dle kurzu České národní banky vždy k odpovídajícímu dni.

Obr. č. 19: Bilanční suma českého a slovenského bankovníctví v období 2009 – 2014
(v mld. Eur)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

Aktiva bank jsou objekty vlastnictví, které mají peněžitou hodnotu. Důležitou vlastností bankovních aktiv je jejich ziskovost. Suma aktiv bankovního sektoru České republiky k 31. prosinci 2014 činila 5.310.609 mil. Kč, což je po přepočtení podle platného kurzu České národní banky 191.546 mil. Eur. Nejvýznamnější podíl ve struktuře aktiv připadá složce úvěrů a pohledávek se 60,5%, pokladní hotovosti, hotovosti u centrálních bank a ostatním vkladům splatných na požádání v hodnotě 10,5% a realizovatelným finančním aktivům s 9,2% ze sumy aktiv. [37] Celková aktiva slovenského bankovního sektoru mají hodnotu 62.456 mil. Eur, což je třikrát nižší výsledek než v případě České republiky. Dominantní položkou slovenské aktivní strany bilance jsou úvěry a jiné pohledávky se 74,4%. Objem finančních nástrojů držených do splatnosti, jež tvoří druhou nejvýznamnější položku aktiv bankovního sektoru SR, činil 12,1%. [40]

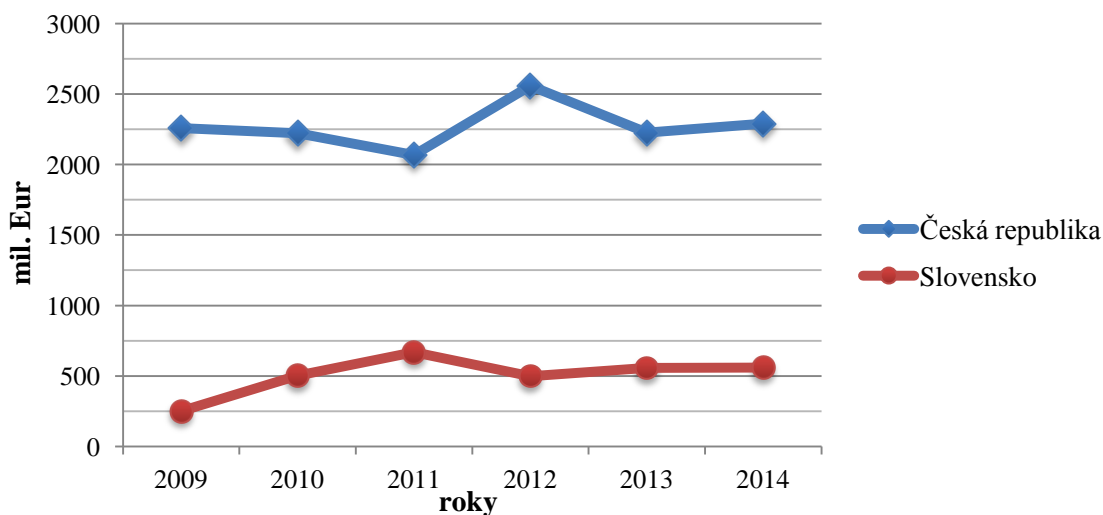
Složení a struktura bankovních pasiv má přímý vliv na rozsah poskytovaných úvěrů a dalších aktivních operací komerčních bank, jakož i na výši příjmů získaných jejich uskutečněním. Pasiva bank jsou tvořena vlastními a cizími zdroji. Dominantní podíl mají zdroje cizí. Zpravidla se jejich hodnota pohybuje v rozmezí 70% až 90%. To je i případ České republiky, kde hlavní složku pasiv tvoří 85,4% finančních závazků

v naběhlé hodnotě. [37] Slovensko se může též pyšnit 84,9% podílem finančních závazků oceněných v umořované hodnotě. [40]

3.1.3 Hospodářský výsledek

Obrázek č. 20 znázorňuje průběh hospodářského výsledku českého a slovenského bankovního sektoru od roku 2009 do 2014. Vývoj slovenského výsledku hospodaření je zprvu rostoucí, mezi roky 2011 a 2012 dochází k poklesu o 169.026 mil. Eur, poté se opět dostavuje mírný růst. [40] V případě hospodářského výsledku ČR jsou patrné výraznější flukтуаční rozdíly zejména v rozmezí let 2011 až 2013. Hodnota zisku roste od počátku roku 2012. Na konci tohoto roku činila hodnota zisku po zdanění 2.558 mil. Eur. V dalším roce nastává pokles o 332 mil. Eur. [37] Celkový zisk bankovního sektoru České republiky po zdanění za rok 2014 činí 63.459 mil. Kč, tj. 2.288,9 mil. Eur., což je čtyřikrát vyšší výsledek na rozdíl od slovenského výsledku hospodaření, který se rovná 560,2 mil. Eur.

Obr. č. 20: Hospodářský výsledek českého a slovenského bankovníctví v období 2009 – 2014 (v mil. Eur)

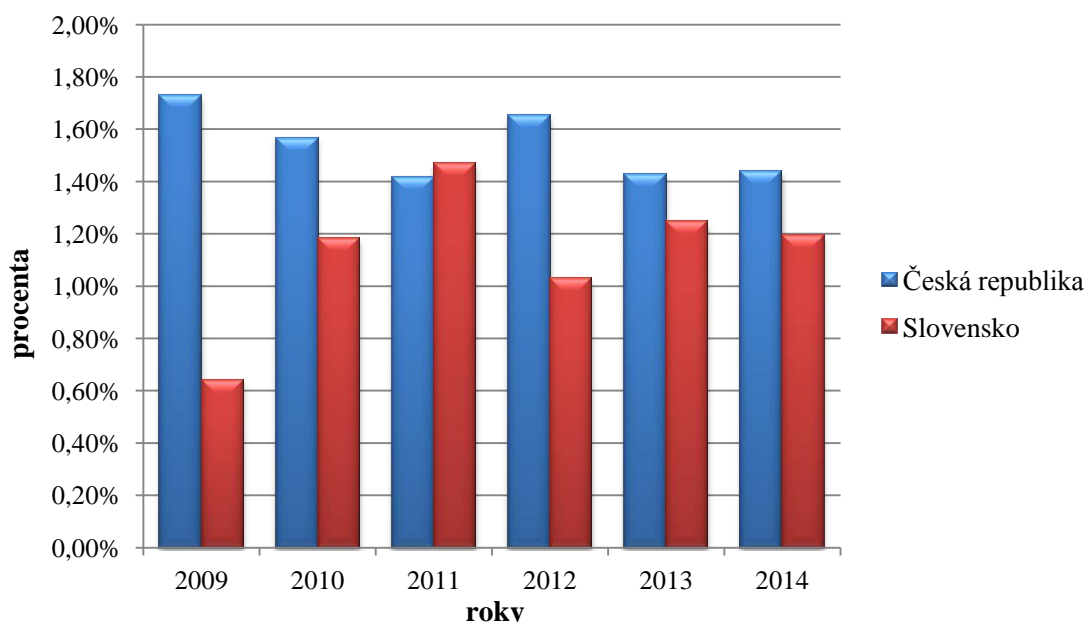
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

3.1.4 Rentabilita

Výpočet rentability je stanoven na základě poměru zisku ke stanovené proměnné, jež charakterizuje činnost hospodářských jednotek. Výsledek je vypočten v procentech. Rentabilita aktiv (ROA) nám oznamuje, do jaké míry se daří z dostupných aktiv

generovat zisk. Je to poměr výsledku hospodaření a aktiv. Obrázek č. 21 znázorňuje vývoj rentability aktiv bankovního sektoru České republiky a Slovenska v rozmezí let 2009 až 2014. Rentabilita aktiv v ČR vykazuje známky volatility, která se vyznačuje jistými výkyvy v obou směrech. V posledních dvou letech ovšem došlo k ustálení hodnoty ROA a v roce 2014 činila 1,44%. Kromě roku 2011 měla vždy ČR větší hodnotu rentability aktiv než SR. [37] Ukazatel ROA slovenského bankovního sektoru má do roku 2011 rostoucí tendenci, což znamená, že ziskovost aktiv roste. Následující rok dochází k propadu z 1,47% na 1,03%. V roce 2013 a 2014 nastalo relativní ustálení ROA s minimálním snížením na hodnotu 1,19% v posledním období. [40]

Obr. č. 21: Rentabilita aktiv bankovního sektoru České republiky a Slovenska v období 2009 – 2014 (v %)

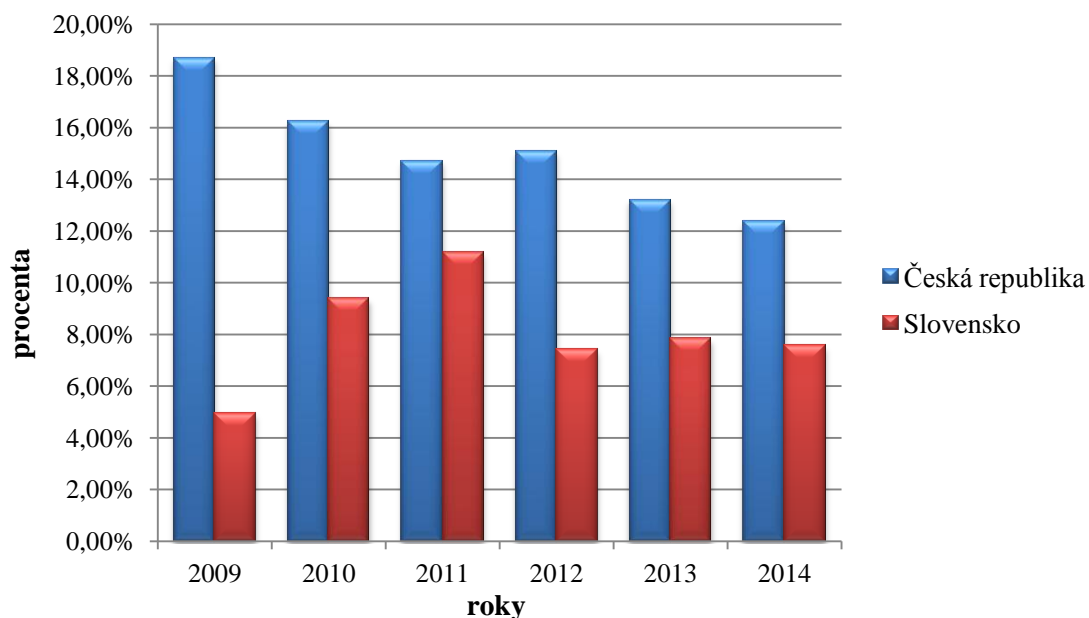

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) vyjadřuje výnosnost vlastního kapitálu, též efektivnost reprodukce vlastního kapitálu. Je poměrem výsledku hospodaření k vlastnímu kapitálu. Český bankovní sektor komplexně dosahuje poměrně vysoké rentability kapitálu v rozmezí 12% až 19%. Od roku 2009 je možné vypočítat klesající trend, který se zastavuje v roce 2014 na hodnotě 12,38% (viz. obrázek č. 22). [37] V případě vývoje slovenského ROE se jedná o podobný průběh jako u rentability aktiv, kdy ukazatel do roku 2011 roste, poté nastává výrazný pokles z 11,16% na 7,42% a v posledních třech letech se dostavuje stabilizace s výkyvy v hodnotách desetin

procenta. Nejvýznamnější rozdíl ROE slovenského a českého bankovního sektoru nastal v roce 2009, kdy rozdíl činil až 13,87%. [40]

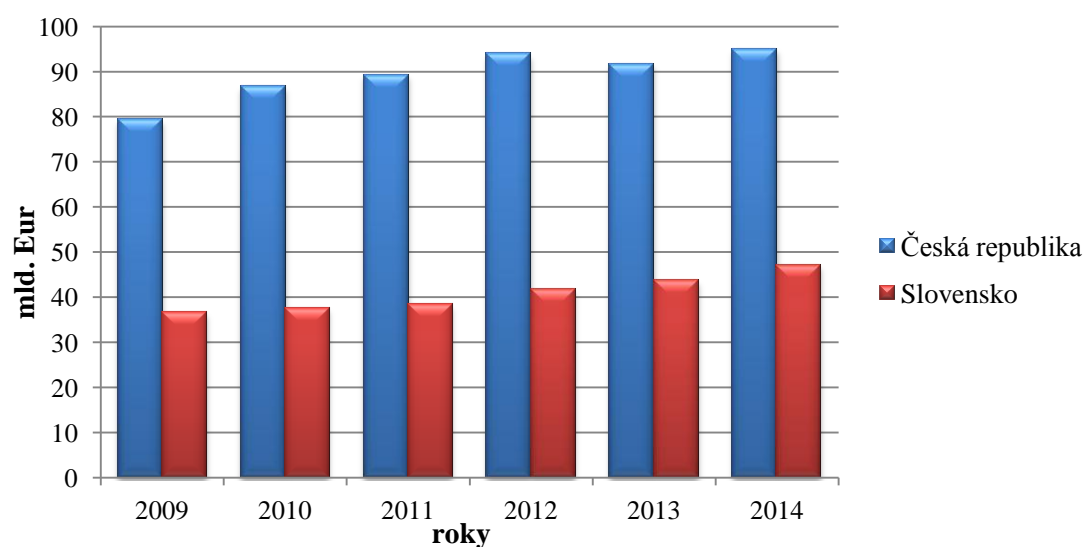
Obr. č. 22: Rentabilita vlastního kapitálu bankovního sektoru České republiky a Slovenska v období 2009 – 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

3.1.5 Úvěry a vklady

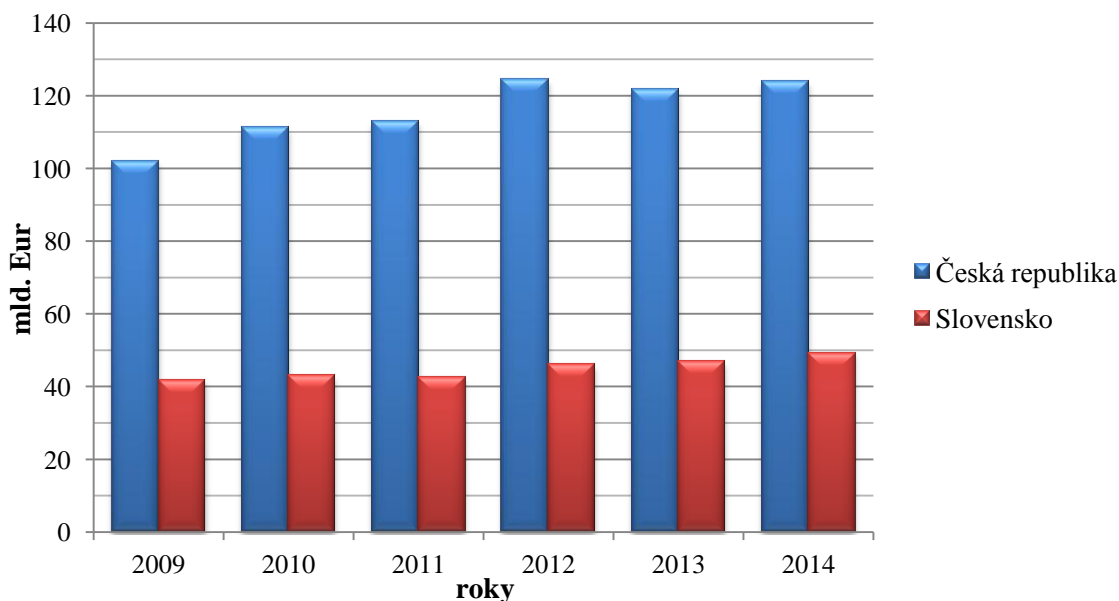
Obr. č. 23: Celkový objem poskytnutých úvěrů v České republice a na Slovensku v období 2009 – 2014 (v mld. Eur)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

Následující podkapitola je zaměřena na srovnání celkového objemu poskytnutých úvěrů a vkladů v České republice a na Slovensku v období 2009 – 2014. Podívá-li se čtenář na vývoj poskytnutých úvěrů, může vypočítat rostoucí trend v případě obou zemí (viz. obrázek č. 23). Jediný pokles oproti předcházejícímu období zaznamenala ČR pouze v roce 2013, kdy se celkový objem úvěrů snížil z 93.876 mil. Eur na 91.680 mil. Eur. V následujícím roce došlo k nárůstu o 3,67%. Suma úvěrů v ČR činila v roce 2014 2.635 mld. Kč, tj. 95.045 mil. Eur. Nejvýznamnější složkou jsou úvěry určené pro obyvatelstvo s 43,31%, nefinanční podniky s 33,20% a nerezidenti s 12,22%. [37] Vývoj objemu úvěrů na Slovensku v období 2009 až 2014 je rostoucí s 2% až 8% meziročním nárůstem. Na konci roku 2014 činila suma úvěrů 47.116 mil. Eur. Dominantní složku tvoří úvěry přiřazené obyvatelstvu Slovenska či Eurozóny v hodnotě 46,67%, nefinančním společnostem s 33,34% a ostatním státům mimo Eurozónu s 8,62%. [40] Objem poskytnutých úvěrů v České republice byl v roce 2014 dvojnásobně větší než na Slovensku, totéž předpokládáme i u vkladů, což je dáno zejména rozlohou a počtem obyvatel státu. Slovensko má zhruba o polovinu nižší počet obyvatel.

Obr. č. 24: Celkový objem vkladů v České republice a na Slovensku v období 2009 – 2014 (v mld. Eur)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČNB a NBS, 2015

Co se týká vývoje objemu vkladů v České republice a na Slovensku, je prakticky totožný s trendem úvěrů (viz. obrázek č. 24). V roce 2014 činila suma vkladů v ČR 3.435 mld. Kč, tj. 123,9 mld. Eur. Významný podíl na dosaženém výsledku zaujímá obyvatelstvo s 51,92%, nefinanční podniky s 24,41% a vládní instituce s 9,88%. [37] Hodnota slovenských vkladů se rovná 49,3 mld. Eur, z toho je 54,46% vkladů obyvatelstva Eurozóny, 21,80% nefinančních společností a 5,82% vkladů ze států, které nepatří do Eurozóny. [40] Po porovnání celkového objemu vkladů České republiky a Slovenska je možné zjistit, že suma vkladů ČR je třikrát větší než SR. Tato skutečnost může být opět přisouzena nižšímu počtu slovenských obyvatel.

3.2 Trh cenných papírů

Trh cenných papírů v České republice a na Slovensku je porovnán z hlediska vývoje akciových indexů, objemu obchodů a tržní kapitalizace.

3.2.1 Akciové indexy

Následující podkapitoly se zaměřují na vývoj akciových indexů české a slovenské burzy cenných papírů, tj. indexu PX a SAX. Komparace indexů je provedena na základě jejich relativních hodnot, přičemž výchozí hodnotou je začátek sledovaného období.

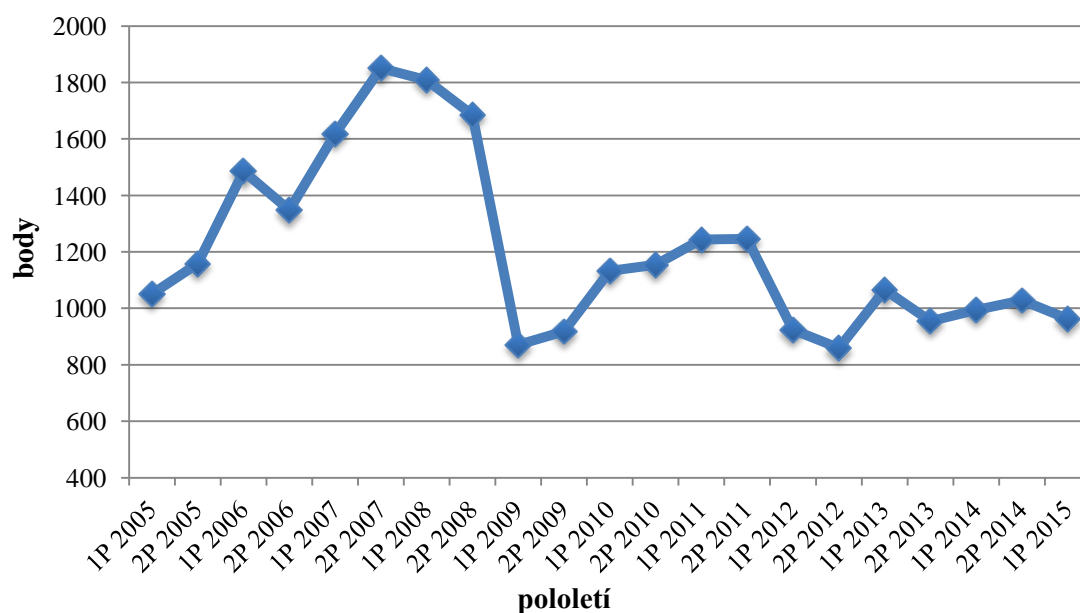
3.2.1.1 Index PX

Vývoj akciového indexu PX je vyobrazen v grafu č. 25. Sleduje období od roku 2005 až do současnosti. Index PX dosáhl v polovině roku 2005 hodnoty 1 158,5 bodu a od svého zavedení v dubnu 1994 překonal hranici 1 100 bodů. Do konce roku 2005 překročil i mez 1 200 bodů a stále rostl. Zastavil se na začátku roku 2006 na hodnotě 1 485,6 bodu, v polovině roku nastal mírný pokles o 9,28%. Značný přínos k počátečnímu růstu se přičítá akciím firmy ČEZ, jejichž cena vzrostla o 13%. Báze indexu PX byla složena z devíti společností. Největší váhu měla bankovní instituce Erste group bank, tj. 25,43% a druhá největší váha patřila firmě ČEZ s 25,28%. V roce 2007 dosáhl index svého maxima za celé sledované období, tj. 1 850,5 bodu. V tomto roce bázi indexu tvořilo dvanáct společností, kde nejvýznamnější váhu zaujímala firma ČEZ s 25,11%. [50]

Rostoucí trend si ale nedokázal udržet, tudíž hodnota z počátku ledna 2008 činila 1 808,6 bodu. Součástí báze indexu bylo čtrnáct společností. Prvenství si opět udržela

firma ČEZ s 25,03%, avšak cena jejích akcií se snížila o 43%. V roce 2008 došlo k obrovskému propadu hodnoty indexu oproti předchozímu období o 48% a pokračoval dále poklesem, který byl ovlivněn světovou finanční krizí v roce 2008. Hospodářská krize byla vyústěním americké hypoteční krize. V září roku 2008 zaznamenaly burzy po celém světě značný propad a Burza cenných papírů Praha se 10. září 2008 propadla na dvaceti šesti měsíční minimum. Světová finanční krize měla vliv i na další vývoj hodnot indexu PX, jež v lednu 2009 dosáhl svého minima 870,1 bodu. Od poloviny roku 2009 je z grafu patrný rostoucí trend, který se zastavil o dva roky déle. V období 2009 až 2011 došlo ke z hodnocení indexu PX o 43%. Rok 2012 je ve znamení masivního poklesu na minimum sledovaného období, tj. 859,2 bodu. Na začátku roku 2013 se index zvýší o 24%. Od tohoto roku má index PX volatilní průběh. V současné době činí hodnota akciového indexu PX 962,13 bodu. [50]

Obr. č. 25: Vývoj indexu PX v období 2005 – 2015

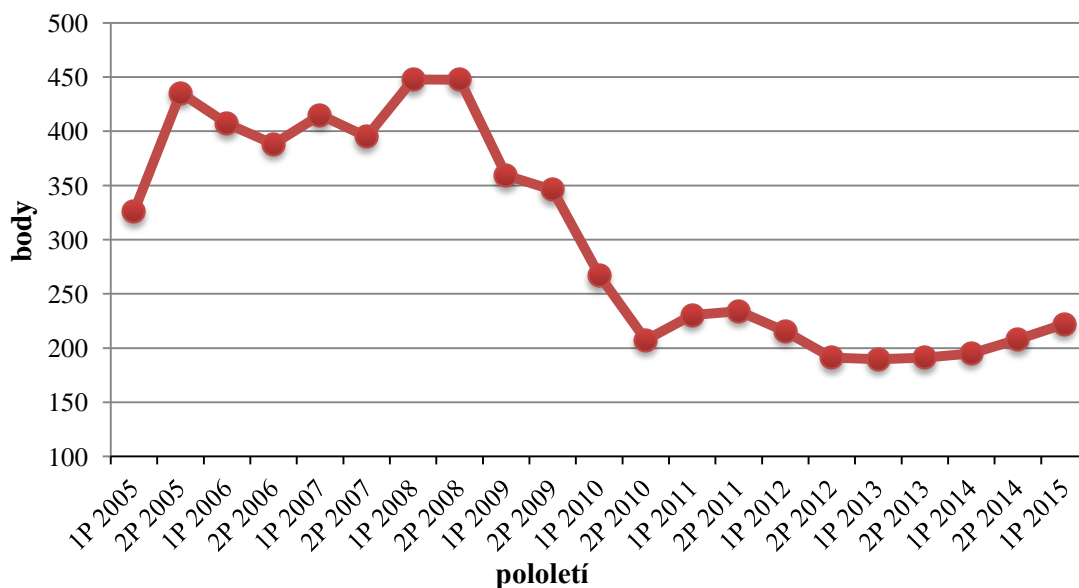
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů Praha, 2015

3.2.1.2 Index SAX

Vývoj hodnot akciového indexu SAX za období 2005 až 2015 je možné spatřit v grafu č. 26. Rok 2005 je ve znamení růstu, kdy se index SAX zvýšil za půl roku o 33,6% z 325,87 bodu na 435,37 bodu. Hodnota indexu do června 2006 zaznamenala mírný pokles, který se však ve zbytku roku přeměnil v příznivý růst způsobený především povzbudivými hospodářskými výsledky. Ke zvýšení indexu také přispěla zpráva

o výplatě dividend ve Všeobecné úverové bance, a. s. a Slovnaftu, a. s. Investoři tak dostali impulz k nákupu akcií, což vedlo k růstu jejich kurzů. [39]

Obr. č. 26: Vývoj indexu SAX v období 2005 – 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů v Bratislavě, 2015

Rok 2007 byl poznamenán několika odchylkami, jež byly způsobené především nízkými cenami cenotvorných obchodů a značnou fluktuací akcií. Propad akcií Slovnaftu, a. s. a OTP Banky Slovensko, a. s. zapříčinil pokles SAX. Od poloviny roku 2007 dochází k plynulému růstu, a tak na konci roku dosáhl index hodnoty maxima za sledované období, tj. 447,73 bodu. Od tohoto okamžiku začal index SAX značně oslabovat a postupně přicházel o všechny své nabyté zisky. Výrazný klesající trend je z grafu patrný až do poloviny roku 2010. Velikost propadu činí přibližně 50%. V polovině roku 2010 se hodnota indexu rovnala 207,42 bodu. V tomto roce komise pro index SAX vydala rozhodnutí o zařazení dvou dalších společností do báze indexu SAX, tj. Best Hotel Properties a Tatry mountain resorts. Nová báze nabyla platnosti 2. srpna 2010. Od roku 2010 dochází ke střídavému nárůstu a poklesu. V současné době se báze indexu skládá ze sedmi společností, kde má největší vliv Všeobecná úverová banka, a. s. s 21%. Hodnota indexu SAX činí k 2. lednu 2015 222,32 bodu. [39]

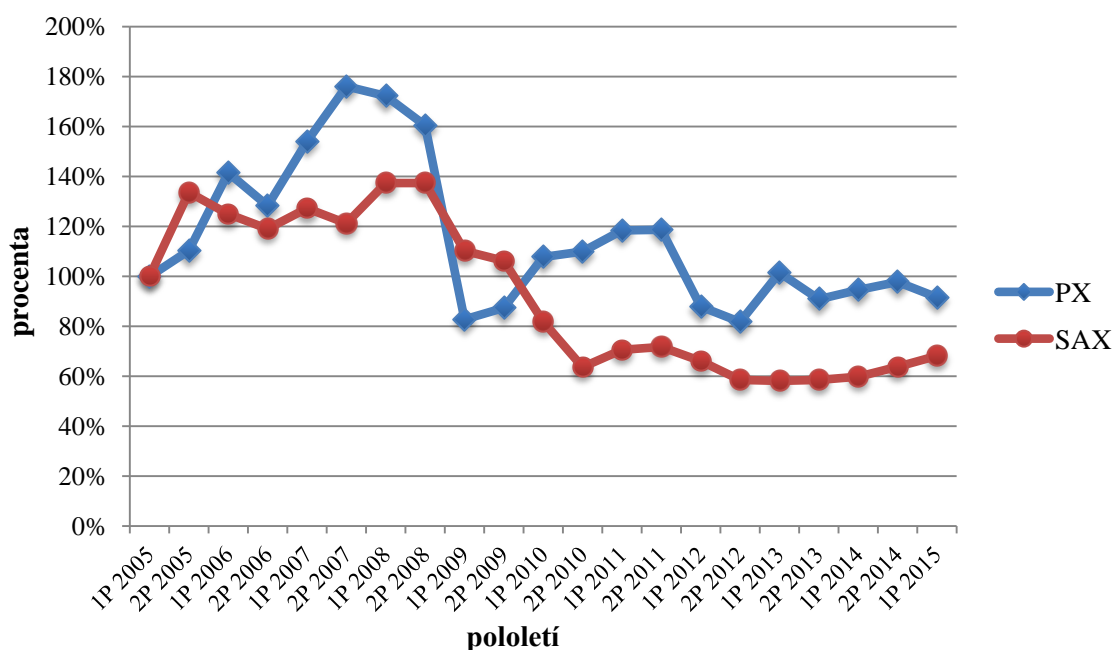
3.2.1.3 Komparace indexu PX a SAX

Z důvodu získání kvalitnějších vypovídacích hodnot komparace byly absolutní hodnoty indexu PX a SAX upraveny na relativní. Výchozí hodnotou je kurz indexů k 1. lednu

2005, který je označen 100%. Od základní hodnoty se odvíjejí relativní hodnoty indexů pro období 2005 až do současnosti. Obrázek č. 27 srovnává vývoj indexů pražské a bratislavské burzy cenných papírů.

Z grafu lze vypočítat, že oba indexy mají i přes několik výkyvů rostoucí tendenci. Ta se zastavuje v roce 2008 a nastává extrémní propad. Index PX se vzpamatovává v roce 2009 a nabývá na síle, naproti tomu SAX pokračuje v poklesu až do poloviny následujícího roku. Od tohoto okamžiku kopírují mírnou rostoucí tendenci. Od roku 2012 se hodnota indexů tlačí opět ke svému dnu. Index SAX si v průběhu dvou let postupně polepšuje. V případě indexu PX jsou patrné fluktuální změny.

Obr. č. 27: Meziroční relativní vývoj indexu PX a SAX v období 2005 – 2015 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

3.2.2 Objem obchodů

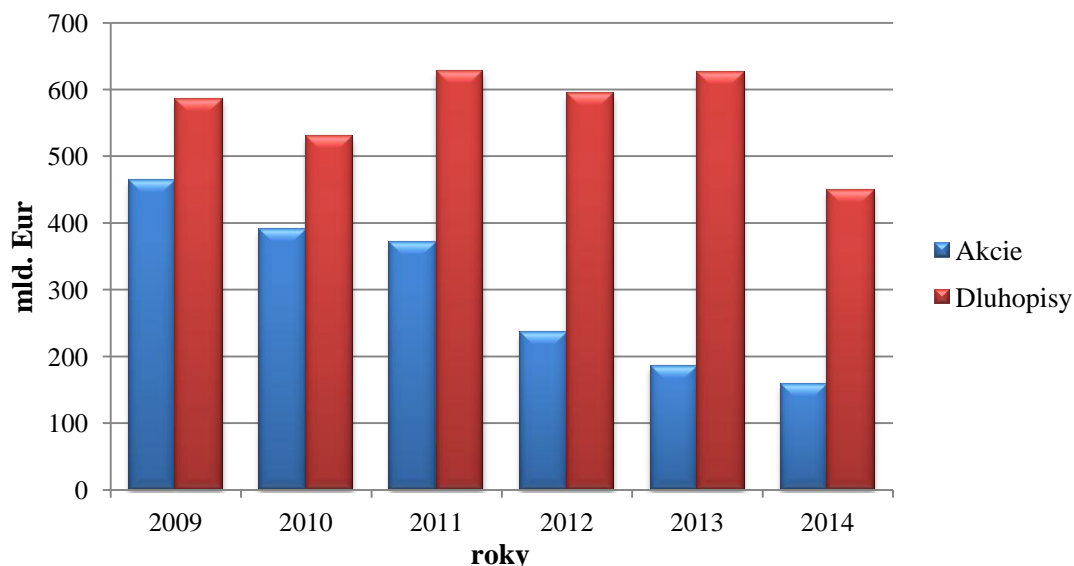
Uvedené podkapitoly se budou zabývat vývojem objemu obchodů, které se realizují na české a slovenské burze cenných papírů a jejich následné komparaci.

3.2.2.1 Objem obchodů Burzy cenných papírů Praha

Na obrázku č. 28 je znázorněn průběh objemu obchodů na Burze cenných papírů Praha v období 2009 až 2014. Vývoj hodnot dluhopisů má volatelní trend, kde se vyskytuje řada výkyvů, tudíž objem obchodů s dluhopisy v jednom roce klesá a ve druhém stoupá

a tento trend se opakuje až do roku 2014. Naopak v případě obchodů s dluhopisy je patrná výrazná klesající tendence s vysokými meziročními propady.

Obr. č. 28: Objem obchodů na BCPP v období 2009 – 2014 (v mld. Eur)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů Praha, 2015

Světová krize ovlivnila vývoj kapitálových trhů. V roce 2009 došlo k propadu o 33,80% celkového objemu obchodů v porovnání s minulým rokem. Celkový objem obchodů s akciemi se rovnal v roce 2009 463,86 mld. Eur a objem obchodů s dluhopisy dosahoval hodnoty 585,71 mld. Eur. Nastal pokles průměrných denních obchodů s akciemi na částku 70,20 mil. Eur. Nejvíce obchodovanými emisemi jsou emise společnosti ČEZ (43,62%), Telefónica O2 (14,17%) a Komerční banky (13,64%). Oproti předchozímu roku se dostavil také pokles objemu obchodů na trhu s dluhopisy o 14%. [50]

Objem obchodů s dluhopisy se v roce 2010 propadá o 10,53% na hodnotu 529,91 mld. Eur a hodnota obchodů s akciemi činila 389,87 mld. Eur. Společnost ČEZ opět získala prvenství v kategorii nejvíce obchodovaných emisí, kde podíl na celkovém objemu obchodů cenných papírů činil 33,33%. Státní dluhopisy jsou nejobchodovanějšími dluhopisy v tomto roce. [50]

Vývoj objemu obchodů s akciemi si i v roce 2011 zachovává klesající průběh, kdy dochází k 5,09% poklesu. Naopak objem obchodů na trhu dluhopisů se zotavuje a uchyluje se maximální hodnotě sledovaného období, tj. 628,04 mld. Eur. Nejvíce

obchodovanými dluhopisy jsou i nadále státní dluhopisy, jejichž objem představoval 94,24% z celkového objemu obchodů dluhopisů. Společnosti ČEZ, Erste group bank a Komerční banka se stali firmami s nejobchodovanějšími akciovými tituly. [50]

V roce 2012 nastal pokles objemu obchodů dluhopisů o 33,99 mld. Eur a akcií o významných 134,45 mld. Eur. Emise akcií s největší celkovým objemem obchodů jsou opět společnosti ČEZ s 37,53%, Komerční banka s 24,52% a Erste group bank s 15,06%. Nejlépe obchodovanými dluhopisy se dlouhodobě stávají státní dluhopisy. [50]

V roce 2013 se prohlubuje rozdíl mezi hodnotou obchodovaných akcií a dluhopisů, kdy dluhopisy tvoří 77,50% podíl celkového objemu obchodů na Burze cenných papírů Praha. Firmy ČEZ, Komerční banka a Erste group bank mají i v tomto roce nejlépe obchodované emise akcií. V případě dluhopisů se do popředí dostává podnikový sektor, a tak se emisemi s největšími celkovými objemy obchodů stávají JTFG I 6,40/14 s 48,62%, CPI VAR/19 s 28,32% a CPI 6,05/16 s 12,58%. [50]

Rok 2014 je ve znamení výrazného poklesu hodnoty obchodů dluhopisů. Meziroční propad činí 177,94 mld. Eur. Objem obchodů s akciemi se snížil o 17,18%. Mezi nejobchodovanější emise patří emise společnosti ČEZ, Komerční banky a Erste group bank. V případě dluhopisů se opět prosazuje podnikový sektor, kde nejlepších výsledků dosahuje JTFG IV 5,20/17 s 52,86%, JTFG I 6,40/14 s 25,90% a JTSEC 6,25/18 s 6,10%. [50]

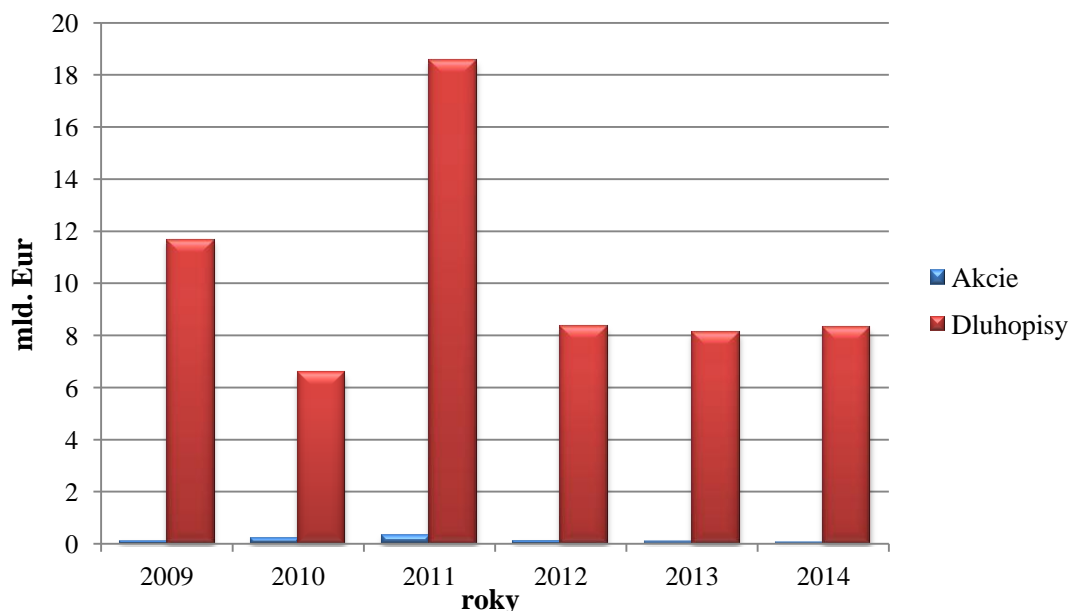
3.2.2.2 Objem obchodů Burzy cenných papírů v Bratislavě

Po zhlédnutí obrázku č. 29, který představuje vývoj objemu obchodů na Burze cenných papírů v Bratislavě v období 2009 až 2014, je čtenáři ihned zřejmé, že na BCPB ve velké míře převažuje objem obchodů s dluhopisy.

V roce 2009 činí hodnota obchodů dluhopisů 11.672,87 mil. Eur a akcií 121,75 mil. Eur, což reprezentuje 1,03% z celkového objemu. V roce 2009 bylo provedeno 1 837 transakcí, v rámci kterých se obchodovalo s 8 876 113 kusy akcií. Z pohledu dosaženého finančního objemu se nejvíce obchodovanými akciemi staly akciové tituly Hotel Properties, Tatry mountain resorts a Všeobecné úverové banky.

V témže roce se uskutečnilo 1 789 transakcí s dluhopisy, kde převahu měly státní dluhopisy a státní pokladniční poukázky. [39]

Obr. č. 29: Objem obchodů na BCPB v období 2009 – 2014 (v mld. Eur)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Burzy cenných papírů v Bratislavě, 2015

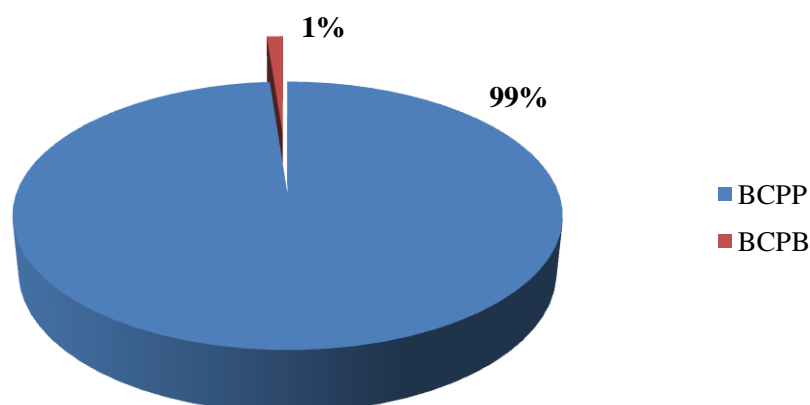
Mezi roky 2009 a 2011 došlo k významným změnám v objemu obchodů s dluhopisy. Nejprve nastal 77,82% propad a nadále se mezi roky 2010 a 2011 hodnota obchodů zvýšila z 6.564,34 mil. Eur na 18.552,70 mil. Eur. Majetkové cenné papíry zauímají méně významné místo v obchodování, jelikož reprezentují pouze necelé 2% celkového ročního objemu. V roce 2011 činil objem obchodů s akciemi 348,57 mil. Eur, což oproti předchozímu roku je nárůst o 51,37%. V průběhu roku proběhlo 7 435 transakcí, ve kterých hrálo hlavní úlohu 17 012 741 kusů akcií. Nejvíce obchodovanými emisemi jsou akcie Tatry mountain resorts, Best Hotel Properties a Všeobecné úverové banky. Až 98,16% z celkového finančního objemu bylo vytvořeno obchody s dluhopisy. Hodnota obchodů dluhopisů dosáhla maximální hranice sledovaného období, tj. 18.522,70 mil. Eur. Největší přízni se u investorů těšily státní dluhopisy a státní pokladniční poukázky. [39]

Hodnoty obchodovaných dluhopisů se v roce 2012 až 2014 stabilizovaly a nacházejí se v rozmezí 8.104 mil. Eur až 8.333 mil. Eur. Objemy obchodovaných akcií v tomto období mají klesající tendenci. Konečná hodnota objemu obchodů s akciemi se dostala na své minimum, tj. 56,07 mil. Eur. Za dvanáct měsíců roku 2014 se uskutečnilo

5 515 transakcí s dluhopisy, v rámci kterých se obchodovalo se 6 989 067 kusy cenných papírů. V porovnání s předchozím obdobím došlo k nárůstu počtu transakcí o 31,59%. K poslednímu dni roku 2014 bylo na trhu Burzy cenných papírů v Bratislavě možné uzavřít obchody se 192 emisemi dluhopisů. Mezi nejvíce obchodované emise veřejného sektoru z pohledu dosaženého finančního objemu patřili státní dluhopisy a v případě soukromého sektoru JTFG III 6,00/16, HZL Tatra banka 66 a CEETA VAR/2017. Oproti roku 2013 zaznamenat trh s akciemi pokles o 29,51%. Akcie domácích společností byly předmětem zájmu členů v 5 754 transakcích, v rámci nichž došlo k obchodům s 4 030 799 kusy majetkových cenných papírů. Mezi nejvýznamnější akciové emise z pohledu dosaženého finančního objemu patřily tituly Best Hotel Properties, Tatry Mountain Resorts a Všeobecná úverová banka. K poslednímu obchodnímu dni registrovala BCPB 80 emisí akcií. [39]

3.2.2.3 Komparace celkového objemu obchodů BCPP a BCPB

Obr. č. 30: Komparace celkového objemu obchodů BCPP a BCPB (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů BCPP a BCPB, 2015

Na obrázku č. 30 je znázorněn kumulovaný celkový objem obchodů na pražské a bratislavské burze cenných papírů. Z grafu je evidentní rozdíl v celkovém objemu obchodů. Kumulovaný objem obchodů na Burze cenných papírů Praha zaujímá 99% podíl, tj. 5.217,76 mld. Eur. Kumulovaná hodnota objemu obchodů na Burze cenných papírů v Bratislavě činí 62,48 mld. Eur. Nejvíce zásadní vliv na zmíněné rozdělení má jednoznačně nerozvinutý akciový trh na Slovensku. Celkový objem

obchodů s akciami na BCPB tvořil pouze 1,54%, tj. 962,60 mil. Eur, zatímco na BCPP se akcie podílely na celkové sumě 34,60%.

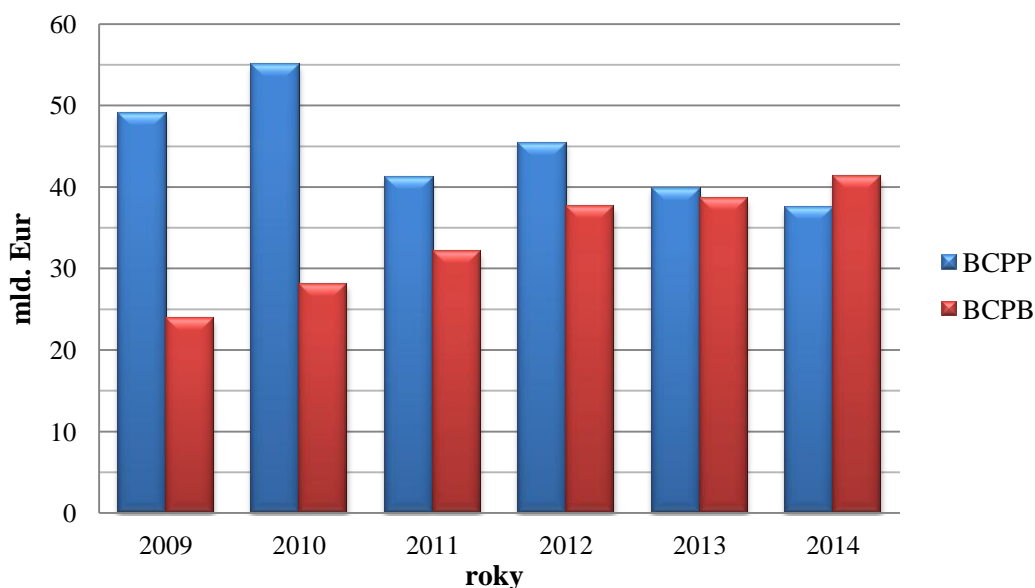
3.2.3 Tržní kapitalizace

V následujících podkapitolách je popsán vývoj tržní kapitalizace na Burze cenných papírů Praha a Bratislava. Poté je provedena jejich komparace.

3.2.3.1 Tržní kapitalizace BCPP a BCPB

Tržní kapitalizace se zabývá porovnáváním velikosti příslušných akciových trhů. Vypočteme ji vynásobením celkového počtu akcií a současné tržní ceny. Graf na obrázku č. 31 vymezuje vývoj tržní kapitalizace na pražské a bratislavské burze cenných papírů od roku 2009 do 2014.

Obr. č. 31: Vývoj tržní kapitalizace na BCPP a BCPB v období 2009 – 2014 (v mld. Eur)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů BCPP a BCPB, 2015

V roce 2009 částka tržní kapitalizace Burzy cenných papírů Praha činila 48,995,5 mil. Eur. 25 emisí akciových titulů vytvořilo tržní kapitalizaci. Společnost ČEZ dosáhla nejlepších výsledků s 35,94%, dále Erste group bank s 20,41% podílem na celkové tržní kapitalizaci. V následujícím roce nastal skok o 12,31% na hodnotu 55.025 mil. Eur. Výsledky emise s největší tržní kapitalizací se od minulého roku nezměnily. V roce 2011 nastal propad o 33,83%, svého minima ovšem zatím nedosáhla.

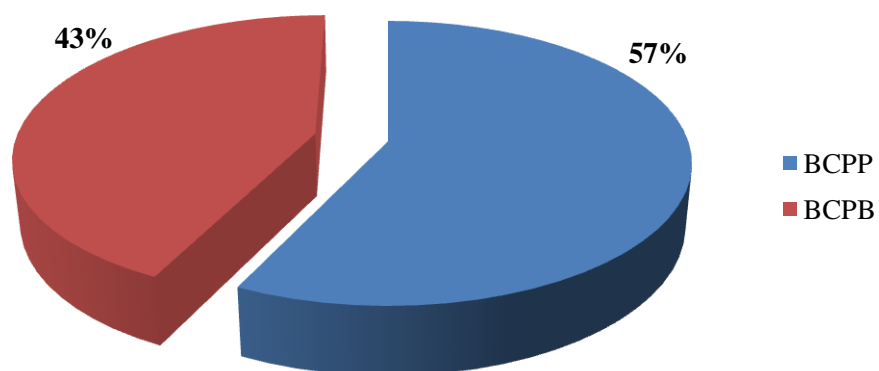
Do své nejnižší hodnoty se tržní kapitalizace dostala až v roce 2014, tj. 37.514,9 mil. Eur. Společnosti, které docílily emise akcií s největší tržní kapitalizací, jsou ČEZ s 30,56%, Erste group bank s 21,90% a Komerční banka se 17,32%. [50]

Vývoj tržní kapitalizace na Burze cenných papírů v Bratislavě má rostoucí tendenci. V roce 2009 se hodnota tržní kapitalizace BCPB rovnala 23,79 mld. Eur. Tržní kapitalizace majetkových cenných papírů obchodovaných na BCPB zaznamenala pokles od předchozího roku o 8,54% na úroveň 3,55 mld. Eur. V případě dluhopisů se hodnota tržní kapitalizace vyšplhala na 20,24 mld. Eur, což v porovnání s minulým obdobím představuje nárůst o 21,11%. Společnosti s největší tržní kapitalizací z emise akcií jsou Slovnaft s 24,12%, Tatra banka se 14,22% a Best Hotel Properties s 10,36%. V letech 2010, 2011 a 2012 nastává mírný meziroční nárůst tržní kapitalizace o méně než 20%. V roce 2013 dojde k dalšímu zvýšení o 2,74% a v roce 2014 dosáhne hodnota tržní kapitalizace svého maxima ve sledovaném období, tj. 41,23 mld. Eur. Tržní kapitalizace majetkových cenných papírů obchodovaných na trhu BCPB ke konci roku 2014 zaznamenala meziroční nárůst o 11,85% na úroveň 3,91 mld. Eur. V případě dluhopisů se hodnota tržní kapitalizace vyšplhala na úroveň 37,33 mld. Eur, což v porovnání s rokem 2013 představuje růst o 6,25%. Mezi nejvýznamnější akciové emise na trhu kótovaných cenných papírů patřili tituly Best Hotel Properties, Tatra Mountain Resorts a Všeobecné úverové banky. [39]

3.2.3.2 Komparace tržní kapitalizace BCPP a BCPB

Graf na obrázku č. 32 porovnává celkovou tržní kapitalizaci pražské a bratislavské burzy cenných papírů za sledované období 2009 až 2014. I v případě tržní kapitalizace se na obrázku patrná rozdílnost akciového trhu BCPP a BCPB. Hlavní trh Burzy cenných papírů Praha dosáhl celkové tržní kapitalizace za sledované období 267,92 mld. Eur. Naproti tomu hlavní trh Burzy cenných papírů v Bratislavě docílil celkové tržní kapitalizace v hodnotě 201,34 mld. Eur. Tržní kapitalizace bratislavské burzy s cennými papíry zastupuje 43% celkové tržní kapitalizace.

Obr. č. 32: Komparace tržní kapitalizace BCPP a BCPB (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů BCPP a BCPB, 2015

4 Návrh zlepšení finančního systému České republiky

Vývoj bankovního sektoru je ve velké míře provázán s celkovým ekonomickým vývojem země. České bankovníctví je v současné době stabilní. Na základě ekonomického výhledu České bankovní asociace se očekává růst HDP na 2,8% a snížení inflace na úroveň 1,1% až 1,6%. Průběh inflace bude mít výrazný vliv na kurz české koruny. Česká národní banka usiluje o oslabení národní měny České republiky. Jedním z důvodů je snížení rizika vzniku dlouhodobé deflace, což je stálý pokles cenové hladiny, oživení domácí ekonomiky a splnění inflačního cíle ve výši 2%. Inflační cíl ČNB je platný od ledna 2010 do okamžiku vstoupení České republiky do Eurozóny. ČNB bude stejně jako doposud usilovat o to, aby se skutečná hodnota inflace nelišila od cíle o více než jeden procentní bod na obě strany. ČNB se rozhodla používat kurz koruny jako nástroj měnové politiky a držet kurz koruny vůči euru na hladině 27 Kč. Centrální banka České republiky neukončí používání kurzu jako nástroje měnové politiky dříve než v roce 2016. Do budoucna se očekává průměrný kurz v hodnotě 27,3 EUR/CZK.

Pro zdokonalení bankovní regulace a dohledu hraje důležitou roli přijetí BASEL III, což je sada opatření formulovaná Basilejským výborem. Na základě těchto opatření dojde k výraznému posílení bankovního kapitálu, tvorbě kapitálových polštářů⁶, redukcí pákového poměru s cílem zmírnit nadměrný růst bilance a podrozvahových transakcí, nezávisle na riziku, zavedení nových likvidních dlouhodobých i krátkodobých ukazatelů, zlepšení kvality vlastního kapitálu, procesu dohledu, tržní disciplíny a pokrytí rizik, jež se ukázaly v době finanční krize nevyhovující. Průběh implementace BASEL III v ČR by měl probíhat do roku 2019 a přinese českému bankovnímu systému zdokonalení schopnosti pohlcovat ekonomické šoky, řízení rizik, zlepšení transparentnosti bankovníctví a poskytování přístupu k informacím.

Významný vliv nejen na bankovní sektor má vstup země do Eurozóny, který s sebou přinese řadu výhod a záporů. Nespornou výhodou je eliminace kurzového rizika, snížení transakčních nákladů, vyšší transparentnost cen, nižší náklady na opatření kapitálu, zlepšení otázky vývoje hrubého domácího produktu, bilance zboží a služeb, přímých zahraničních investic. Nevýhodou společné měny euro je růst cenové hladiny, ztráta

⁶ Kapitálové rezervy vytvářené v pozitivním období na horší dobu.

autonomní kurzové i měnové politiky a administrativní, technické a bankovní náklady spojené s přechodem koruny na euro. Podmínkou vstupu člena Evropské unie do Eurozóny je včetně slučitelnosti právních předpisů také dosažení vysoké míry udržitelné konvergence, která je posuzována na základě maastrichtských kritérií. Jedná se o kritérium cenové stability, stavu veřejných financí, účasti v mechanismu směnných kurzů a konvergence úrokových sazeb. Prozatím nebyl stanoven konečný termín vstupu České republiky do Eurozóny.

Snadnější komunikace s klienty, pokles nákladů a nárůst ziskovosti českého bankovníctví jsou důsledky zapojení nejmodernějších technologií. Banky v dnešní době nabízejí svým zákazníkům ke svým bankovním účtům služby ve formě internetbankingu, smartphonebanking a další komunikační kanály, prostřednictvím kterých banka komunikuje s klienty. Tím se kontakt se klientem stává více přehledným a jednoduchým. Bankovní komunikace začíná probíhat postupně i prostřednictvím sociálních sítí jako je např. Facebook, Twitter a Yahoo. Pokud budou bankovní domy i nadále podporovat elektronický vývoj technologií, budou mít možnost si klienti změnit, zřídit či zrušit jakékoliv bankovní služby v jakémkoli čase a místě.

Vývoj českého bankovníctví vidí autorka v bezkontaktních technologiích. V současné době banky nabízejí platby nákupů kartou do pětiset korun bez nutnosti zadávání PIN kódu, ale pouze přiložením karty do vzdálenosti pěti centimetrů ke čtečce bezkontaktního terminálu. V případě platby vyšší částky je potřeba zadat PIN kód ručně. Díky neustálému vzestupu využívání chytrých telefonů dochází k nárůstu plateb prostřednictvím mobilních zařízení. Mobilní bankovníctví je obdobou přímého bankovníctví. Klienti bank mají přístup k jejich účtu prostřednictvím mobilního telefonu. Služby mobilního bankovníctví nabízejí v České republice pouze vybrané banky a i ty se velmi odlišují ve formě nabízeného mobilního bankovníctví. Některé banky umožňují přes mobilní bankovníctví pouze nahlížet na svůj účet či kurzy měn. Mobilní bankovníctví jiných bank naopak umožňuje aktivní obsluhu běžného účtu podobně jako při práci v internetovém bankovníctví. Na základě nabízených možností dané banky využívá klient přístup k účtu přes speciální aplikaci v mobilním telefonu či přes SMS. Lze využít služby hledání nejlepší ceny zboží na internetu, lokalizace nejbližšího bankomatu nebo pobočky, založení účtu z domova, aktuální kurzy cizích měn, zobrazení zůstatku na běžném a spořicímu účtu, přehled pohybů na účtu, zadání,

změna, podepsání nebo ukončení příkazu k úhradě, přehled trvalých příkazů, potvrzení provedené platby ve formátu PDF, rychlé vytvoření platby ze vzoru, odeslání platby vyfocením QR kódu nebo jeho načtení z galerie obrázků, nákup a správa podílových fondů a mnoho dalších funkcí.

V současné době se v České republice nevyskytuje moc bankomatů, které by včetně výběru peněžní hotovosti umožňovaly také vkládání a zaslání peněz na daný bankovní účet. Autorka očekává, že v dalších letech dojde k dalšímu rozšiřování technologií v oblasti bankovníctví. Avšak tyto technologie nepřinášejí bankám takový pokles nákladů, jaké si představovaly, proto pečlivě zvažují, které nové informační technologie využijí. Náklady na pořízení a provoz informačních technologií jsou jednou z důležitých složek investic a zároveň provozních nákladů. Tyto skutečnosti mají vliv na ochotu managementu bank zavádět tyto technologické prvky.

Klienti bank jsou rok od roku informovanější, vzdělanější a méně loajální. Proto dochází v oblasti privátního bankovníctví ke změnám. Klientela bank má vyšší nároky na služby a požadují podobné bankovní balíčky jako firmy. Banky se snaží tento trend zlomit a zvýšit loajalitu klientů, jelikož získat nového klienta je finančně náročnější než si udržet stávajícího. Spolu se zmíněnými informačními technologiemi roste role bankovních poradců. Ten se snaží zprostředkovat kladný vzájemný vztah mezi bankou a klientem. Bankovní poradce poskytuje rady, vyhledává dodatečné informace, vyhodnocuje a pomáhá klientovi se dobře rozhodnout ohledně investování volných peněžních prostředků.

Jak již bylo prostřednictvím BASEL III řečeno, je nutné, aby bankovníctví věnovalo do budoucna značnou pozornost řízení rizik, tj. tržních, úvěrových a provozních rizik. Výsledkem je schválení dohody o kapitálové přiměřenosti bank a další normy. S rostoucím tlakem na globalizaci se mění i strategie ve financování firem, které se začínají ve větší míře obracet na kapitálový trh.

Budoucnost Burzy cenných papírů Praha a Bratislav je otázkou, zda tyto dvě menší burzy budou i nadále schopné poskytovat investorům a emitentům v konkurenci se silnými evropskými burzami zajímavé služby za přiměřené ceny. Vhodným řešením se ukazuje mezinárodní integrace a tvorba silné regionální burzy v rámci středoevropského regionu. O spolupráci má zájem vídeňská, polská burza a další.

Překážkou se stávají vysoké investiční náklady, odlišnost burzovních systémů a národních měn. Burza cenných papírů Praha musí i nadále usilovat o zefektivnění služeb obchodního systému, rozšiřování nabídky burzovních obchodů, snižování transakčních nákladů i poplatků, růst likvidity, prohlubování vzájemné spolupráce mezi burzami cenných papírů a vytváření prostředí pro růst burzovních ukazatelů.

5 Závěr

Finanční systém je složitý komplex vztahů, jenž sehraává důležitou roli v rámci celé ekonomiky státu. Napomáhá k přemísťování peněžních prostředků od ekonomických subjektů, které je v současné době nepotřebují k těm, kteří se je snaží získat. Stěžejní vlastností finančního systému je stabilita. Finanční systém má na starost šest funkcí a to depozitní, kreditní, platební, polickou funkci, funkci likvidity, uchovatele hodnoty a ochrany proti riziku. Mezi prvky finančního systému patří finanční trhy, orgány finančního dohledu, finanční instituce, poskytované finanční služby, finanční nástroje, transakce, dokumenty zaznamenávající závazky a uživatelé finančního systému. V první kapitole je též uveden vztah finančního a ekonomického systému včetně způsobů externího financování ekonomických subjektů, které je přímé, polopřímé a nepřímé. Nepřímé financování je uskutečňované prostřednictvím finančních zprostředkovatelů. Finanční trhy jsou rozděleny podle vlastností, znaků a předmětu obchodování na trhy peněžní, kapitálové, trhy s cizími měnami a drahými kovy. Existuje více možností členění finančních trhů, a tak lze trhy rozdělit na základě účastníků, etapy emise cenných papírů, úrovně organizovanosti trhu a realizace obchodů v čase.

Bankovní systém České republiky a Slovenska je dvoustupňový, což znamená, že bankovní sektor státu tvoří centrální banka a obchodní banky. Založení České národní banky a Národní banky Slovenska se datuje k 1. lednu 1993. Nejvyšším řídicím orgánem centrální banky je bankovní rada. Bankovní rada České národní banky se skládá ze sedmi členů v čele s guvernérem Miroslavem Singerem. Slovenská bankovní rada se skládá z pouze čtyř členů. Funkci guvernéra vykonává Jozef Makúch. Hlavní úlohou centrální banky je péče o cenovou stabilitu pomocí různých měnových nástrojů. Důležitými funkcemi národní banky je zajištění měnové politiky, emise hotovostních peněz, devizová činnost, působení jako banka bank, banka státu, reprezentace státu v měnové oblasti, regulace obchodních bank a bankovní dohled. Národní banka Slovenska přešla 1. ledna 2009 na společnou měnu euro a Slovensko se stalo platným členem Eurozóny. Ode dne vstupu Slovenska do Eurosystemu musí slovenská národní banka dodržovat ustanovení a nařízení Evropské centrální banky a tím jsou její pravomoci sníženy. Prioritním cílem se pro ni stalo zabezpečování

stabilního měnového vývoje a hospodářského růstu v oblasti Eurozóny. Na druhé straně má ale možnost se podílet na ovlivňování měnové politiky v Evropě, jelikož slovenský guvernér bankovní rady zasedá v Radě Evropské centrální banky. Obě centrální banky plní dohled nad celým finančním sektorem v zemi.

Bankovní sektor České republiky byl ke konci roku 2014 zastoupen čtyřiceti pěti komerčními bankami a počet bank včetně poboček zahraničních bank dosáhl hranice dvacet osm. Obchodní banky jsou členěny podle struktury bankovních produktů, velikosti a vlastnictví. V obchodním bankovníctví převládají univerzální banky. Největší univerzální bankou v České republice je Česká spořitelna, a. s., která má více než pět milionů klientů a na Slovensku Slovenská spořiteľňa, a. s. i Tatra banka, a. s. Českému hypotečnímu trhu vévodí Hypoteční banka, a. s. a na Slovensku Všeobecná úverová banka, a. s. V první polovině roku činila hodnota vyplacených hypotečních úvěrů 67,87 mld. Kč. Na základě nejvyššího podílu bilanční sumy je Českomoravská stavební spořitelna, a. s. nejvýznamnější bankou na trhu se stavebním spořením. Na Slovensku dominuje Prvá stavebná spořiteľňa, a. s. V České republice se nachází pouze jedna exportní banka s názvem Česká exportní banka, a. s. Na slovenském bankovním systému žádnou takovou banku nelze nalézt. Banky jsou na základě velikosti bilanční sumy děleny na velké, střední, malé banky, pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny. V českém bankovním sektoru převládají velké banky s 59% podílem. V ČR se nachází dvacet tři zahraničních bank pocházejících ze zemí Evropské unie.

Burza cenných papírů v Bratislavě zahájila svou činnost v roce 1991, Burza cenných papírů Praha až o dva roky déle. Burzovní orgány BCPP se skládají z valné hromady, burzovní komory, dozorcí rady, burzovních výborů a generálního ředitele. Složení orgánů BCPB se ve složení liší. Burzovními orgány slovenské burzy s cennými papíry jsou valná hromada, představenstvo, generální ředitel, dozorcí rada a poradní výbor představenstva. V textu je graficky znázorněn vývoj počtu členů na BCPP a BCPB. Současný počet členů činí osmnáct členů BCPP a šestnáct členů BCPB. Rozdělení burz a burzovní obchody jsou v obou zemích rozdílné. Burza cenných papírů Praha se v první řadě dělí na regulovaný a neregulovaný trh. Dále je regulovaný trh rozdělen na trh hlavní a volný. Na pražské burze probíhají automatické, SPAD, blokové, futures obchody, obchody s účastí specialisty a dluhopisy. Regulovaný trh slovenské burzy

je rozdělen na kótovaný a regulovaný volný trh. Kótovaný trh se poté člení na kótovaný hlavní a paralelní trh. Každý trh má jiné burzovní podmínky pro přijetí cenného papíru k obchodování. Na BCPB probíhají kurzotvorné, přímé, repo obchody a nabídky na převzetí společnosti. Akciový index PX a SAX je popsán z hlediska jeho výpočtu a báze indexu.

Třetí kapitola srovnává bankovní systém a trh s cennými papíry v České republice a na Slovensku. Bankovní sektor je porovnáván z hlediska funkcí centrálních bank, velikosti bilanční sumy, výsledku hospodaření, rentability, poskytnutých úvěrů, vkladů, struktury aktiv a pasiv. Jelikož je Slovensko členem Eurozóny, musí plnit dvakrát tolik povinností než její západní kolega, např. emitování eurových hotovostních peněz, účast na mezinárodní spolupráci, podpora mezi centrálními bankami, sběr dat a vypracovávání statistik. Vývoj bilanční sumy ČR a SR má mírnou rostoucí tendenci bez žádných výkyvů. Hodnota slovenské bilanční sumy je trojnásobně nižší než v případě ČR. Z toho vyplývá, že bankovní sektor České republiky je rozvinutější a i vyšší meziroční růst bilanční sumy svědčí o postupném rozvíjení bankovního systému ČR, který je na cestě ke zlepšení svého postavení. Celkový zisk bankovního sektoru České republiky po zdanění za rok 2014 činí 63.459 mil. Kč, tj. 2.288,9 mil. Eur., což je čtyřikrát vyšší výsledek na rozdíl od slovenského výsledku hospodaření, který se rovná 560,2 mil. Eur. Hodnota ukazatele rentability aktiv má v obou zemích výrazné flukтуаční změny. Český bankovní sektor komplexně dosahuje poměrně vysoké rentability vlastního kapitálu v rozmezí 12% až 19%. Objem poskytnutých úvěrů v České republice byl v roce 2014 dvojnásobně větší než na Slovensku, totéž platí i v případě vkladů, což je dáno zejména rozlohou a počtem obyvatel státu. Slovensko má zhruba o polovinu nižší počet obyvatel.

Komparace trhu s cennými papíry je provedena na základě vývoje objemu obchodů, tržní kapitalizace, akciového indexu PX a SAX. Průběh akciových indexů PX a SAX má zprvu rostoucí tendenci, ta se zastavuje v roce 2008 a od tohoto roku do současnosti kopírují klesající trend. Celkový objem obchodů na BCPP zaujímá 99% podíl, tj. 5.217,76 mld. Eur. Kumulovaná hodnota objemu obchodů na BCPB činí 62,48 mld. Eur. Největší vliv na zmíněné rozdělení má jednoznačně nerozvinutý akciový trh na Slovensku. Hlavní trh Burzy cenných papírů Praha dosáhl celkové tržní kapitalizace za sledované období 267,92 mld. Eur. Naproti tomu hlavní trh Burzy

cenných papírů v Bratislavě docílil celkové tržní kapitalizace v hodnotě 201,34 mld. Eur. Tržní kapitalizace bratislavské burzy s cennými papíry zastupuje 43% celkové tržní kapitalizace.

Po shrnutí všech zjištěných výsledků autorka došla k závěru, že Burza cenných papírů v Bratislavě v porovnání s Burzou cenných papírů Praha značně zaostává. Získané informace napovídají o neustále se vylepšující pozici České republiky jak v bankovním sektoru tak i trhu s cennými papíry. Bankovní sektor České republiky je v současné době ziskový, stabilní, výborně kapitálově vybavený a velmi likvidní. U obou českých finančních trhů je patrná silná progresivní tendence.

Poslední kapitola uvádí několik skutečností, které ovlivní pozitivní vývoj finančního systému České republiky, např. dosažení a udržení hodnoty inflačního cíle, přijetí sady opatření s názvem BASEL III, vstup České republiky do Eurozóny, zapojování nejmodernějších informačních technologií, především komplexní rozvoj mobilního bankovníctví, instalace multifunkčních bankomatů, nabízení komplexnějších služeb pro uspokojení čím dál tím více náročnějších klientů, věnování pozornosti řízení rizik, prohlubování spolupráce mezi burzami cenných papírů, mezinárodní integrace a tvorba silné regionální burzy.

Cílem diplomové práce bylo vysvětlení pojmu finanční systém, popis finančních systémů České republiky a Slovenska, komparace těchto finančních systémů a návrh zlepšení českého finančního systému. Všechny vyjmenované cíle práce byly v jednotlivých kapitolách postupně splněny.

6 Seznam tabulek

Tab. č. 1: Vybrané univerzální banky v České republice k 31. prosinci 2013	27
Tab. č. 2: Stavební spoření v České republice v období 2010 – 2014.....	28
Tab. č. 3: Množství hypoték poskytnuté fyzickým osobám v 1. polovině 2014	31
Tab. č. 4: Skupiny investičních instrumentů na Burze cenných papírů Praha.....	43
Tab. č. 5: Vybrané univerzální banky na Slovensku k 31. prosinci 2013	55
Tab. č. 6: Množství hypotečních úvěrů na Slovensku v období 2010 – 2014.....	57
Tab. č. 7: Burzovní podmínky pro přijetí cenných papírů k obchodování na Burze cenných papírů v Bratislavě	67
Tab. č. 8: Prioritní funkce České národní banky a Národní banky Slovenska	71

7 Seznam obrázků

Obr. č. 1: Základní vztah na finančních trzích.....	11
Obr. č. 2: Vztah mezi věřiteli a dlužníky v rámci finančního trhu	12
Obr. č. 3: Finanční trh a jeho působení v ekonomickém systému	13
Obr. č. 4: Přímé a nepřímé financování	14
Obr. č. 4: Členění finančních trhů podle základních druhů finančních investičních instrumentů.....	16
Obr. č. 5: Podíl stavebních spořitelen v České republice k 31. prosinci 2013	29
Obr. č. 6: Podíl skupin bank na celkové bilanční sumě k 31. prosinci 2013	35
Obr. č. 7: Struktura bank a poboček zahraničních bank dle vlastnictví v roce 2015.....	36
Obr. č. 8: Organizační struktura Burzy cenných papírů Praha	41
Obr. č. 9: Počet burzovních členů Burzy cenných papírů Praha v období 2000 – 2015	42
Obr. č. 10: Strukturalizace Burzy cenných papírů Praha.....	46
Obr. č. 11: Báze indexu PX k 22. prosinci 2014 (v %)	49
Obr. č. 12: Systém řízení a organizační struktura Národní banky Slovenska	51
Obr. č. 13: Podíl stavebních spořitelen na Slovensku k 31. prosinci 2013.....	56
Obr. č. 14: Podíl bank na celkové výši hypotečních úvěrů v lednu 2015.....	58
Obr. č. 15: Organizační struktura Burzy cenných papírů v Bratislavě.....	62
Obr. č. 16: Počet burzovních členů na Burze cenných papírů v Bratislavě v období 2000 – 2015.....	63
Obr. č. 17: Strukturalizace Burzy cenných papírů v Bratislavě.....	66
Obr. č. 18: Báze indexu SAX k 31. prosinci 2014 (v %).....	69
Obr. č. 19: Bilanční suma českého a slovenského bankovníctví v období 2009 – 2014 (v mld. Eur).....	72

Obr. č. 20: Hospodářský výsledek českého a slovenského bankovníctví v období 2009 – 2014 (v mil. Eur)	73
Obr. č. 21: Rentabilita aktiv bankovního sektoru České republiky a Slovenska v období 2009 – 2014 (v %).....	74
Obr. č. 22: Rentabilita vlastního kapitálu bankovního sektoru České republiky a Slovenska v období 2009 – 2014 (v %)	75
Obr. č. 23: Celkový objem poskytnutých úvěrů v České republice a na Slovensku v období 2009 – 2014 (v mld. Eur).....	75
Obr. č. 24: Celkový objem vkladů v České republice a na Slovensku v období 2009 – 2014 (v mld. Eur).....	76
Obr. č. 25: Vývoj indexu PX v období 2005 – 2015	78
Obr. č. 26: Vývoj indexu SAX v období 2005 – 2015	79
Obr. č. 27: Meziroční relativní vývoj indexu PX a SAX v období 2005 – 2015 (v %)..	80
Obr. č. 28: Objem obchodů na BCPP v období 2009 – 2014 (v mld. Eur)	81
Obr. č. 29: Objem obchodů na BCPB v období 2009 – 2014 (v mld. Eur).....	83
Obr. č. 30: Komparace celkového objemu obchodů BCPP a BCPB (v %).....	84
Obr. č. 31: Vývoj tržní kapitalizace na BCPP a BCPB v období 2009 – 2014 (v mld. Eur).....	85
Obr. č. 32: Komparace tržní kapitalizace BCPP a BCPB (v %).....	87

8 Seznam zkratek

BCPB	Burza cenných papírů v Bratislavě
BCPP	Burza cenných papírů Praha
BIS	Banka pro mezinárodní platby
BIS	Bezpečnostní informační služba
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů
CP	Cenné papíry
ČBA	Česká bankovní asociace
ČEB	Česká exportní banka
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
ECB	Evropská centrální banka
EIOPA	Evropský orgán pro pojišťovnictví a důchodové pojištění zaměstnanců
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESMA	Evropský orgán pro cenné papíry a trhy
ESRB	Evropský výbor pro systémová rizika
EU	Evropská unie
FESE	Federace evropských burz
FS	Finanční systém
FSI	Financial services industry
IAIS	Mezinárodní sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví

IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
ICSID	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů
IDA	Mezinárodní rozvojová asociace
IFC	Mezinárodní finanční korporace
IOSCO	Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry
ISIN	Mezinárodní identifikační čísla cenných papírů
KB	Komerční banka
MIGA	Mnohostranná agentura pro investiční záruky
MMF	Mezinárodní měnový fond
MTF	Mnohostranný obchodní systém
NBS	Národní banka Slovenska
OECD	Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PXE	POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE
ROA	Rentabilita aktiv
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu
SAX	Slovenský akciový index
SBA	Slovenská bankovní asociace
SBČS	Státní banka československá
SCP	Středisko cenných papírů
SPAD	Systému pro podporu akcií a dluhopisů
SR	Slovensko
WBG	Skupina Světové banky

9 Seznam použité literatury

- [1] Burzovní indexy. *Prague stock exchange: Burza cenných papírů Praha* [online]. Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., ©1998-2014. Poslední změna 27.02.2015 [21.03.2015]. Dostupné z: <http://www.pse.cz/dokument.aspx?k=Burzovni-Indexy>
- [2] Členové burzy. *Prague stock exchange: Burza cenných papírů Praha* [online]. Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., ©1998-2014. Poslední změna 06.01.2015 [27.2.2015]. Dostupné z: <http://www.bcpcz.cz/Clenove-Burzy/>
- [3] Členovia. *BURZA CENNÝCH PAPIEROV V BRATISLAVE* [online]. Bratislava: Burza cenných papierov v Bratislave, ©2015. Poslední změna 11.03.2015 [19.3.2015]. Dostupné z: <http://www.bsse.sk/%C4%8Clenovia/Zoznam%C4%8Dlenov.aspx>
- [4] ČSOB Stavebná sporiteľňa. *ČSOB* [online]. Bratislava: ČSOB, ©2015. Poslední změna 06.04.2014 [10.3.2015]. Dostupné z: <https://www.csob.sk/o-nas/stavebna-sporitelna/financne-informacie>
- [5] Dohľad nad finančným trhom. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: EUROSISTÉM* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, ©2015. Poslední změna 07.02.2015 [6.3.2015]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom>
- [6] DVORÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3 vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X.
- [7] Finanční stabilita. *Česká národní banka* [online]. Praha: Česká národní banka, ©2003-2015. Poslední změna 03.07.2013 [4.2.2015]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/
- [8] Finanční systém. *Finanční systém* [online]. Praha: Finanční systém, ©2011. Poslední změna 30.11.2011 [1.2.2015]. Dostupné z: lwell.sweb.cz/kt.doc
- [9] Finanční systém - Bankovníctví. *Učitelka.info - titul snadno* [online]. Praha: Učitelka.info, ©2010-2015. Poslední změna 01.10.2013 [4.2.2015]. Dostupné z: <http://www.ucitelka.info/bankovnictvi/financni-system>

- [10] JÍLEK, Josef. *Finanční trhy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 1997. 528 s. ISBN 80-7169-453-3.
- [11] JÍLEK, Josef. *Finanční trhy a investování*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 648 s. ISBN 978-80-247-1653-4.
- [12] Klíčové údaje. *Česká spořitelna* [online]. Praha: Česká spořitelna, a.s., ©2015. Poslední změna 30.09.2014 [20.2.2015]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/klicove-udaje-d00014557>
- [13] KUNERT, Jakub, NOVOTNÝ, Jiří. *Centrální bankovníctví v českých zemích*. 1. vyd. Praha: Česká národní banka v Praze, 2008. 183 s. ISBN 978-80-87225-06-6.
- [14] MUSÍLEK, Petr. *Trhy cenných papírů*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2011. 520 s. ISBN 978-80-86929-70-5.
- [15] MYNÁŘ, Martin. *Finanční systémy*. [online] Ostrava: Technická univerzita Ostrava, 2012. 104 s. ISBN 978-80-248-2585-4. [cit. 9.2.2015] Dostupné z: <http://www.person.vsb.cz/archivcd/FMMI/FS/Financni%20systemy.pdf>
- [16] Nová báze indexu PX: Více Erste a VIG, méně O2. *Kurzy.cz* [online]. Praha: Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o., ©2000-2015. Poslední změna 05.12.2014 [26.2.2015]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/zpravy/374378-nova-baze-indexu-px--vice-erste-a-vig-mene-o2/>
- [17] O burze. *BURZA CENNÝCH PAPIEROV V BRATISLAVE* [online]. Bratislava: Burza cenných papierov v Bratislave, ©2015. Poslední změna 14.03.2015 [14.3.2015]. Dostupné z: <http://www.bsse.sk/Oburze/V%C5%A1eobecn%C3%A9inform%C3%A1cie.aspx>
- [18] O ČBA. *ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE* [online]. Praha: ČBA, ©2015. Poslední změna 02.01.2015 [19.2.2015]. Dostupné z: <https://www.czech-ba.cz/cs/o-cba>
- [19] O ČNB. *Česká národní banka* [online]. Praha: Česká národní banka, ©2003-2015. Poslední změna 01.02.2015 [15.2.2015]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/
- [20] O národnej banke. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: EUROSISTÉM* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, ©2015. Poslední změna 08.02.2015 [4.3.2015]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke>

- [21] Orgány a struktura burzy. *Prague stock exchange: Burza cenných papírů Praha* [online]. Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., ©1998-2014. Poslední změna 20.01.2015 [27.2.2015]. Dostupné z: <http://www.bcpp.cz/dokument.aspx?k=Profil-Burzy-Struktura#gr>
- [22] O skupině ČSOB. *ČSOB* [online]. Praha: ČSOB, ©2014. Poslední změna 17.05.2014 [22.2.2015]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Skupina-CSOB/Stranky/default.aspx>
- [23] PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš, SÝKORA, Pavel. *Zákon o bankách*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-389-9.
- [24] POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s. r. o., 1999. 450 s. ISBN 80-86119-11-4.
- [25] POLOUČEK, Stanislav a kol. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 480 s. ISBN 978-80-7400-491-9.
- [26] Povinně uveřejňované informace. *Modrá pyramida: Váš rádce na finance* [online]. Praha: Modrá pyramida, ©2015. Poslední změna 20.01.2014 [22.2.2015]. Dostupné z: <https://www.modrapyramida.cz/o-nas/povinne-uverejnovane-informace>
- [27] Povinně zveřejňované informace. *Akcenta: spořitelní a úvěrní družstvo* [online]. Praha: Akcenta, ©2014. Poslední změna 28.03.2014 [11.3.2015]. Dostupné z: <http://www.finance.akcenta.eu/povinne-zverejnovane-informace.html>
- [28] *Prague stock exchange: Burza cenných papírů Praha* [online]. Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., ©1998-2014. Poslední změna 27.02.2015 [27.2.2015]. Dostupné z: <http://www.bcpp.cz/>
- [29] Pravidlá BCPB. *BURZA CENNÝCH PAPIEROV V BRATISLAVE* [online]. Bratislava: Burza cenných papierov v Bratislave, ©2015. Poslední změna 15.03.2015 [15.3.2015]. Dostupné z: <http://www.bsse.sk/Pravidl%C3%A1BCPB.aspx>
- [30] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.

- [31] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014. 760 s. ISBN 978–80–247–3671–6.
- [32] REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Management Press, s.r.o., 2011. 559 s. ISBN 978–80–7261–230–7.
- [33] Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu. *Česká národní banka* [online databáze]. Praha: Česká národní banka, ©2003-2015. Poslední změna 01.02.2015 [15.2.2015]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz
- [34] Skupina Světové banky. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. Praha: UNITED NATIONS HOUSE, ©2005. Poslední změna 31.12.2014 [18.2.2015]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=120>
- [35] Slovenská banková asociácia. *SLOVENSKÁ BANKOVÁ ASOCIÁCIA* [online]. Bratislava: Slovenská banková asociácia, ©2014. Poslední změna 15.01.2015 [7.3.2015]. Dostupné z: <http://www.sbaonline.sk/sk/o-nas/>
- [36] Spořitelna ztrácí na trhu hypoték, už jich neprodává nejvíc. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., ©1999-2015. Poslední změna 12.08.2014 [23.2.2015]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/sporitelna-ztraci-na-trhu-hypotek-uz-jich-neprodava-nejvic/r~6d61afba21f611e480e50025900fea04/>
- [37] Statistika. *Česká národní banka* [online]. Praha: Česká národní banka, ©2003-2015. Poslední změna 28.03.2015 [28.3.2015]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/>
- [38] ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava a kol. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2010. 256 s. ISBN 978–80–7408–029–6.
- [39] Štatistika. *BURZA CENNÝCH PAPIEROV V BRATISLAVE* [online]. Bratislava: Burza cenných papierov v Bratislave, ©2015. Poslední změna 01.03.2015 [20.3.2015]. Dostupné z: <http://www.bsse.sk/%C5%A0tatistika/Mesa%C4%8Dn%C3%A1.aspx>
- [40] Štatistika. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: EUROSISTÉM* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, ©2015. Poslední změna 05.03.2015 [5.3.2015]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje>

- [41] Výběr dat. *Česká národní banka: Databáze číselných řad ARAD* [online databáze]. Praha: Česká národní banka, ©2003-2015. Poslední změna 22.02.2015 [25.2.2015]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=0&p_lang=CS
- [42] Výročná správa 2013. *ČSOB Stavebná sporiteľňa* [online]. Bratislava: ČSOB, ©2015. Poslední změna 04.05.2014 [8.3.2015]. Dostupné z: https://www.csob.sk/vyhľadavanie?p_p_id=search_WAR_portalfoundation&p_p_lifecycle=0&p_p_mode=view&number=10&_search_WAR_portalfoundation_action=list&k=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1+spr%C3%A1va+2014&query=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1+spr%C3%A1va+2014&query_bottom=&scope=0
- [43] Výročná správa 2013. *SLOVENSKÁ ZÁRUČNÁ A ROZVOJOVÁ BANKA* [online]. Bratislava: Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s., ©2010. Poslední změna 24.04.2014 [11.3.2015]. Dostupné z: <http://www.szrb.sk/Default.aspx?CatID=491>
- [44] Výročné správy. *Otpbanka* [online]. Bratislava: OTP Banka Slovensko, a. s., ©2015. Poslední změna 18.03.2014 [9.3.2015]. Dostupné z: <http://www.otpbanka.sk/vyrocne-spravy>
- [45] Výročné správy. *Prvá stavebná sporiteľňa* [online]. Bratislava: Prvá stavebná sporiteľňa a. s., ©2007 – 2014. Poslední změna 19.05.2014 [10.3.2015]. Dostupné z: <https://www.pss.sk/o-nas/vyrocne-spravy/>
- [46] Výročné správy. *SBERBANK* [online]. Bratislava: Sberbank Slovensko, a. s., ©2013. Poslední změna 28.02.2014 [9.3.2015]. Dostupné z: http://www.sberbank.sk/sk/o_sberbank/vyrocne_spravy
- [47] Výročné správy. *TATRA BANKA* [online]. Bratislava: Tatra banka, a. s., ©2014. Poslední změna 21.04.2014 [9.3.2015]. Dostupné z: <http://www.tatrabanka.sk/sk/o-banke/financne-ukazovatele/vyrocne-spravy.html>
- [48] Výročné správy. *VÚB BANKA* [online]. Bratislava: VÚB, a. s., ©2014. Poslední změna 16.04.2014 [11.3.2015]. Dostupné z: <http://www.vub.sk/o-banke/profil-banky/vyrocne-spravy/>

- [49] Výročné správy. *Wüstenrot* [online]. Bratislava: Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. a Wüstenrot poisťovňa, a.s., ©2008. Poslední změna 04.04.2014 [10.3.2015]. Dostupné z: <http://www.wuestenrot.sk/sk/spolocnost/vyrocne-spravy>
- [50] Výroční a čtvrtletní zprávy. *Prague stock exchange: Burza cenných papírů Praha* [online]. Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., ©1998-2014. Poslední změna 06.01.2015 [27.2.2015]. Dostupné z: <http://www.bcpp.cz/dokument.aspx?k=Vyrocni-Zpravy>
- [51] VÝROČNÍ ZPRÁVA – 2013. *ČMSS: Na našich základech můžete stavět* [online]. Praha: ČMSS, ©2014. Poslední změna 03.01.2014 [22.2.2015]. Dostupné z: <https://www.cmss.cz/o-nas/povinne-zverejnovane-informace/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-2013>
- [52] Výroční zprávy. *Česká exportní banka – CZECH EXPORT BANK* [online]. Praha: ČEB, a.s., ©2012. Poslední změna 28.05.2014 [23.2.2015]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/kdo-jsme/povinne-zverejnovani-informace/vyrocni-zpravy/>
- [53] Výroční zprávy. *ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA, a.s.* [online]. Praha: Českomoravská záruční a rozvojová banka, ©2004. Poslední změna 16.07.2014 [24.2.2015]. Dostupné z: <http://www.cmzrb.cz/o-bance/vyrocni-zpravy>
- [54] Výroční zprávy. *Stavební spořitelna České spořitelny* [online]. Praha: Stavební spořitelna České spořitelny, ©2011. Poslední změna 17.03.2014 [22.2.2015]. Dostupné z: <http://www.burinka.cz/srv/www/cs/fulltextcs.do?query=sscs-vyrocni-zprava-za-rok-2013.pdf>
- [55] Výroční zprávy. *Raiffeisen STAVEBNÍ SPOŘITELNA* [online]. Praha: Raiffeisen stavební spořitelna a.s., ©2014. Poslední změna 09.06.2014 [22.2.2015]. Dostupné z: <http://www.rsts.cz/vyrocni-zpravy/>

- [56] Výroční zprávy - UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. *UniCredit Bank* [online]. Praha: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., ©2014. Poslední změna 28.08.2014 [23.2.2015]. Dostupné z: <https://www.unicreditbank.cz/web/o-bance/vyrocní-zpravy>
- [57] Wüstenrot – stavební spořitelna. *Finparáda: Finance na dlani* [online]. Praha: Finparáda, ©2014. Poslední změna 29.04.2014 [22.2.2015]. Dostupné z: <http://poplatkozrout.cz/DetailSubjekt.aspx?ID=31>
- [58] Základní finanční údaje. *KB: Na partnerství záleží* [online]. Praha: Komerční banka, ©2014. Poslední změna 31.12.2013 [21.2.2015]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/o-bance/o-nas/zakladni-financni-udaje.shtml>
- [59] Základní ukazatele vývoje stavebního spoření v České republice k 31.12.2014 včetně Komentáře. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, ©2005-2013. Poslední změna 31.12.2014 [24.2.2015]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vyvoj-stavebniho-sporeni/2014/zakladni-ukazatele-vyvoje-stavebniho-spo-20609>
- [60] Zákon o burze cenných papírov. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: EUROSYSTÉM* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, ©2015. Poslední změna 17.03.2015 [18.3.2015]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_UplneZneniaZakonov/Z4292002.pdf

10 Seznam příloh

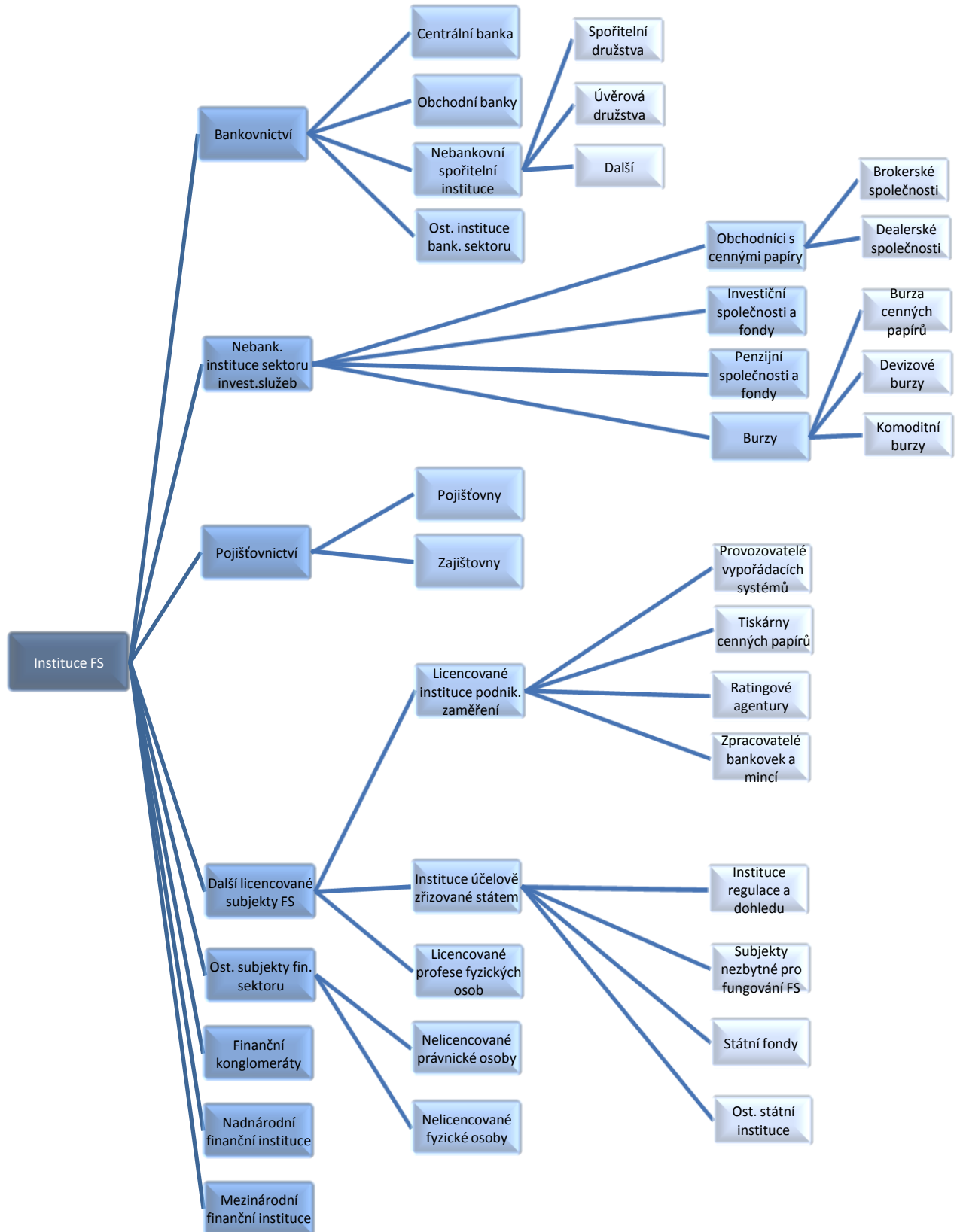
Příloha A: Ekonomické subjekty působící ve finančním systému

Příloha B: Systém řízení a organizační struktura České národní banky

Příloha C: Nástroje měnové politiky České národní banky

Příloha A:

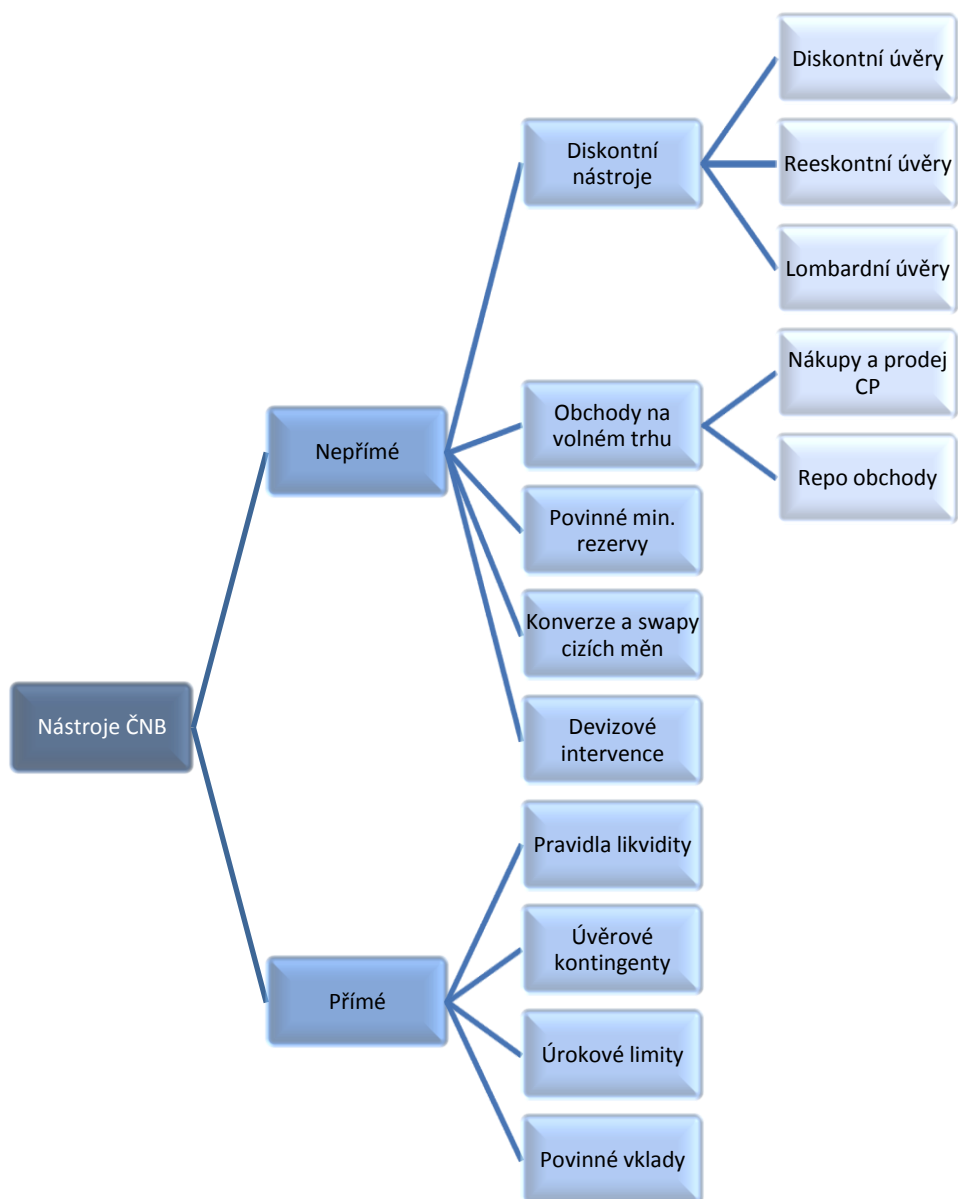
Obr. č. 1: Ekonomické subjekty působící ve finančním systému

Zdroj: vlastní zpracování dle publikace Rejnuš, O. Finanční trhy, 2015

Příloha C:

Obr. č. 3: Nástroje měnové politiky České národní banky

Zdroj: vlastní zpracování dle publikace Rejnuš, O. Finanční trhy, 2015

Abstrakt

SKŘIVANOVÁ, P. *Finanční systémy – komparace ve vybraných zemích*. Diplomová práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 108 s., 2015.

Klíčová slova: Slovensko, Česká republika, komparace, finanční systém, bankovní systém, burza cenných papírů

Cílem diplomové práce je provést analýzu finančního systému České republiky a Slovenska na základě vybraných kritérií, porovnat skutečnosti a ukázat hlavní rozdíly. První kapitola vysvětluje pojem „finanční systém“. Druhá kapitola popisuje bankovní systém a burzu cenných papírů dvou zemí. Třetí kapitola je zaměřena na porovnávání bankovního systému a burzy cenných papírů podle funkcí centrální banky, bilanční sumy, výsledku hospodaření, rentability, úvěrů, vkladů, akciových indexů, objemu obchodů a také na základě tržní kapitalizace. Čtvrtá část je věnována vyhodnocení a vývojovým tendencím finančního systému České republiky.

Abstract

SKŘIVANOVÁ, P. *Financial Systems – comparison in selected countries*. Thesis. Pilsen: The Faculty of Economics University of West Bohemia, 108 p., 2015.

Key words: Slovakia, Czech Republic, comparison, financial system, banking system, stock market

The aim of the thesis is based on defined criteria to analyze the financial system of the Czech Republic and Slovakia, compare facts and show major differences. The first chapter explains the notion „the financial system“. The second chapter describes the banking system and the stock market of two countries. The third chapter focuses on the comparison of the banking system and the stock market by the functions of the central bank, the total asset, the profit, profitability, loans, deposits, stock indices, the trade value and also by market capitalization. The fourth part is devoted to the evaluation and the development trend of the financial system of the Czech Republic.